

*Załącznik do Uchwały Nr 76/VII/2026 Senatu
Państwowej Akademii Nauk Stosowanych
im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie
z dnia 28.05.2026 r.*

**PAŃSTWOWA AKADEMIA NAUK STOSOWANYCH
IM. IGNACEGO MOŚCICKIEGO
W CIECHANOWIE**

WYDZIAŁ NAUK O ZDROWIU I NAUK SPOŁECZNYCH

KIERUNEK: PIELĘGNIARSTWO

RAMOWY PROGRAM STUDIÓW

**STUDIA PIERWSZEGO STOPNIA
PROFIL PRAKTYCZNY**

CIECHANÓW 2026 ROK

OPIS ZAKŁADANYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

NAZWA KIERUNKU: pielęgniarstwo

POZIOM KSZTAŁCENIA: studia pierwszego stopnia

PROFIL: praktyczny

FORMA STUDIÓW: stacjonarne

TYTUŁ ZAWODOWY: licencjat pielęgniarstwa

WYDZIAŁ PROWADZĄCY KIERUNEK: Wydział Nauk o Zdrowiu i Nauk Społecznych

POZIOM POLSKIEJ RAMY KWALIFIKACJI: poziom 6 pierwszego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji

UMIEJSCOWIENIE KIERUNKU W OBSZARACH KSZTAŁCENIA: kierunek pielęgniarstwo jest przyporządkowany do dziedziny naukowej – nauki medyczne i nauki o zdrowiu, dyscypliny naukowej nauki medyczne oraz nauki o zdrowiu. Dyscypliną wiodącą są nauki o zdrowiu.

OGÓLNE EFEKTY UCZENIA SIĘ

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- 1) rozwój, budowę i funkcje organizmu człowieka w każdym okresie życia w warunkach prawidłowych i patologicznych;
- 2) uwarunkowania i mechanizmy funkcjonowania człowieka zdrowego i chorego;
- 3) etiologię, patomechanizm, objawy kliniczne, przebieg i sposoby postępowania diagnostycznego i terapeutycznego w wybranych jednostkach chorobowych;
- 4) funkcjonowanie systemów opieki zdrowotnej w Rzeczypospolitej Polskiej i wybranych państwach członkowskich Unii Europejskiej;
- 5) zasady promocji zdrowia i profilaktyki chorób, w tym chorób nowotworowych;
- 6) zadania, funkcje i uwarunkowania rozwoju zawodu pielęgniarstwa;
- 7) modele opieki pielęgniarstwa nad osobą zdrową, chorą, niepełnosprawną i umierającą;
- 8) etyczne, społeczne i prawne uwarunkowania wykonywania zawodu pielęgniarstwa.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- 1) udzielać świadczeń w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki chorób, w tym chorób nowotworowych;
- 2) rozpoznawać problemy zdrowotne i określać priorytety w opiece pielęgniarstwa;
- 3) organizować, planować i sprawować całościową i zindywidualizowaną opiekę pielęgniarstwa nad osobą chorą, niepełnosprawną i umierającą, wykorzystując wskazania aktualnej wiedzy medycznej;
- 4) udzielać świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych w zakresie określonym w przepisach prawa;
- 5) decydować o rodzaju i zakresie świadczeń opiekuńczo-pielęgnacyjnych;
- 6) współpracować z pacjentem, rodziną lub opiekunem pacjenta w realizacji ustalonych celów opieki pielęgniarstwa oraz prowadzonych działań edukacyjnych;
- 7) przeprowadzić kompleksowe badanie podmiotowe i badanie fizykalne w celu postawienia diagnozy pielęgniarstwa oraz planowania, realizacji i ewaluacji interwencji pielęgniarstwa;
- 8) przeprowadzić badanie kwalifikacyjne do szczepień ochronnych i wykonywać szczepienia ochronne określone w przepisach prawa, realizować obowiązujące procedury w sytuacji wystąpienia niepożądanego odczynu poszczepiennego (NOP) oraz prowadzić sprawozdawczość w zakresie szczepień ochronnych;
- 9) wykonać badanie elektrokardiograficzne (EKG) u pacjenta w różnym wieku w spoczynku, interpretować składowe prawidłowego zapisu czynności bioelektrycznej serca oraz rozpoznać cechy elektrokardiograficzne stanów zagrożenia zdrowia i życia;
- 10) wykonać badanie spirometryczne i dokonać wstępnej oceny wyniku tego badania u pacjentów w różnym wieku i stanie zdrowia;
- 11) udzielać pierwszej pomocy i podejmować działania ratownicze w ramach resuscytacji krążeniowo-oddechowej;
- 12) usunąć szwy i pielęgnować ranę, w tym założyć i zmienić opatrunek;
- 13) przygotować i podać pacjentowi leki różnymi drogami zgodnie z uprawnieniami zawodowymi pielęgniarstwa lub pisemnym zleceniem lekarskim w określonych stanach klinicznych oraz produkty lecznicze z zestawów przeciwwstrząsowych ratujących życie;
- 14) wystawiać recepty na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyroby medyczne niezbędne do kontynuacji leczenia w ramach realizacji zleceń lekarskich;

- 15) komunikować się z pacjentem, jego rodziną lub opiekunem oraz z osobami wykonującymi inne zawody medyczne, wykorzystując różne metody i techniki komunikacji oraz przeprowadzać negocjacje w celu rozwiązywania problemów i konfliktów w zespole;
- 16) dokonywać analizy jakości opieki pielęgniarstwa i podejmować działania na rzecz jej poprawy;
- 17) organizować pracę własną i podległego personelu oraz współpracować w zespołach pielęgniarstwa i zespołach interdyscyplinarnych;
- 18) stosować myślenie krytyczne w praktyce zawodowej pielęgniarstwa.

W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:

- 1) kierowania się dobrem pacjenta, poszanowania godności i autonomii osób powierzonych opiece, okazywania zrozumienia dla różnic światopoglądowych i kulturowych oraz empatii w relacji z pacjentem, jego rodziną lub opiekunem;
- 2) przestrzegania praw pacjenta i zasad humanizmu;
- 3) samodzielnego i rzetelnego wykonywania zawodu zgodnie z zasadami etyki, w tym przestrzegania wartości i powinności moralnych w opiece nad pacjentem;
- 4) ponoszenia odpowiedzialności za wykonywane czynności zawodowe;
- 5) zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu;
- 6) przewidywania i uwzględniania czynników wpływających na reakcje własne i pacjenta;
- 7) dostrzegania i rozpoznawania własnych ograniczeń w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz dokonywania samooceny deficytów i potrzeb edukacyjnych.

SYLWETKA ABSOLWENTA

Absolwent studiów pierwszego stopnia kierunku pielęgniarstwo to profesjonalista, który wykonuje zawód na zasadzie samodzielności, autonomii zawodowej oraz współpracy z zespołem interdyscyplinarnym. Posiada interdyscyplinarną wiedzę oraz umiejętności do wykonywania świadczeń: pielęgnacyjnych, zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych, rehabilitacyjnych oraz z zakresu promocji zdrowia. W pracy zawodowej prezentuje postawę szacunku i zrozumienia dla człowieka i jego potrzeb w zdrowiu, zagrożeniu zdrowia, chorobie i niepełnosprawności. Jest przygotowany do udzielania świadczeń zdrowotnych wysokiej jakości, w oparciu o standardy opieki wynikające z badań naukowych. Działania zawodowe wykonuje w podmiotach leczniczych - szpitalach, przychodniach, zakładach opiekuńczo-leczniczych, hospicjach, zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych, domach pomocy społecznej, jednostkach podstawowej opieki zdrowotnej. Absolwent wykazuje się znajomością języka obcego na poziomie B2.

**SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ ODNIESIENIE EFEKTÓW KIERUNKOWYCH
DO POZIOMU 6 POLSKIEJ RAMY KWALIFIKACJI**

Objaśnienia oznaczeń w symbolach:

W – kategoria wiedzy

U – kategoria umiejętności

K – kategoria kompetencji społecznych

1, 2, 3 i kolejne – numer efektu uczenia się

Poniższa tabela przedstawia zależności pomiędzy efektami przypisanymi dla kierunku pielęgniarstwo, studia pierwszego stopnia, a efektami określonymi w **Polskiej Ramie Kwalifikacji dla poziomu 6**.

KIERUNKOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

A. NAUKI PRZEDKLINICZNE (anatomia, fizjologia, patologia, genetyka, biochemia i biofizyka, mikrobiologia i parazytologia, farmakologia, radiologia)

Symbol	OPIS KIERUNKOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ Po ukończeniu studiów absolwent:	Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji (symbol)
WIEDZA		
W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:		
A.W1.	budowę ciała ludzkiego w podejściu topograficznym (kończyny górne i dolne, klatka piersiowa, brzuch, miednica, grzbiet, szyja, głowa) i czynnościowym (układ kostno- -stawowy, układ mięśniowy, układ krążenia, układ krwiotwórczy, układ oddechowy, układ pokarmowy, układ moczowy, układ płciowy męski i żeński, układ nerwowy, narządy zmysłów, powłoka wspólna);	P6S_WG
A.W2.	neurohormonalną regulację procesów fizjologicznych i elektrofizjologicznych zachodzących w organizmie człowieka;	P6S_WG
A.W3.	fizjologię poszczególnych układów i narządów organizmu człowieka: układu kostno- -stawowo-mięśniowego, układu krążenia, układu krwiotwórczego, układu oddechowego, układu pokarmowego, układu moczowego, układu płciowego męskiego i żeńskiego, układu nerwowego, układu hormonalnego, układu immunologicznego oraz narządów zmysłów i powłoki wspólnej;	P6S_WG
A.W4.	udział układów i narządów organizmu człowieka w utrzymaniu jego homeostazy oraz zmiany w funkcjonowaniu organizmu człowieka jako całości w przypadku zaburzenia jego homeostazy;	P6S_WG
A.W5.	podstawy działania układów regulacji oraz rolę sprzężenia zwrotnego dodatniego i ujemnego w utrzymaniu homeostazy;	P6S_WG
A.W6.	mechanizmy odporności wrodzonej i nabytej, humoralnej i komórkowej;	P6S_WG
A.W7.	podstawowe pojęcia z zakresu patologii organizmu człowieka;	P6S_WG
A.W8.	czynniki chorobotwórcze zewnętrzne i wewnętrzne, modyfikowalne i niemodyfikowalne oraz ich wpływ na organizm człowieka;	P6S_WG
A.W9.	zagadnienia z zakresu patologii szczegółowej układów organizmu człowieka: układu kostno-stawowo-mięśniowego, układu krążenia, układu krwiotwórczego, układu oddechowego, układu pokarmowego, układu moczowego, układu płciowego męskiego i żeńskiego, układu nerwowego, układu hormonalnego, układu immunologicznego oraz zaburzeń metabolicznych, gospodarki wodno-elektrolitowej i kwasowo-zasadowej;	P6S_WG
A.W10.	podstawy zaburzeń w funkcjonowaniu układu immunologicznego: alergie, choroby autoimmunologiczne, immunologia nowotworów;	P6S_WG

A.W11.	uwarunkowania genetyczne grup krwi człowieka oraz konfliktu serologicznego w układzie Rh;	P6S_WG
A.W12.	problematykę chorób uwarunkowanych genetycznie;	P6S_WG
A.W13.	budowę chromosomów i molekularne podłoże mutagenezy;	P6S_WG
A.W14.	zasady dziedziczenia różnej liczby cech, dziedziczenia cech ilościowych, niezależnego dziedziczenia cech i dziedziczenia pozajądrowej informacji genetycznej;	P6S_WG
A.W15.	nowoczesne techniki badań genetycznych;	P6S_WG
A.W16.	podstawy fizykochemiczne działania zmysłów wykorzystujących fizyczne nośniki informacji (fale dźwiękowe i elektromagnetyczne);	P6S_WG
A.W17.	mechanizmy regulacji i biofizyczne podstawy funkcjonowania metabolizmu w organizmie człowieka;	P6S_WG
A.W18.	rolę witamin, aminokwasów, nukleozydów, monosacharydów, kwasów karboksylowych i ich pochodnych, wchodzących w skład makrocząsteczek obecnych w komórkach, macierzy zewnątrzkomórkowej i płynach ustrojowych;	P6S_WG
A.W19.	wpływ na organizm człowieka czynników zewnętrznych takich jak temperatura, grawitacja, ciśnienie, pole elektromagnetyczne oraz promieniowanie jonizujące, w tym radonu występującego w środowisku;	P6S_WG
A.W20.	podstawowe pojęcia z zakresu mikrobiologii i parazytologii oraz metody stosowane w diagnostyce mikrobiologicznej;	P6S_WG
A.W21.	klasyfikację drobnoustrojów z uwzględnieniem mikroorganizmów chorobotwórczych i obecnych w mikrobiocie fizjologicznej człowieka;	P6S_WG
A.W22.	poszczególne grupy środków leczniczych, główne mechanizmy ich działania, powodowane przez nie przemiany w organizmie człowieka i działania uboczne;	P6S_WG
A.W23.	podstawowe zasady farmakoterapii;	P6S_WG
A.W24.	poszczególne grupy leków, substancje czynne zawarte w lekach, zastosowanie leków oraz postacie i drogi ich podawania;	P6S_WG
A.W25.	wpływ procesów chorobowych na metabolizm i eliminację leków;	P6S_WG
A.W26.	działania niepożądane leków, w tym wynikające z ich interakcji, i procedurę zgłaszania działań niepożądanych leków;	P6S_WG
A.W27.	zasady wystawiania recept w ramach realizacji zleceń lekarskich;	P6S_WG
A.W28.	zasady leczenia krwią, jej składnikami i środkami krwiozastępczymi;	P6S_WG
A.W29.	metody obrazowania i zasady przeprowadzania obrazowania tymi metodami oraz zasady ochrony radiologicznej.	P6S_WG
UMIEJĘTNOŚCI		
W zakresie umiejętności absolwent potrafi:		
A.U1.	posługiwać się w praktyce mianownictwem anatomicznym oraz wykorzystywać znajomość topografii narządów ciała ludzkiego;	P6S_UW
A.U2.	interpretować procesy fizjologiczne, ze szczególnym uwzględnieniem neurohormonalnej regulacji procesów fizjologicznych;	P6S_UW
A.U3.	opisywać zmiany w funkcjonowaniu organizmu człowieka jako całości w sytuacji zaburzenia jego homeostazy;	P6S_UW
A.U4.	łączyć zmiany morfologiczno-czynnościowe w obrębie tkanek, narządów i układów z objawami klinicznymi i wynikami badań diagnostycznych oraz wskazywać konsekwencje rozwijających się zmian patologicznych dla organizmu człowieka;	P6S_UW
A.U5.	szacować ryzyko ujawnienia się danej choroby w oparciu o zasady dziedziczenia i wpływ czynników środowiskowych;	P6S_UW
A.U6.	wykorzystywać uwarunkowania chorób genetycznych w profilaktyce chorób;	P6S_UW
A.U7.	współuczestniczyć w doborze metod diagnostycznych w poszczególnych stanach klinicznych z wykorzystaniem wiedzy z zakresu biochemii i biofizyki;	P6S_UW
A.U8.	współuczestniczyć w zapobieganiu błędom przedlaboratoryjnym;	P6S_UW
A.U9.	właściwie interpretować wyniki badań laboratoryjnych;	P6S_UW

A.U10.	rozpoznawać najczęściej spotykane mikroorganizmy patogenne oraz pasożyty człowieka na podstawie ich budowy, fizjologii, cykli życiowych oraz wywoływanych przez nie objawów chorobowych;	P6S_UW
A.U11.	zaplanować i wykonać podstawowe działania z zakresu diagnostyki mikrobiologicznej oraz zinterpretować uzyskane wyniki;	P6S_UW
A.U12.	szacować niebezpieczeństwo toksykologiczne w określonych grupach wiekowych oraz w różnych stanach klinicznych;	P6S_UW
A.U13.	posługiwać się informatorami farmaceutycznymi i bazami danych o produktach leczniczych;	P6S_UW
A.U14.	przygotowywać zapisy form recepturowych substancji leczniczych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego zleconych przez lekarza;	P6S_UW
A.U15.	obliczać dawki leków zgodnie z charakterystyką produktu leczniczego	P6S_UW
A.U16.	stosować zasady ochrony radiologicznej	P6S_UW

B. NAUKI SPOŁECZNE I HUMANIZM W PIELĘGNIARSTWIE (psychologia, socjologia, pedagogika, prawo medyczne, zdrowie publiczne, etyka zawodu pielęgniarki, współpraca i komunikacja w zespole interdyscyplinarnym, język obcy)

Symbol	OPIS KIERUNKOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ Po ukończeniu studiów absolwent:	Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji (symbol)
WIEDZA		
W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:		
B.W1.	psychologiczne podstawy rozwoju człowieka, jego zachowania prawidłowe i zaburzone;	P6S_WG
B.W2.	problematykę relacji człowiek – środowisko społeczne, zachowania adaptacyjne i mechanizmy funkcjonowania człowieka w sytuacjach trudnych;	P6S_WG
B.W3.	zasady diagnozowania, planowania, realizowania i oceniania opieki nad pacjentem w pielęgniarstwie internistycznym, chirurgicznym, operacyjnym, pediatrycznym, położniczo-ginekologicznym, geriatrycznym, neurologicznym, psychiatrycznym, w szpitalnym oddziale ratunkowym, w intensywnej opiece, opiece paliatywnej i opiece długoterminowej oraz nad pacjentem z chorobą nowotworową;	P6S_WG
B.W4.	etapy rozwoju psychicznego człowieka i prawidłowości występujące na poszczególnych etapach tego rozwoju;	P6S_WG
B.W5.	pojęcia emocji, motywacji, temperamentu i osobowości, cechy osobowości zdrowej, zaburzenia osobowości;	P6S_WG
B.W6.	istotę, strukturę i zjawiska zachodzące w procesie przekazywania i wymiany informacji oraz modele, style i bariery w komunikacji interpersonalnej;	P6S_WG
B.W7.	teorie stresu psychologicznego, zależności między stresem a stanem zdrowia oraz inne psychologiczne determinanty zdrowia;	P6S_WK
B.W8.	podejście salutogenetyczne i podejście patogenetyczne do zdrowia i choroby;	P6S_WK
B.W9.	procesy adaptacji człowieka do życia z chorobą przewlekłą lub o niepomyślnym rokowaniu i uwarunkowania tych procesów;	P6S_WK
B.W10.	znaczenie wsparcia społecznego i psychologicznego w zdrowiu i chorobie oraz w sytuacjach szczególnych w opiece zdrowotnej;	P6S_WK
B.W11.	techniki radzenia sobie ze stresem, redukcji napięcia, metody relaksacji oraz mechanizmy powstawania zespołu wypalenia zawodowego i zapobiegania jego powstaniu;	P6S_WK

B.W12.	pojęcia oraz zasady funkcjonowania rodziny, grupy, organizacji, instytucji, populacji, społeczności i ekosystemu;	P6S_WK
B.W13.	wybrane obszary odrębności kulturowych i religijnych;	P6S_WK
B.W14.	zakres interakcji społecznej i proces socjalizacji oraz działanie lokalnych społeczności i ekosystemu;	P6S_WK
B.W15.	pojęcia dewiacji i zaburzenia, ze szczególnym uwzględnieniem patologii dziecięcej;	P6S_WK
B.W16.	zjawisko dyskryminacji społecznej, kulturowej, etnicznej oraz ze względu na płeć i wiek;	P6S_WK
B.W17.	aktualne i prognozowane zmiany społeczne wpływające na funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia oraz warunki wykonywania zawodu pielęgniarstwa;	P6S_WK
B.W18.	postawy społeczne wobec zdrowia i systemu ochrony zdrowia;	P6S_WK
B.W19.	podstawowe pojęcia i zagadnienia z zakresu pedagogiki jako nauki stosowanej i procesu wychowania w aspekcie zjawiska społecznego chorowania, zdrowienia, hospitalizacji i umierania;	P6S_WK
B.W20.	problematykę prowadzenia edukacji zdrowotnej;	P6S_WG
B.W21.	metodykę edukacji zdrowotnej dzieci, młodzieży, dorosłych i osób starszych;	P6S_WK
B.W22.	podstawowe pojęcia z zakresu prawa i rolę prawa w funkcjonowaniu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem praw człowieka i prawa pracy;	P6S_WK
B.W23.	podstawowe regulacje prawne z zakresu systemu ochrony zdrowia, w tym z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego, obowiązujące w Rzeczypospolitej Polskiej;	P6S_WK
B.W24.	podstawy prawne wykonywania zawodu pielęgniarstwa, w tym prawa i obowiązki pielęgniarstwa oraz formy prawne wykonywania zawodu pielęgniarstwa, organizację i zadania samorządu zawodowego pielęgniarstwa i położnych oraz prawa i obowiązki jego członków;	P6S_WK
B.W25.	zasady odpowiedzialności pracowniczej, zawodowej, cywilnej i karnej związanej z wykonywaniem zawodu pielęgniarstwa z uwzględnieniem zdarzenia niepożądanego, przewinienia zawodowego i błędu medycznego;	P6S_WK
B.W26.	prawa człowieka, prawa dziecka i prawa pacjenta;	P6S_WK
B.W27.	pojęcie zdrowia publicznego i zadania z zakresu zdrowia publicznego;	P6S_WK
B.W28.	kulturowe, społeczne i ekonomiczne uwarunkowania zdrowia publicznego;	P6S_WK
B.W29.	podstawowe pojęcia dotyczące zdrowia i choroby;	P6S_WK
B.W30.	istotę profilaktyki i prewencji chorób;	P6S_WK
B.W31.	zasady funkcjonowania systemów opieki zdrowotnej w Rzeczypospolitej Polskiej i wybranych państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz warunki dostępu do świadczeń zdrowotnych;	P6S_WK
B.W32.	swoiste zagrożenia zdrowia występujące w środowisku zamieszkania, nauczania i wychowania oraz pracy;	P6S_WK
B.W33.	międzynarodowe klasyfikacje statystyczne, w tym chorób i problemów zdrowotnych (International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, ICD-10), funkcjonowania, niepełnosprawności i zdrowia (International Classification of Functioning, Disability and Health, ICF) oraz procedur medycznych;	P6S_WK
B.W34.	przedmiot etyki ogólnej i zawodowej pielęgniarstwa;	P6S_WK
B.W35.	istotę podejmowania decyzji etycznych i zasady rozwiązywania dylematów moralnych w pracy pielęgniarstwa;	P6S_WK
B.W36.	problematykę etyki normatywnej, w tym wartości, powinności i sprawności moralnych istotnych w pracy pielęgniarstwa;	P6S_WK
B.W37.	odrębności kulturowe i religijne oraz wynikające z nich potrzeby pacjentów, ich rodzin lub opiekunów oraz zasady interwencji pielęgniarstwa zgodnych z etyką zawodową;	P6S_WK

B.W38.	Kodeks etyki dla pielęgniarek Międzynarodowej Rady Pielęgniarek (International Council of Nurses, ICN) i Kodeks etyki zawodowej pielęgniarki i położnej Rzeczypospolitej Polskiej;	P6S_WK
B.W39.	priorytety pracy zespołowej i czynniki wpływające na efektywność pracy zespołu;	P6S_WK
B.W40.	znaczenie motywacji członków zespołu dla jakości i efektywności pracy zespołu;	P6S_WK
B.W41.	rolę przywództwa i style zarządzania w pracy zespołowej oraz ich wady i zalety;	P6S_WK
B.W42.	proces podejmowania decyzji w zespole;	P6S_WK
B.W43.	metody samooceny pracy zespołu;	P6S_WK
B.W44.	czynniki zakłócające pracę zespołową i metody rozwiązywania konfliktów w zespole;	P6S_WK
B.W45.	zasady efektywnego komunikowania się w zespołach interprofesjonalnych;	P6S_WK
B.W46.	zasady nawiązywania kontaktu z pacjentem, jego rodziną lub opiekunem, budowania relacji i przekazywania informacji pacjentowi lub osobie upoważnionej oraz metody usprawniające komunikację z pacjentem, jego rodziną lub opiekunem;	P6S_WK
B.W47.	zasady komunikowania się z pacjentem odmiennym kulturowo i o odmiennej orientacji seksualnej, pacjentem niedowidzącym	P6S_WK
B.W48.	znaczenie perspektywy pacjenta w opiece pielęgniarskiej, motywowania pacjenta do przestrzegania zaleceń i prozdrowotnego stylu życia;	P6S_WK
B.W49.	metody okazywania empatii pacjentowi, jego rodzinie lub opiekunowi;	P6S_WK
B.W50.	zasady postępowania oraz radzenia sobie w przypadku mobbingu, dyskryminacji i innych zachowań patologicznych w środowisku pracy.	P6S_WK
UMIEJĘTNOŚCI		
W zakresie umiejętności absolwent potrafi:		
B.U1.	rozpoznawać zachowania prawidłowe, zaburzone i patologiczne;	P6S_UW
B.U2.	rozpoznawać zaburzenia w funkcjonowaniu społecznym człowieka oraz oceniać proces adaptacji człowieka w różnych kontekstach zdrowia i choroby, a także wskazywać rolę wsparcia społecznego i psychologicznego w opiece nad człowiekiem zdrowym i chorym;	P6S_UW
B.U3.	oceniać związek choroby i hospitalizacji ze stanem fizycznym i psychicznym człowieka;	P6S_UW
B.U4.	oceniać funkcjonowanie człowieka w sytuacjach trudnych takich jak stres, frustracja, konflikt, trauma, żałoba, przemoc fizyczna, przemoc seksualna, wprowadzać elementarne formy pomocy psychologicznej oraz informować o specjalistycznych formach pomocy;	P6S_UK
B.U5.	identyfikować błędy i bariery w procesie komunikowania się w sytuacjach trudnych, wykazywać umiejętność aktywnego słuchania oraz tworzyć warunki do prawidłowej komunikacji z pacjentem i członkami zespołu interprofesjonalnego;	P6S_UW
B.U6.	wykorzystywać techniki komunikacji werbalnej i pozawerbalnej w praktyce pielęgniarskiej;	P6S_UK
B.U7.	wskazywać i stosować właściwe techniki redukcji lęku i metody relaksacyjne;	P6S_UW
B.U8.	stosować techniki zapobiegania zespołowi wypalenia zawodowego oraz rozwijać zasoby osobiste umożliwiające radzenie sobie z zespołem wypalenia zawodowego;	P6S_UW
B.U9.	stosować techniki radzenia sobie w sytuacjach trudnych w pracy zawodowej pielęgniarki takich jak ciężka choroba pacjenta, śmierć, błąd medyczny, przemoc fizyczna i psychiczna;	P6S_UW
B.U10.	proponować działania zapobiegające dyskryminacji, rasizmowi i dysfunkcjonalnościom w różnych grupach społecznych w oparciu o zasady humanizmu;	P6S_UW
B.U11.	diagnozować czynniki wpływające na sytuację zdrowotną jednostki	P6S_UW

	w obrębie rodziny i społeczności lokalnej;	
B.U12.	rozpoznawać potrzeby edukacyjne w grupach odbiorców usług pielęgniarskich;	P6S_UW
B.U13.	opracowywać programy edukacyjne w zakresie działań prozdrowotnych dla różnych grup odbiorców usług pielęgniarskich;	P6S_UW
B.U14.	stosować przepisy prawa dotyczące realizacji praktyki zawodowej pielęgniarki oraz praw pacjenta i zasad bezpieczeństwa;	P6S_UO
B.U15.	analizować światowe trendy dotyczące ochrony zdrowia w aspekcie najnowszych danych epidemiologicznych i demograficznych;	P6S_UW
B.U16.	analizować funkcjonowanie systemów opieki zdrowotnej w Rzeczypospolitej Polskiej i wybranych państwach członkowskich Unii Europejskiej	P6S_UK
B.U17.	stosować międzynarodowe klasyfikacje statystyczne, w tym chorób i problemów zdrowotnych (ICD-10), funkcjonowania, niepełnosprawności i zdrowia (ICF) oraz procedur medycznych;	P6S_UK
B.U18.	rozwiązywać dylematy etyczne i moralne występujące w praktyce zawodowej pielęgniarki	P6S_UW
B.U19.	rozpoznawać potrzeby pacjentów, ich rodzin lub opiekunów w zakresie odrębności kulturowych i religijnych oraz podejmować interwencje zgodne z zasadami etyki zawodowej pielęgniarki;	P6S_UW
B.U20.	korzystać z wybranych modeli organizowania pracy własnej i zespołu oraz planować pracę zespołu i motywować członków zespołu do pracy;	P6S_UO
B.U21.	identyfikować czynniki zakłócające pracę zespołu i wskazywać sposoby zwiększenia efektywności w pracy zespołowej;	P6S_UO
B.U22.	wskazywać sposoby rozwiązywania problemów przedstawianych przez członków zespołu;	P6S_UO
B.U23.	stosować zasady prawidłowej i efektywnej komunikacji z członkami zespołu interprofesjonalnego;	P6S_UK
B.U24.	korzystać z piśmiennictwa medycznego w języku angielskim, a w przypadku prowadzenia kształcenia w języku angielskim – z piśmiennictwa medycznego w innym języku obcym;	P6S_UK
B.U25.	porozumiewać się w języku angielskim, a w przypadku prowadzenia kształcenia w języku angielskim – w innym języku obcym, na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.	P6S_UK

C. NAUKI W ZAKRESIE PODSTAW OPIEKI PIELĘGNIARSKIEJ

(podstawy pielęgniarstwa, promocja zdrowia, pielęgniarstwo w podstawowej opiece zdrowotnej, dietetyka, organizacja pracy pielęgniarki, badanie fizykalne w praktyce zawodowej pielęgniarki, zakażenia szpitalne, zasoby i system informacji w ochronie zdrowia, zajęcia fakultatywne do wyboru: język migowy lub telemedycyna i e-zdrowie)

Symbol	OPIS KIERUNKOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ Po ukończeniu studiów absolwent:	Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji (symbol)
WIEDZA		
W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:		
C.W1.	uwarunkowania rozwoju pielęgniarstwa na tle transformacji opieki pielęgniarskiej i profesjonalizacji współczesnego pielęgniarstwa;	P6S_WK
C.W2.	pojęcie pielęgnowania, w tym wspierania, pomagania i towarzyszenia oraz rolę pacjenta w realizacji opieki pielęgniarskiej;	P6S_WG
C.W3.	definicję zawodu pielęgniarki według Międzynarodowej Rady Pielęgniarek (ICN), funkcje i zadania zawodowe pielęgniarki według Światowej Organizacji Zdrowia (World Health Organization, WHO); C.W4. proces pielęgnowania (definicję, etapy, zasady) oraz metody	P6S_WG

	organizacji pracy, w tym w ramach podstawowej opieki pielęgniarskiej (primary nursing), jej istotę i odrębności, z uwzględnieniem ich wpływu na jakość opieki pielęgniarskiej i rozwój praktyki pielęgniarskiej;	
C.W4.	proces pielęgnowania (definicję, etapy, zasady) oraz metody organizacji pracy, w tym w ramach podstawowej opieki pielęgniarskiej (primary nursing), jej istotę i odrębności, z uwzględnieniem ich wpływu na jakość opieki pielęgniarskiej i rozwój praktyki pielęgniarskiej;	P6S_WG
C.W5.	klasyfikacje praktyki pielęgniarskiej (Międzynarodowa Klasyfikacja Praktyki Pielęgniarskiej International Classification for Nursing Practice, ICNP, oraz Międzynarodowa Klasyfikacja Diagnoz Pielęgniarskich według NANDA NANDA's International Nursing Diagnoses, North American Nursing Diagnosis Association, NANDA);	P6S_WG
C.W6.	istotę opieki pielęgniarskiej opartej o wybrane założenia teoretyczne (Florence Nightingale, Virginia Henderson, Dorothea Orem, Callista Roy, Betty Neuman);	P6S_WG
C.W7.	istotę, cel, wskazania, przeciwwskazania, powikłania, niebezpieczeństwa, obowiązujące zasady i technikę wykonywania podstawowych czynności pielęgniarskich w ramach świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych zgodnie z obowiązującymi wytycznymi;	P6S_WG
C.W8.	zadania pielęgniarki w opiece nad pacjentem zdrowym, zagrożonym chorobą i chorym, w tym o niepomyślnym rokowaniu;	P6S_WG
C.W9.	zakres i charakter opieki pielęgniarskiej w przypadku deficytu samoopieki, zaburzonego komfortu i zaburzonej sfery psychoruchowej pacjenta;	P6S_WG
C.W10.	zakres opieki pielęgniarskiej i interwencji pielęgniarskich w wybranych diagnozach pielęgniarskich;	P6S_WG
C.W11.	udział pielęgniarki w zespole interprofesjonalnym w procesie promocji zdrowia, profilaktyki, diagnozowania, leczenia i rehabilitacji;	P6S_WK
C.W12.	zasady udzielania pomocy w stanach zagrożenia zdrowotnego;	P6S_WK
C.W13.	konceptje i założenia promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej;	P6S_WK
C.W14.	zadania pielęgniarki w promocji zdrowia i zasady konstruowania programów promocji zdrowia;	P6S_WK
C.W15.	strategie promocji zdrowia o zasięgu lokalnym, krajowym i światowym;	P6S_WK
C.W16.	organizację i funkcjonowanie podstawowej opieki zdrowotnej w Rzeczypospolitej Polskiej i innych państwach, z uwzględnieniem zadań i uprawnień zawodowych pielęgniarki oraz innych pracowników systemu ochrony zdrowia;	P6S_WK
C.W17.	warunki realizacji i zasady finansowania świadczeń pielęgniarskich w podstawowej opiece zdrowotnej;	P6S_WK
C.W18.	metody oceny środowiska zamieszkania, nauczania i wychowania w zakresie rozpoznawania problemów zdrowotnych i planowania opieki;	P6S_WK
C.W19.	zasady koordynowania procesu udzielania świadczeń zdrowotnych w podstawowej opiece zdrowotnej;	P6S_WK
C.W20.	szczepienia ochronne i rodzaje szczepionek wynikające z obowiązującego programu szczepień ochronnych w Rzeczypospolitej Polskiej oraz ich działanie;	P6S_WK
C.W21.	standardy przeprowadzania badań kwalifikacyjnych do szczepień ochronnych przeciw grypie, wirusowemu zapaleniu wątroby (WZW), tężcowi, COVID-19 i wykonywania szczepień ochronnych przeciw grypie, WZW, tężcowi, COVID-19, pneumokokom, wścieklicznie oraz innych obowiązkowych i zalecanych szczepień ochronnych zgodnie z przepisami prawa w zakresie szczepień ochronnych, z zapewnieniem zasad bezpieczeństwa pacjentowi oraz sobie;	P6S_WK
C.W22.	procedury stosowane w sytuacji wystąpienia NOP oraz zasady prowadzenia sprawozdawczości w zakresie szczepień ochronnych;	P6S_WG
C.W23.	zapotrzebowanie na energię, składniki odżywcze i wodę u człowieka zdrowego oraz chorego w różnym wieku i stanie zdrowia;	P6S_WG

C.W24.	zasady żywienia osób zdrowych i chorych w różnym wieku, żywienia dojelitowego i pozajelitowego oraz podstawy edukacji żywieniowej;	P6S_WG
C.W25.	klasyfikację i rodzaje diet;	P6S_WG
C.W26.	zasady oceny stanu odżywienia oraz przyczyny i rodzaje niedożywienia;	P6S_WK
C.W27.	podstawy dietoterapii w najczęściej występujących chorobach dietozależnych u dzieci i dorosłych;	P6S_WK
C.W28.	środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;	P6S_WK
C.W29.	pojęcia stanowiska pracy, zakresu obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności na pielęgniarskich stanowiskach pracy;	P6S_WK
C.W30.	przepisy prawa dotyczące czasu pracy, pracy zmianowej, rozkładu czasu pracy i obciążenia na pielęgniarskich stanowiskach pracy;	P6S_WK
C.W31.	podstawowe metody organizacji opieki pielęgniarskiej i ich znaczenie dla zapewnienia jakości tej opieki;	P6S_WK
C.W32.	podstawy zarządzania, etapy planowania pracy własnej i podległego personelu;	P6S_WG
C.W33.	zakresy uprawnień zawodowych i kwalifikacje w pielęgniarstwie, możliwości planowania kariery zawodowej i uwarunkowania własnego rozwoju zawodowego;	P6S_WG
C.W34.	uwarunkowania zapewnienia jakości opieki pielęgniarskiej oraz zasady zarządzania jakością tej opieki;	P6S_WG
C.W35.	zasady tworzenia i rozwoju różnych form działalności zawodowej pielęgniarki;	P6S_WG
C.W36.	pojęcie, zasady i sposób badania podmiotowego i jego dokumentowania;	P6S_WG
C.W37.	system opisu objawów i dolegliwości pacjenta według schematów OLD CART (Onset – objawy/dolegliwości, Location – umiejscowienie, Duration – czas trwania, Character – charakter, Aggravating/Alleviating factors – czynniki nasilające/łagodzące, Radiation – promieniowanie, Timing – moment wystąpienia), FIFE (Feelings – uczucia, Ideas – idee, Function – funkcja, Expectations – oczekiwania), SAMPLE (Symptoms – objawy, Allergies – alergie, Medications – leki, Past medical history – przebyte choroby/przeszłość medyczna, Last meal – ostatni posiłek, Events prior to injury/illness – zdarzenia przed wypadkiem/zachorowaniem);	P6S_WG
C.W38.	system opisu rozpoznania stanu zdrowia pacjenta dla potrzeb opieki sprawowanej przez pielęgniarkę PES (Problem – problem, Etiology – etiologia, Symptom – objaw);	P6S_WG
C.W39.	znaczenie uwarunkowań kulturowych i społecznych w ocenie stanu zdrowia;	P6S_WK
C.W40.	metody i techniki kompleksowego badania fizykalnego i jego dokumentowania;	P6S_WK
C.W41.	zasady przygotowania pacjenta do badania EKG i technikę wykonania badania EKG, EKG prawokomorowego oraz EKG z odprowadzeniami dodatkowymi;	P6S_WG
C.W42.	zasady rozpoznawania w zapisie EKG załamek P, Q, R, S, T, U cech prawidłowego zapisu i cech podstawowych zaburzeń (zaburzenia rytmu serca, zaburzenia przewodnictwa, elektrolitowe, niedokrwienie i martwica mięśnia sercowego);	P6S_WG
C.W43.	rodzaj sprzętu i sposób jego przygotowania do wykonania spirometrii oraz zasady wykonania tego badania;	P6S_WG
C.W44.	znaczenie wyników badania podmiotowego i badania fizykalnego w formułowaniu oceny stanu zdrowia pacjenta dla potrzeb opieki pielęgniarskiej;	P6S_WG
C.W45.	sposoby przeprowadzania badania podmiotowego i badania fizykalnego przez pielęgniarkę z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych lub systemów łączności oraz sposoby gromadzenia danych o stanie zdrowia pacjenta z wykorzystaniem technologii cyfrowych;	P6S_WG

C.W46.	pojęcie zakażeń związanych z opieką zdrowotną, ich źródła, patogeny zakażeń szpitalnych, ich rezerwuary, drogi szerzenia się i łańcuch epidemiczny;	P6S_WG
C.W47.	organizację nadzoru nad zakażeniami w podmiocie leczniczym oraz metody kontroli zakażeń, z uwzględnieniem roli pielęgniarstwa epidemiologicznego;	P6S_WG
C.W48.	zasady profilaktyki oraz mechanizm i sposoby postępowania w zakażeniu odcewnikowym krwi, szpitalnym zapaleniu płuc, zakażeniu układu moczowego, zakażeniu układu pokarmowego o etiologii <i>Clostridioides difficile</i> , zakażeniu miejsca operowanego, zakażeniu ran przewlekłych i zakażeniu ogólnoustrojowym oraz zasady postępowania aseptycznego i antyseptycznego w zapobieganiu zakażeniom szpitalnym;	P6S_WG
C.W49.	zasady budowy i funkcjonowania Systemu Informacji Medycznej (SIM), dziedzinowych systemów teleinformatycznych oraz rejestrów medycznych, a także zasady ich współdziałania;	P6S_WG
C.W50.	metody, narzędzia i techniki pozyskiwania danych oraz ich wykorzystanie w praktyce zawodowej pielęgniarstwa;	P6S_WG
C.W51.	podstawy języka migowego, znaki daktylograficzne i ideograficzne, w zakresie niezbędnym do gromadzenia informacji o sytuacji zdrowotnej pacjenta;	P6S_WG
C.W52.	systemy telemedyczne i e-zdrowia oraz ich znaczenie dla usprawnienia udzielania świadczeń zdrowotnych, w tym świadczeń pielęgniarstwa;	P6S_WG
C.W53.	rodzaje systemów telemedycznych z uwzględnieniem podziału na systemy synchroniczne i asynchroniczne;	P6S_WG
C.W54.	narzędzia techniczne wykorzystywane w systemach telemedycznych i e-zdrowia;	P6S_WG
C.W55.	Zakres i zasady udziału pielęgniarstwa w udzielaniu świadczeń zdrowotnych przy użyciu systemów telemedycznych i e-zdrowia;	P6S_WG
UMIEJĘTNOŚCI		
W zakresie umiejętności absolwent potrafi:		
C.U1.	stosować wybraną metodę pielęgnowania w opiece nad pacjentem;	P6S_UW
C.U2.	gromadzić informacje metodą wywiadu, obserwacji, pomiarów, badania fizykalnego i analizy dokumentacji w celu rozpoznania stanu zdrowia pacjenta, a także interpretować i dokumentować uzyskane wyniki dla potrzeb diagnozy pielęgniarstwa;	P6S_UW
C.U3.	ustalać plan opieki pielęgniarstwa oraz realizować go wspólnie z pacjentem, jego rodziną lub opiekunem;	P6S_UW
C.U4.	monitorować stan zdrowia pacjenta podczas pobytu w szpitalu lub innych jednostkach organizacyjnych systemu ochrony zdrowia;	P6S_UW
C.U5.	dokonywać wstępnej, bieżącej i końcowej oceny stanu zdrowia pacjenta (stan, problemy, potrzeby) i ewaluacji podejmowanych interwencji pielęgniarstwa;	P6S_UW
C.U6.	wykonać pomiar glikemii i ciał ketonowych we krwi z użyciem glukometru, pomiar glukozy i ciał ketonowych w moczu z użyciem pasków diagnostycznych, pomiar cholesterolu we krwi oraz wykonać inne testy paskowe;	P6S_UW
C.U7.	wykonywać procedurę higienicznego mycia i dezynfekcji rąk, zakładać i zdejmować rękawice medyczne jednorazowego użycia, zakładać odzież operacyjną, stosować zasady aseptyki i antyseptyki, postępować z odpadami medycznymi oraz stosować środki ochrony indywidualnej i procedurę poekspozycyjną;	P6S_UW
C.U8.	przygotować narzędzia i sprzęt medyczny do realizacji procedur oraz skontrolować skuteczność sterylizacji;	P6S_UW
C.U9.	przewodzą, dokumentować i oceniać bilans płynów pacjenta;	P6S_UW
C.U10.	wykonywać u pacjenta w różnym wieku pomiar temperatury ciała, tętna, oddechu, ciśnienia tętniczego krwi, ośrodkowego ciśnienia żylnego, saturacji, szczytowego przepływu wydechowego oraz pomiary	P6S_UW

	antropometryczne (pomiar masy ciała, wzrostu lub długości ciała, obwodów: głowy, klatki piersiowej, talii, wskaźnika masy ciała (Body Mass Index, BMI), wskaźników dystrybucji tkanki tłuszczowej: stosunek obwodu talii do obwodu bioder (Waist Hip Ratio, WHR), stosunek obwodu talii do wzrostu (Waist to Height Ratio, WHtR), grubości fałdów skórno-tłuszczowych, obwodów brzucha i kończyn) oraz interpretować ich wyniki;	
C.U11.	pobierać materiał do badań laboratoryjnych i mikrobiologicznych oraz asystować lekarzowi przy badaniach diagnostycznych;	P6S_UW
C.U12.	wystawiać skierowania na wykonanie określonych badań diagnostycznych;	P6S_UW
C.U13.	stosować zabiegi przeciwzapalne;	P6S_UW
C.U14.	przechowywać i przygotowywać leki zgodnie z obowiązującymi standardami farmakoterapii i standardami opieki pielęgniarskiej;	P6S_UW
C.U15.	obliczyć dawkę leku, samodzielnie podawać pacjentowi leki różnymi drogami zgodnie z uprawnieniami zawodowymi pielęgniarki lub pisemnym zleceniem lekarza, oraz produkty lecznicze z zestawów przeciwwstrząsowych ratujących życie, a także uczestniczyć w zabiegu podaży toksyny botulinowej przez lekarza w procedurach medycznych w leczeniu spastyczności;	P6S_UW
C.U16.	wystawiać recepty na leki, w tym recepturowe, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyroby medyczne w ramach kontynuacji leczenia w ramach realizacji zleceń lekarskich;	P6S_UW
C.U17.	uczestniczyć w przetaczaniu krwi i jej składników oraz preparatów krwiozastępczych;	P6S_UW
C.U18.	wykonywać szczepienia przeciw grypie, WZW, tężcowi, COVID-19, pneumokokom, wścieklicznie oraz inne obowiązkowe i zalecane szczepienia ochronne zgodnie z przepisami prawa;	P6S_UW
C.U19.	rozpoznawać i klasyfikować NOP oraz charakteryzować miejscowe i uogólnione reakcje organizmu występujące u pacjenta, a także podejmować stosowne działania;	P6S_UW
C.U20.	wykonać testy skórne i próby uczuleniowe;	P6S_UW
C.U21.	wykonywać płukanie jamy ustnej, gardła, oka, ucha, żołądka, pęcherza moczowego, przetoki jelitowej i rany;	P6S_UW
C.U22.	zakładać i usuwać cewnik z żył obwodowych, w tym żyły szyjnej zewnętrznej, wykonywać kroplowe wlewy dożylnie oraz monitorować i pielęgnować miejsce wkłucia obwodowego;	P6S_UW
C.U23.	dobrać i stosować dostępne metody karmienia pacjenta (doustnie, przez zgłębnik do żołądka lub przetokę odżywczą);	P6S_UW
C.U24.	przemieszczać i pozycjonować pacjenta z wykorzystaniem różnych technik, metod i sprzętu, z zastosowaniem zasad bezpieczeństwa pacjenta i swojego;	P6S_UW
C.U25.	wystawiać zlecenia na wyroby medyczne w ramach kontynuacji zlecenia lekarskiego;	P6S_UW
C.U26.	prowadzić gimnastykę oddechową oraz wykonywać drenaż ułożeniowy, inhalację i odśluzowywanie dróg oddechowych;	P6S_UW
C.U27.	podać pacjentowi doraźnie tlen z wykorzystaniem różnych metod oraz uczestniczyć w tlenoterapii z wykorzystaniem dostępu do centralnej instalacji gazów medycznych, butli z tlenem lub koncentratora tlenu;	P6S_UW
C.U28.	wykonywać nacieranie, oklepywanie, ćwiczenia bierne i czynne;	P6S_UW
C.U29.	wykonywać zabiegi higieniczne u dziecka i dorosłego, pielęgnować skórę i jej wytwory oraz błony śluzowe z zastosowaniem środków farmakologicznych i materiałów medycznych, w tym stosować kąpiele lecznicze;	P6S_UW
C.U30.	oceniać ryzyko rozwoju odleżyn i stosować działania profilaktyczne;	P6S_UW
C.U31.	wykonywać zabiegi doodbytnicze;	P6S_UW
C.U32.	pielęgnować przetoki jelitowe i moczowe, w tym stosować zasady	P6S_UW

	i techniki zakładania oraz wymiany worka stomijnego i środka do pielęgnacji przetok;	
C.U33.	zakładać cewnik do pęcherza moczowego, monitorować diurezę, usuwać cewnik i prowokować mikcję;	P6S_UW
C.U34.	zakładać zgłębnik do żołądka, monitorować jego położenie i drożność, usuwać go oraz wymienić PEG (niskoprofilową gastrostomię balonową);	P6S_UW
C.U35.	wystawiać zlecenia na środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;	P6S_UW
C.U36.	dobierać rodzaj i technikę zakładania bandażu i innych materiałów opatrunkowych oraz je stosować;	P6S_UW
C.U37.	zakładać odzież operacyjną;	P6S_UW
C.U38.	założyć opatrunek na ranę, zmienić go lub zdjąć;	P6S_UO
C.U39.	usunąć szwy z rany;	P6S_UW
C.U40.	przewodzić dokumentację medyczną, w tym w postaci elektronicznej, oraz posługiwać się nią i zabezpieczać zgodnie z przepisami prawa;	P6S_UO
C.U41.	udzielać pierwszej pomocy w stanach bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia;	P6S_UO
C.U42.	doraźnie unieruchamiać złamania kości, zwichnięcia i skręcenia oraz przygotowywać pacjenta do transportu;	P6S_UU
C.U43.	doraźnie tamować krwawienia i krwotoki;	P6S_UW
C.U44.	oceniać potencjał zdrowotny pacjenta i jego rodziny z wykorzystaniem narzędzi pomiaru;	P6S_UW
C.U45.	oceniać rozwój psychofizyczny dziecka, wykonywać testy przesiewowe i wykrywać zaburzenia w rozwoju;	P6S_UW
C.U46.	ocenić sytuację zdrowotną dorosłego wymagającego pomocy w ramach podstawowej opieki zdrowotnej i ustalić plan działania;	P6S_UW
C.U47.	dobierać metody i formy profilaktyki i prewencji chorób, kształtować zachowania zdrowotne różnych grup społecznych oraz opracowywać i wdrażać indywidualne programy promocji zdrowia pacjentów, rodzin i grup społecznych;	P6S_UW
C.U48.	rozpoznawać uwarunkowania zachowań zdrowotnych pacjenta i czynniki ryzyka chorób wynikających ze stylu życia;	P6S_UW
C.U49.	organizować izolację pacjentów z chorobą zakaźną w miejscach publicznych i w warunkach domowych;	P6S_UW
C.U50.	implementować indywidualny plan opieki medycznej (IPOM) do opieki nad pacjentem oraz koordynować indywidualną opiekę w środowisku zamieszkania pacjenta;	P6S_UK
C.U51.	planować opiekę nad pacjentem i jego rodziną z wykorzystaniem klasyfikacji praktyki pielęgniarskiej (ICNP, NANDA), oceny wydolności opiekuńczo-pielęgnacyjnej oraz ekomapy środowiska;	P6S_UO
C.U52.	przygotowywać zapisy form recepturowych substancji leczniczych w ramach kontynuacji leczenia;	P6S_UK
C.U53.	uczyć pacjenta samokontroli stanu zdrowia;	P6S_UO
C.U54.	udzielać świadczeń zdrowotnych w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej;	P6S_UO
C.U55.	oceniać środowisko zamieszkania, nauczania i wychowania w zakresie rozpoznawania problemów zdrowotnych i planowania opieki;	P6S_UO
C.U56.	oceniać stan odżywienia organizmu z wykorzystaniem metod antropometrycznych, biochemicznych i badania podmiotowego oraz prowadzić poradnictwo w zakresie żywienia;	P6S_UO
C.U57.	stosować i zlecać diety terapeutyczne;	P6S_UO
C.U58.	dobierać środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wystawiać na nie recepty w ramach realizacji zleceń lekarskich oraz udzielać informacji na temat ich stosowania;	P6S_UW
C.U59.	podejmować decyzje dotyczące doboru metod pracy oraz współpracy w zespole;	P6S_UO

C.U60.	monitorować zagrożenia w pracy pielęgniarki i czynniki sprzyjające występowaniu chorób zawodowych oraz wypadków przy pracy;	P6S_UW
C.U61.	współuczestniczyć w opracowywaniu standardów i procedur praktyki pielęgniarskiej oraz monitorować jakość opieki pielęgniarskiej;	P6S_UO
C.U62.	nadzorować i oceniać pracę podległego personelu;	P6S_UO
C.U63.	planować własny rozwój zawodowy i rozwijać umiejętności aktywnego poszukiwania pracy oraz analizować różne formy działalności zawodowej pielęgniarki;	P6S_UU
C.U64.	przeprowadzić badanie podmiotowe pacjenta, analizować i interpretować jego wyniki	P6S_UW
C.U65.	dobierać i stosować narzędzia klinimetryczne do oceny stanu pacjenta	P6S_UW
C.U66.	rozpoznawać i interpretować podstawowe odrębności w badaniu dziecka i dorosłego, w tym osoby starszej;	P6S_UW
C.U57.	wykorzystywać techniki badania fizykalnego do oceny fizjologicznych i patologicznych funkcji skóry, narządów zmysłów, głowy, klatki piersiowej, gruczołów piersiowych pacjenta (badanie i samobadanie), jamy brzusznej, narządów płciowych, układu sercowo-naczyniowego, układu oddechowego, obwodowego układu krążenia, układu mięśniowo-szkieletowego i układu nerwowego oraz dokumentować wyniki badania fizykalnego i wykorzystywać je do oceny stanu zdrowia pacjenta;	P6S_UW
C.U68.	C.U68. przeprowadzać kompleksowe badanie fizykalne pacjenta, dokumentować wyniki badania oraz dokonywać ich analizy dla potrzeb opieki pielęgniarskiej, zastosować ocenę kompleksową stanu zdrowia pacjenta według schematu cztery A (Analgesia – znieczulenie, Activity of daily living – aktywność życia, Adverse effects – działania niepożądane, Aberrant behaviors – działania niepożądane związane z lekami), stosować system opisu rozpoznania stanu zdrowia pacjenta dla potrzeb opieki pielęgniarskiej PES oraz oceniać kompletność zgromadzonych informacji dotyczących sytuacji zdrowotnej pacjenta według schematu SOAP (Subjective – dane subiektywne, Objective – dane obiektywne, Assessment – ocena, Plan/Protocol – plan działania);	P6S_UW
C.U69.	gromadzić dane o stanie zdrowia pacjenta z wykorzystaniem technologii cyfrowych;	P6S_UW
C.U70.	wykonywać badanie EKG u pacjenta w różnym wieku w spoczynku, interpretować składowe prawidłowego zapisu czynności bioelektrycznej serca, rozpoznawać zaburzenia zagrażające zdrowiu i życiu;	P6S_UW
C.U71.	wykonać badanie spirometryczne i dokonać wstępnej oceny wyniku badania u pacjenta w różnym wieku i stanie zdrowia;	P6S_UW
C.U72.	stosować zasady zapobiegania zakażeniom związanym z opieką zdrowotną i zwalczania ich	P6S_UW
C.U73.	stosować zasady zapobiegania zakażeniom odcewnikowym krwi, szpitalnemu zapaleniu płuc, zakażeniom układu moczowego, zakażeniom układu pokarmowego o etiologii Clostridioides difficile, zakażeniom miejsca operowanego, zakażeniom ran przewlekłych i zakażeniu ogólnoustrojowemu;	P6S_UW
C.U74.	stosować środki ochrony indywidualnej niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa swojego, pacjentów i współpracowników przed zakażeniami związanymi z opieką zdrowotną oraz wdrażać odpowiedni rodzaj izolacji pacjentów;	P6S_UW
C.U75.	interpretować i stosować założenia funkcjonalne systemów informacji w ochronie zdrowia z wykorzystaniem zaawansowanych metod i technologii informatycznych w wykonywaniu i kontraktowaniu świadczeń zdrowotnych;	P6S_UW
C.U76.	posługiwać się dokumentacją medyczną oraz przestrzegać zasad bezpieczeństwa i poufności informacji medycznej oraz ochrony danych osobowych;	P6S_UW

C.U77.	posługiwać się językiem migowym i innymi sposobami oraz środkami komunikowania się w opiece nad pacjentem niedosłyszącym i niesłyszącym;	P6S_UW
C.U78.	stosować narzędzia wykorzystywane w systemach telemedycznych i e-zdrowia;	P6S_UW
C.U79.	dokumentować sytuację zdrowotną pacjenta, dynamikę jej zmian i realizowaną opiekę pielęgniarską, z uwzględnieniem narzędzi teleinformatycznych do gromadzenia danych;	P6S_UW
C.U80.	wspierać pacjenta w zakresie wykorzystywania systemów teleinformatycznych do samoopieki w stanie zdrowia i stanie choroby.	P6S_UW

D. NAUKI W ZAKRESIE OPIEKI SPECJALISTYCZNEJ

(choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne, chirurgia, blok operacyjny i pielęgniarstwo chirurgiczne, pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne, położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo-ginekologiczne, geriatryka i pielęgniarstwo geriatryczne, neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne, psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne, medycyna ratunkowa i pielęgniarstwo ratunkowe, anestezjologia i pielęgniarstwo w intensywnej opiece, opieka paliatywna, pielęgniarstwo w opiece długoterminowej, podstawy rehabilitacji, badania naukowe w pielęgniarstwie)

Symbol	OPIS KIERUNKOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ Po ukończeniu studiów absolwent:	Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji (symbol)
WIEDZA		
W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:		
D.W1.	czynniki ryzyka i zagrożenia zdrowotne u pacjentów w różnym wieku;	P6S_WG
D.W2.	etiopatogenezę, objawy kliniczne, przebieg, leczenie, rokowanie i zasady opieki pielęgniarskiej nad pacjentami w wybranych chorobach, w tym w chorobach nowotworowych;	P6S_WG
D.W3.	rodzaje badań diagnostycznych, ich znaczenie kliniczne i zasady ich zlecenia oraz uprawnienia zawodowe pielęgniarki w zakresie wystawiania skierowań na badania diagnostyczne w poszczególnych stanach klinicznych;	P6S_WG
D.W4.	zasady przygotowania pacjenta w różnym wieku i stanie zdrowia do badań oraz zabiegów diagnostycznych, a także zasady opieki w ich trakcie oraz po tych badaniach i zabiegach;	P6S_WG
D.W5.	zasady i zakres farmakoterapii w poszczególnych stanach klinicznych;	P6S_WG
D.W6.	właściwości grup leków i ich działanie na układy i narządy organizmu pacjenta w różnych chorobach w zależności od wieku i stanu zdrowia, z uwzględnieniem działań niepożądanych, interakcji z innymi lekami i dróg podania;	P6S_WG
D.W7.	zasady organizacji opieki specjalistycznej (internistycznej, chirurgicznej, w bloku operacyjnym, pediatrycznej, geriatrycznej, neurologicznej, psychiatrycznej, w szpitalnym oddziale ratunkowym, intensywnej opieki, opieki paliatywnej i długoterminowej oraz nad pacjentem z chorobą nowotworową);	P6S_WG
D.W8.	standardy i procedury pielęgniarskie stosowane w opiece nad pacjentem w różnym wieku i stanie zdrowia;	P6S_WG
D.W9.	reakcje pacjenta w różnym wieku na chorobę, przyjęcie do szpitala i hospitalizację;	P6S_WG P6S_WK
D.W10.	metody i techniki komunikowania się z pacjentem niezdolnym do nawiązania i podtrzymania efektywnej komunikacji ze względu na stan zdrowia lub stosowane leczenie;	P6S_WG

D.W11.	zasady żywienia pacjentów z uwzględnieniem leczenia dietetycznego, wskazań przed- i pooperacyjnych według obowiązujących wytycznych, zaleceń i protokołów (Enhanced Recovery After Surgery, ERAS);	P6S_WG
D.W12.	rodzaje i zasady stosowania środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego w określonych stanach klinicznych;	P6S_WG
D.W13.	zasady opieki nad pacjentami z przetokami odżywczymi, w szczególności przezskórną endoskopową gastrostomią (Percutaneous Endoscopic Gastrostomy, PEG), gastostomią, mikrojejunostomią, przetokami wydalniczymi (kolostomią, ileostomią, urostomią) oraz przetokami powstałymi w wyniku powikłań;	P6S_WG
D.W14.	zasady przygotowania pacjenta do zabiegu operacyjnego w trybie pilnym i planowym, w chirurgii jednego dnia oraz zasady opieki nad pacjentem po zabiegu operacyjnym w celu zapobiegania wczesnym i późnym powikłaniom;	P6S_WG
D.W15.	czynniki zwiększające ryzyko okołooperacyjne;	P6S_WG
D.W16.	zasady obserwacji pacjenta po zabiegu operacyjnym obejmującej monitorowanie w zakresie podstawowym i rozszerzonym;	P6S_WG
D.W17.	metody i skale oceny bólu ostrego i oceny poziomu sedacji;	P6S_WG
D.W18.	patofizjologię, objawy kliniczne, przebieg, leczenie i rokowanie chorób wieku rozwojowego: chorób układu oddechowego, układu krążenia, układu nerwowego, układu moczowego, układu pokarmowego oraz chorób endokrynologicznych, metabolicznych, alergicznych i chorób krwi;	P6S_WG
D.W19.	patofizjologię, objawy kliniczne chorób i stanów zagrożenia życia noworodka, w tym wcześniaka oraz istotę opieki pielęgniarskiej w tym zakresie;	P6S_WG
D.W20.	cel i zasady opieki prekonceptyjnej oraz zasady planowania opieki nad kobietą w ciąży fizjologicznej;	P6S_WG P6S_WK
D.W21.	okresy porodu, zasady postępowania w sytuacji porodu nagłego oraz zasady opieki nad kobietą w połogu;	P6S_WG
D.W22.	etiopatogenezę schorzeń ginekologicznych;	P6S_WG
D.W23.	proces starzenia się w aspekcie biologicznym, psychologicznym, społecznym i ekonomicznym;	P6S_WG
D.W24.	patofizjologię, objawy kliniczne, przebieg, leczenie i rokowanie chorób wieku podeszłego: zespołu otępiennego, majaczenia, depresji, zaburzeń chodu i równowagi, niedożywienia, osteoporozy, hipotonii ortostatycznej, chorób narządu wzroku i narządu słuchu, inkontynencji oraz urazów doznanych w wyniku upadków;	P6S_WG
D.W25.	narzędzia i skale do całościowej oceny geriatrycznej i oceny wsparcia osób starszych oraz ich rodzin lub opiekunów;	P6S_WG
D.W26.	zasady usprawniania i aktywizacji osób starszych;	P6S_WG
D.W27.	metody, techniki i narzędzia oceny stanu świadomości i przytomności;	P6S_WG
D.W28.	etiopatogenezę i objawy kliniczne podstawowych zaburzeń psychicznych u dzieci, młodzieży i dorosłych, w tym osób starszych;	P6S_WG
D.W29.	możliwości budowania relacji terapeutycznej, stosowania komunikacji terapeutycznej, psychoterapii elementarnej i innych metod wsparcia oraz terapii pacjentów z zaburzeniami psychicznymi (dzieci, młodzieży i dorosłych, w tym osób starszych), z uwzględnieniem wszystkich poziomów świadczeń zdrowotnych (ambulatoryjnych, pośrednich, szpitalnych oraz w środowisku życia pacjenta);	P6S_WG
D.W30.	zasady obowiązujące przy zastosowaniu przymusu bezpośredniego;	P6S_WG
D.W31.	standardy i procedury postępowania w stanach nagłych oraz obowiązujące wytyczne Polskiej Rady Resuscytacji (Polish Resuscitation Council, PRC) i Europejskiej Rady Resuscytacji (European Resuscitation Council, ERC);	P6S_WG
D.W32.	algorytmy postępowania resuscytacyjnego w zakresie podstawowych zabiegów resuscytacyjnych (Basic Life Support, BLS) i zaawansowanych zabiegów resuscytacyjnych (Advanced Life Support, ALS) zgodnie	P6S_WG

	z wytycznymi PRC i ERC;	
D.W33.	zasady organizacji i funkcjonowania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne;	P6S_WG
D.W34.	procedury zabezpieczenia medycznego w zdarzeniach masowych, katastrofach i innych sytuacjach szczególnych oraz zasady zapewnienia bezpieczeństwa osobom udzielającym pomocy, poszkodowanym i świadkom zdarzenia;	P6S_WG
D.W35.	zadania realizowane na stanowisku pielęgniarki w szpitalnym oddziale ratunkowym;	P6S_WG
D.W36.	zasady przyjęcia chorego do szpitalnego oddziału ratunkowego i systemy segregacji medycznej mające zastosowanie w tym oddziale;	P6S_WG
D.W37.	postępowanie ratownicze w szpitalnym oddziale ratunkowym w schorzeniach nagłych w zależności od jednostki chorobowej oraz wskazania do przyrządowego udrażniania dróg oddechowych metodami nadgłośniowymi;	P6S_WG
D.W38.	metody znieczulenia i zasady opieki nad pacjentem po znieczuleniu;	P6S_WG
D.W39.	patofizjologię i objawy kliniczne chorób stanowiących zagrożenie dla życia (niewydolność oddechowa, niewydolność krążenia, zaburzenia układu nerwowego, wstrząs, sepsa);	P6S_WG
D.W40.	działania prewencyjne zaburzeń snu u chorego, w tym w intensywnej opiece, oraz stany deliryczne, ich przyczyny i następstwa;	P6S_WG
D.W41.	zasady profilaktyki powikłań związanych ze stosowaniem inwazyjnych technik diagnostycznych i terapeutycznych u pacjentów w stanie zagrożenia życia;	P6S_WG
D.W42.	proces umierania, objawy zbliżającej się śmierci i zasady opieki w ostatnich godzinach życia pacjentów z chorobami niepoddającymi się leczeniu;	P6S_WG
D.W43.	organizację udzielania świadczeń zdrowotnych, zasady przyjęć i pobytu pacjentów w zakładach opieki długoterminowej;	P6S_WG
D.W44.	rolę i zadania pielęgniarki opieki długoterminowej w zapewnieniu kompleksowej opieki i leczenia pacjentów oraz zasady współpracy z instytucjami opieki zdrowotnej i społecznej;	P6S_WG
D.W45.	światowe kierunki rozwoju opieki długoterminowej z uwzględnieniem wykorzystania najnowszych technologii medycznych i cyfrowych;	P6S_WG
D.W46.	podstawowe kierunki rehabilitacji leczniczej i zawodowej;	P6S_WG
D.W47.	przebieg i sposoby postępowania rehabilitacyjnego w różnych chorobach;	P6S_WG
D.W48.	znaczenie badań naukowych dla praktyki pielęgniarskiej i rozwoju zawodu pielęgniarki;	P6S_WG
D.W49.	pielęgniarskie organizacje naukowe i ich rolę w badaniach naukowych;	P6S_WG
D.W50.	przedmiot, cel i obszar badań naukowych oraz paradygmaty pielęgniarstwa;	P6S_WG
D.W51.	metody i techniki prowadzenia badań naukowych w pielęgniarstwie;	P6S_WG
D.W52.	zasady etyki w prowadzeniu badań naukowych i podstawowe regulacje prawne z zakresu prawa autorskiego i prawa ochrony własności intelektualnej w działalności zawodowej pielęgniarki;	P6S_WG
D.W53.	podstawowe zasady udziału pacjentów i personelu medycznego w badaniach klinicznych.	P6S_WG
UMIEJĘTNOŚCI		
W zakresie umiejętności absolwent potrafi:		
D.U1.	gromadzić informacje, formułować diagnozę pielęgniarską, ustalać cele i plan opieki pielęgniarskiej, wdrażać interwencje pielęgniarskie oraz dokonywać ewaluacji opieki pielęgniarskiej;	P6S_UW
D.U2.	stosować skale i kwestionariusze do oceny stanu pacjenta lub jego wydolności funkcjonalnej w określonych sytuacjach zdrowotnych;	P6S_UW
D.U3.	dokonywać różnymi technikami pomiaru parametrów życiowych (w tym ciśnienia tętniczego na tętnicach kończyn górnych i dolnych, oddechu,	P6S_UW

	temperatury ciała, saturacji, świadomości) i oceniać uzyskane wyniki oraz wykorzystywać je do planowania opieki w różnych stanach klinicznych;	
D.U4.	przeprowadzić kompleksowe badanie podmiotowe i badanie fizykalne w różnych stanach klinicznych do planowania i realizacji opieki pielęgniarstwa;	P6S_UW
D.U5.	oceniać poziom bólu, reakcję pacjenta na ból i jego nasilenie oraz stosować farmakologiczne i niefarmakologiczne metody postępowania przeciwbólowego;	P6S_UW
D.U6.	asystować lekarzowi w trakcie badań diagnostycznych jam ciała (nakłucia jamy brzusznej, nakłucia jamy opłucnowej, pobierania szpiku, punkcji lędźwiowej) oraz endoskopii;	P6S_UW
D.U7.	przygotowywać i podawać pacjentowi leki różnymi drogami zgodnie z posiadanymi uprawnieniami zawodowymi pielęgniarstwa lub pisemnym zleceniem lekarza w określonych stanach klinicznych oraz produkty lecznicze z zestawów przeciwwstrząsowych ratujących życie;	P6S_UW
D.U8.	wystawiać recepty na leki w ramach realizacji zleceń lekarskich w określonych stanach klinicznych;	P6S_UW
D.U9.	rozpoznawać powikłania farmakoterapii, leczenia dietetycznego oraz wynikające z działań terapeutycznych i pielęgnacji;	P6S_UW
D.U10.	dobierać i stosować dietoterapię oraz prowadzić u dzieci i dorosłych żywienie dojelitowe (przez zgłębnik do żołądka i przetokę odżywczą) oraz żywienie pozajelitowe;	P6S_UW
D.U11.	prowadzić profilaktykę powikłań występujących w przebiegu chorób;	P6S_UW
D.U12.	prowadzić poradnictwo w zakresie samoopieki pacjentów w różnym wieku i stanie zdrowia dotyczące wad rozwojowych, chorób i zaburzeń psychicznych, w tym uzależnień, z uwzględnieniem rodzin tych pacjentów;	P6S_UW
D.U13.	prowadzić rehabilitację przyłóżkową i aktywizację pacjenta z wykorzystaniem elementów terapii zajęciowej;	P6S_UW
D.U14.	edukować pacjenta, jego rodzinę lub opiekuna w zakresie doboru oraz użytkowania sprzętu pielęgnacyjno-rehabilitacyjnego i wyrobów medycznych	P6S_UW
D.U15.	prowadzić rozmowę terapeutyczną;	P6S_UW P6S_UK
D.U16.	stosować metody komunikowania się z pacjentem niezdolnym do nawiązania i podtrzymania efektywnej komunikacji ze względu na stan zdrowia lub stosowane leczenie;	P6S_UW
D.U17.	komunikować się z członkami zespołu interdyscyplinarnego w zakresie pozyskiwania i przekazywania informacji o stanie zdrowia pacjenta;	P6S_UW
D.U18.	organizować izolację pacjentów z zakażeniem i chorobą zakaźną w podmiotach leczniczych;	P6S_UW
D.U19.	doraźnie podawać pacjentowi tlen i monitorować jego stan podczas tlenoterapii w różnych stanach klinicznych;	P6S_UW
D.U20.	wykonać badanie EKG u pacjenta w różnym wieku w spoczynku oraz rozpoznać stan zagrażający zdrowiu i życiu;	P6S_UK
D.U21.	obliczać dawki insuliny okołoposiłkowej z uwzględnieniem wyników badań pacjenta, w tym modyfikować dawkę stałą insuliny;	P6S_UW
D.U22.	przygotować pacjenta fizycznie i psychicznie do badań diagnostycznych oraz zabiegu operacyjnego w trybach pilnym i planowym;	P6S_UW P6S_UK
D.U23.	rozpoznawać powikłania po specjalistycznych badaniach diagnostycznych i zabiegach operacyjnych;	P6S_UW
D.U24.	dobierać technikę i sposoby pielęgnowania rany, w tym usuwać szwy i zakładać opatrunki specjalistyczne;	P6S_UW
D.U25.	dobierać metody i środki pielęgnacji ran na podstawie ich klasyfikacji;	P6S_UW
D.U26.	pielęgnować pacjenta z przetoką jelitową i moczową;	P6S_UW
D.U27.	przekazać pacjenta, zgodnie z procedurami, na blok operacyjny na badania inwazyjne lub przyjąć pacjenta z bloku operacyjnego	P6S_UW

	po badaniach inwazyjnych, przekazać pacjenta z oddziału do innego oddziału, pracowni, podmiotu leczniczego oraz przekazać informacje o pacjencie zgodnie z zasadami protokołu SBAR (Situation sytuacja, Background – tło, Assessment – ocena, Recommendation – rekomendacja);	
D.U28.	zapewnić bezpieczeństwo kobiecie i dziecku w sytuacji porodu nagłego;	P6S_UW
D.U29.	ocenić możliwości i deficyty funkcjonalne osoby starszej w życiu codziennym, posługując się skalami wchodzącymi w zakres całościowej oceny geriatrycznej;	P6S_UW
D.U30.	rozpoznać ryzyko zespołu kruchości (frailty syndrome) u osoby starszej, posługując się rekomendowanymi skalami oceny oraz ustalić na tej podstawie priorytety opieki pielęgniarskiej i działania prewencyjne w zakresie zapobiegania pogłębianiu się deficytów funkcjonalnych;	P6S_UW
D.U31.	stosować algorytmy postępowania resuscytacyjnego BLS i ALS zgodnie z wytycznymi PRC i ERC;	P6S_UW
D.U32.	przewodzą dokumentację medyczną w szpitalnym oddziale ratunkowym zgodnie z przepisami prawa;	P6S_UW
D.U33.	stosować system segregacji medycznej w szpitalnym oddziale ratunkowym;	P6S_UW
D.U34.	analizować i krytycznie oceniać potrzeby pacjentów wymagających wzmożonej opieki medycznej (osób starszych, niedołączonych, samotnych, przewlekle chorych oraz wymagających zastosowania przymusu bezpośredniego) w szpitalnym oddziale ratunkowym oraz reagować na te potrzeby, dostosowując do nich interwencje pielęgniarskie;	P6S_UW
D.U35.	przygotować pacjenta do transportu medycznego i zapewnić mu opiekę w trakcie tego transportu;	P6S_UW
D.U36.	stosować procedury postępowania pielęgniarskiego w stanach zagrożenia zdrowia i życia;	P6S_UW
D.U37.	stosować wytyczne postępowania w stanach klinicznych w szpitalnym oddziale ratunkowym;	P6S_UW
D.U38.	pielęgnować pacjenta z rurką intubacyjną lub tracheostomią oraz wentylowanego mechanicznie;	P6S_UW
D.U39.	wykonywać toaletę drzewa oskrzelowego systemem otwartym lub zamkniętym u pacjenta w określonych stanach klinicznych;	P6S_UW
D.U40.	pielęgnować żylny dostęp naczyniowy obwodowy i centralny oraz dotętniczy;	P6S_UW
D.U41.	rozpoznać agonię i pielęgnować pacjenta umierającego;	P6S_UW
D.U42.	postępować zgodnie z procedurą z ciałem zmarłego pacjenta;	P6S_UW
D.U43.	przeprowadzić ocenę pacjenta w ramach procedury kwalifikacyjnej do przyjęcia do świadczeń opieki długoterminowej (domowych, dziennych i stacjonarnych);	P6S_UW
D.U44.	planować, organizować i koordynować proces udzielania świadczeń zdrowotnych dla pacjentów pielęgniarskiej długoterminowej opieki domowej, opieki dziennej lub przebywających w stacjonarnych zakładach opieki długoterminowej;	P6S_UW
D.U45.	wykorzystać w opiece długoterminowej innowacje organizacyjne i najnowsze technologie medyczne oraz cyfrowe;	P6S_UW
D.U46.	krytycznie analizować publikowane wyniki badań naukowych oraz wskazać możliwości ich wykorzystania w praktyce zawodowej pielęgniarki;	P6S_UW
D.U46.	stosować regulacje prawne z zakresu prawa autorskiego i prawa ochrony własności intelektualnej w działalności zawodowej pielęgniarki.	P6S_UW

Na podstawie: Rozporządzenie Ministra Nauki z dnia 10 października 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentysty, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego (Dz.U.2024, poz.1514)

DZIEDZINY I DYSCYPLINY NAUKOWE

Kierunek pielęgniarstwo został przyporządkowany do dyscypliny nauki o zdrowiu i nauki medyczne. **Dyscypliną wiodącą, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się jest dyscyplina nauki o zdrowiu.**

Dziedzina nauki	Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkt ECTS	
		Liczba	Udział procentowy punktów ECTS*
Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	160	89,55%
	nauki medyczne	20	10,45 %

Lp.	Przedmiot/zadanie dydaktyczne	Dziedzina nauki	<u>Dyscyplina naukowa</u>	Liczba ECTS	Udział procentowy punktów ECTS*
1	2	3	4	5	6
A. NAUKI PRZEDKLINICZNE					
1.	Anatomia	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki medyczne	4	2,10
2.	Genetyka	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki medyczne	2	1,03
3.	Fizjologia	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki medyczne	3	1,60
4.	Mikrobiologia i parazytologia	Dziedzina nauk ścisłych i przyrodniczych	nauki medyczne	2	1,03
5.	Patologia	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki medyczne	2	1,03
6.	Biochemia i biofizyka	Dziedzina nauk ścisłych i przyrodniczych	nauki medyczne	2	1,03
7.	Farmakologia	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki medyczne	3	1,60
8.	Radiologia	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki medyczne	2	1,03
RAZEM: NAUKI PRZEDKLINICZNE				20	10,45
B. NAUKI SPOŁECZNE I HUMANIZM W PIELĘGNIARSTWIE					
1.	Język obcy	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	5	2,70
2.	Psychologia	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	2	1,09
3.	Socjologia	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	1	0,5

4.	Pedagogika	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	1	0,5
5.	Zdrowie publiczne	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	2	1,09
6.	Prawo medyczne	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	1	0,50
7.	Etyka zawodu pielęgniarki	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	2	1,09
8.	Współpraca i komunikacja w zespole interprofesjonalnym	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	1	0,50
RAZEM: NAUKI SPOŁECZNE I HUMANIZM W PIELĘGNIARSTWIE				15	7,97
C. NAUKI W ZAKRESIE PODSTAW OPIEKI PIELĘGNIARSKIEJ					
1.	Podstawy pielęgniarstwa	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	16	8,74
2.	Promocja zdrowia	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	3	1,60
3.	Dietetyka	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	2	1,03
4.	Zajęcia fakultatywne (jęz. migowy/ telemedycyna i e-zdrowie)	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	1	0,50
5.	Pielęgniarstwo w podstawowej opiece zdrowotnej	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	10	5,4
6.	Badania fizykalne w praktyce zawodowej pielęgniarki	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	3	1,60
7.	Organizacja pracy pielęgniarki	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	2	1,03
8.	Zakażenia szpitalne	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	2	1,03
9.	Zasoby i system informacji w ochronie zdrowia	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	1	0,50
RAZEM: NAUKI W ZAKRESIE PODSTAW OPIEKI PIELĘGNIARSKIEJ				40	21,43
D. NAUKI W ZAKRESIE OPIEKI SPECJALISTYCZNEJ					
1.	Choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	11	6,87
2.	Chirurgia, blok operacyjnych i pielęgniarstwo chirurgiczne	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	13	7,10

3.	Pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	13	7,10
4.	Geriatryka i pielęgniarstwo geriatryczne	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	9	4,91
5.	Podstawy rehabilitacji	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	1	0,5
6.	Psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	9	4,91
7.	Położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo ginekologiczne	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	7	4,33
8.	Anestezjologia i pielęgniarstwo w intensywnej opiece	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	9	4,91
9.	Neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	9	4,91
10.	Opieka paliatywna	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	5	2,70
11.	Medycyna ratunkowa i pielęgniarstwo ratunkowe	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	7	3,88
12.	Opieka długoterminowa	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	5	2,70
13.	Badania naukowe w pielęgniarstwie	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	2	1,03
14.	Egzamin dyplomowy	Dziedzina nauk medycznych i nauk o zdrowiu	nauki o zdrowiu	5	2,70
RAZEM: NAUKI W ZAKRESIE OPIEKI SPECJALISTYCZNEJ				103	57,69
Praktyka wybieralna				3	1,60
RAZEM				183	100

RAMOWY PROGRAM KSZTAŁCENIA DLA STUDIÓW I STOPNIA w 3-letnim cyklu kształcenia w systemie stacjonarnym

kierunek : PIELĘGNIARSTWO - Wydział Nauk o Zdrowiu i Nauk Społecznych PANS im. I. Mościckiego w Ciechanowie

obowiązujący od roku akademickiego 2026/2027

ZAKRES KSZTAŁCENIA TEORETYCZNEGO I PRAKTYCZNEGO																
A. NAUKI PRZEDKLINICZNE																
Kod przedmiotu	NAZWA PRZEDMIOTU	wykl.	ECTS	ćw.	ćw. MCSM	ćw. lab.	PWS	razem ćw.	ECTS	ZP	ECTS	PZ	ECTS	OGÓLEM		Forma zał.
														godz.	ECTS	
A_NP_A	anatomia	50	2	20	-	-	20	40	2	-	-	-	-	90	4	E
A_NP_F	fizjologia	35	1	20	-	-	20	40	2	-	-	-	-	75	3	E
A_NP_P	patologia	30	1	15	-	-	20	35	1	-	-	-	-	65	2	E
A_NP_G	genetyka	20	1	15	-	-	20	35	1	-	-	-	-	55	2	ZO
A_NP_BiB	biochemia i biofizyka	15	1	9	-	6	20	35	1	-	-	-	-	50	2	ZO
A_NP_MiP	mikrobiologia i parazytologia	20	1	9	-	6	5	20	1	-	-	-	-	40	2	ZO
A_NP_FAR	farmakologia	35	1	30	-	-	20	50	2	-	-	-	-	85	3	E
A_NP_R	radiologia	20	1	-	-	-	20	20	1	-	-	-	-	40	2	ZO
OGÓLEM A:		225	9	118	-	12	145	275	11	-	-	-	-	500	20	
B. NAUKI SPOŁECZNE I HUMANIZM W PIELĘGNIARSTWIE																
Kod przedmiotu	NAZWA PRZEDMIOTU	wykl.	ECTS	ćw.	ćw. MCSM	PWS	razem ćw.	ECTS	ZP	ECTS	PZ	ECTS	OGÓLEM		Forma zał.	
													godz.	ECTS		
B_NSiHwP_PS	psychologia	20	1	20	-	10	30	1	-	-	-	-	50	2	E	
B_NSiHwP_S	socjologia	15	0,5	10	-	5	15	0,5	-	-	-	-	30	1	ZO	
B_NSiHwP_Pe	pedagogika	15	0,5	15	-	5	20	0,5	-	-	-	-	35	1	ZO	
B_NSiHwP_PM	prawo medyczne	-	-	20	-	10	30	1	-	-	-	-	30	1	ZO	
B_NSiHwP_ZP	zdrowie publiczne	25	1	15	-	10	25	1	-	-	-	-	50	2	ZO	
B_NSiHwP_EZP	etyka zawodu pielęgniarki	15	1	20	-	10	30	1	-	-	-	-	45	2	ZO	
B_NSiHwP_WiKwZ I	współpraca i komunikacja w zespole interprofesjonalnym	-	-	20	-	5	25	1	-	-	-	-	25	1	ZO	
B_NSiHwP_JO	język obcy	-	-	120	-	-	120	5	-	-	-	-	120	5	E	
OGÓLEM B:		90	4	240	-	55	295	11	-	-	-	-	385	15		

C. NAUKI W ZAKRESIE PODSTAW OPIEKI PIELĘGNIARSKIEJ															
Kod przedmiotu	NAZWA PRZEDMIOTU	wykl.	ECTS	ćw.	ćw. MCSM	PWS	razem ćw.	ECTS	ZP	ECTS	PZ	ECTS	OGÓLEM		Forma zal.
													godz.	ECTS	
C_NwZPOP_PP	podstawy pielęgniarstwa	30	1	15	200	10	225	7	120	4	120	4	495	16	E
C_NwZPOP_PZ	promocja zdrowia	25	1	20	-	15	35	1	20	1	-	-	80	3	E
C_NwZPOP_PwPO Z	pielęgniarstwo w podstawowej opiece zdrowotnej	30	1	25	10	20	55	2	80	3	120	4	285	10	E
C_NwZPOP_D	dietetyka	20	1	20	-	10	30	1	-	-	-	-	50	2	ZO
C_NwZPOP_OPP	organizacja pracy pielęgniarki	-	-	25	-	15	40	2	-	-	-	-	40	2	ZO
C_NwZPOP_BFwP ZP	badanie fizyczne w praktyce zawodowej pielęgniarki	-	-	10	40	10	60	3	-	-	-	-	60	3	E
C_NwZPOP_ZSz	zakażenia szpitalne	15	1	20	-	10	30	1	-	-	-	-	45	2	ZO
C_NwZPOP_ZiSiw OZ	zasoby i system informacji w ochronie zdrowia	-	-	25	-	-	25	1	-	-	-	-	25	1	ZO
C_NwZPOP_JM C_NwZPOP_TiEZ	zajęcia fakultatywne do wyboru: język migowy lub telemedycyna i e-zdrowie	-	-	30	-	-	30	1	-	-	-	-	30	1	ZO
OGÓLEM C:		120	5	190	250	90	520	19	220	8	240	8	1110	40	
D. NAUKI W ZAKRESIE OPIEKI SPECJALISTYCZNEJ															
Kod przedmiotu	NAZWA PRZEDMIOTU	wykl.	ECTS	ćw.	ćw. MCSM	PWS	razem ćw.	ECTS	ZP	ECTS	PZ	ECTS	OGÓLEM		Forma zal.
													godz.	ECTS	
D_NwZOS_ChWiPI	choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne	35	1	20	20	25	65	2	120	4	120	4	340	11	E
D_NwZOS_ChBOiP Ch	chirurgia, blok operacyjny i pielęgniarstwo chirurgiczne	35	1	20	20	25	65	2	120	4	120	6	340	13	E
D_NwZOS_PiPP	pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne	35	1	20	20	25	65	2	140	5	140	5	380	13	E

D_NwZOS_PGiPPG	położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo- ginekologiczne	15	1	15	15	25	55	2	60	2	60	2	190	7	E	
D_NwZOS_GiPG	geriatria i pielęgniarstwo geriatryczne	20	1	20	15	25	60	2	80	3	80	3	240	9	E	
D_NwZOS_NiPN	neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne	25	1	20	15	20	55	2	80	3	80	3	240	9	E	
D_NwZOS_PSiPP	psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne	15	1	15	15	25	55	2	80	3	80	3	230	9	E	
D_NwZOS_MRiPR	medycyna ratunkowa i pielęgniarstwo ratunkowe	20	1		35		35	2	40	2	40	2	135	7	E	
D_NwZOS_AiPwIO	anestezjologia i pielęgniarstwo w intensywnej opiece	15	1	10	20	25	55	2	80	3	80	3	230	9	E	
D_NwZOS_OP	opieka paliatywna	-	-	15	10	15	40	1	40	2	40	2	120	5	E	
D_NwZOS_PwOD	pielęgniarstwo w opiece długoterminowej	-	-	15	10	15	40	1	40	2	40	2	120	5	E	
D_NwZOS_PR	podstawy rehabilitacji	-	-	15	10	15	40	1	-	-	-	-	40	1	ZO	
D_NwZOS_BNwP	badania naukowe w pielęgniarstwie	15	1	10	-	15	25	1	-	-	-	-	40	2	ZO	
	przygotowanie do egzaminu dyplomowego													5		
OGÓŁEM D:		230	10	195	205	255	670	22	880	33	880	35	2645	105		
WF	wychowanie fizyczne	-	-	60	-	-	60	-	-	-	-	-	60	-		
PZ	praktyki zawodowe wybierane indywidualnie przez studenta	-	-	-	-	-	-	-	-	-	80	3	80	3	ZO	
OGÓŁEM A+B+C+D		665	28	803	455	12	545	1815	63	1100	41	1200	46	4780	183	

HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU STUDIÓW/PLAN STUDIÓW I STOPNIA w 3-letnim cyklu kształcenia w SYSTEMIE STACJONARNYM

kierunek PIELĘGNIARSTWO - Wydział Nauk o Zdrowiu i Nauk Społecznych Państwowej Akademii Nauk Stosowanych im. I. Mościckiego w Ciechanowie

obowiązujący od roku akademickiego 2026/2027

ROK I / SEM. I															
Kod przedmiotu	NAZWA PRZEDMIOTU	wykl.	ECTS	ćw.	ćw. MCSM	PWS	razem ćw.	ECTS	ZP	ECTS	PZ	ECTS	OGÓŁEM		forma zal.
													godz.	ECTS	
A. NAUKI PRZEDKLINICZNE															
A_NP_A	anatomia	50	2	20		20	40	2					90	4	E
A_NP_F	fizjologia	35	1	20		20	40	2					75	3	E
A_NP_G	genetyka	20	1	15		20	35	1					55	2	ZO
RAZEM		105	4	55		60	115	5					220	9	
B. NAUKI SPOŁECZNE I HUMANIZM W PIELĘGNIARSTWIE															
B_NSiHwP_Ps	psychologia	20	1	20		10	30	1					50	2	E
B_NSiHwP_S	socjologia	15	0,5	10		5	15	0,5					30	1	ZO
B_NSiHwP_Pe	pedagogika	15	0,5	15		5	20	0,5					35	1	ZO
B_NSiHwP_JO	język obcy			30			30	1					30	1	ZO
RAZEM		50	2	75		20	95	3					145	5	
C. NAUKI W ZAKRESIE PODSTAW OPIEKI PIELĘGNIARSKIEJ															
C_NwZPOP_PP	podstawy pielęgniarstwa (cz.1)	30	1		100		100	3	60	2			190	6	ZO
C_NwZPOP_PZ	promocja zdrowia	25	1	20		15	35	1	20	1			80	3	E
C_NwZPOP_D	dietetyka	20	1	20		10	30	1					50	2	ZO
C_NwZPOP_ZSz	zakażenia szpitalne	15	1	20		10	30	1					45	2	ZO
C_NwZPOP_ZiSiwOZ	zasoby i system informacji w ochronie zdrowia			25			25	1					25	1	ZO
C_NwZPOP_JM C_NwZPOP_TiEZ	zajęcia fakultatywne do wyboru: język migowy lub telemedycyna i e-zdrowie			30			30	1					30	1	ZO
RAZEM		90	4	115	100	35	250	8	80	3			420	15	
WF	wychowanie fizyczne			30			30						30		zal
OGÓŁEM SEMESTR I		245	10	275	100	115	490	16	80	3			815	29	
	<i>Szkolenie biblioteczne</i>												2		zal.
	<i>Wstępne szkolenie BHP i PPOŻ</i>												4		zal.

ROK I / SEM. II																
Kod przedmiotu	NAZWA PRZEDMIOTU	wykl.	ECTS	ćw.	ćw. MCSM	ćw. lab.	PWS	razem ćw.	ECTS	ZP	ECTS	PZ	ECTS	OGÓŁEM		forma zal.
														godz.	ECTS	
A. NAUKI PRZEDKLINICZNE																
A_NP_P	patologia	30	1	15			20	35	1					65	2	E
A_NP_BiB	biochemia i biofizyka	15	1	9		6	20	35	1					50	2	ZO
A_NP_FAR	farmakologia	35	1	30			20	50	2					85	3	E
A_NP_MiP	mikrobiologia i parazytologia	20	1	9		6	5	20	1					40	2	ZO
A_NP_R	radiologia	20	1				20	20	1					40	2	ZO
RAZEM		120	5	63		12	85	160	6					280	11	
B. NAUKI SPOŁECZNE I HUMANIZM W PIELĘGNIARSTWIE																
B_NSiHwP_PM	prawo medyczne			20			10	30	1					30	1	ZO
B_NSiHwP_EZP	etyka zawodu pielęgniarki (cz. 1)	15	1											15	1	ZO
B_NSiHwP_WiKwZI	współpraca i komunikacja w zespole interdyscyplinarnym			20			5	25	1					25	1	ZO
B_NSiHwP_ZP	zdrowie publiczne	25	1	15			10	25	1					50	2	ZO
B_NSiHwP_JO	język obcy			30				30	1					30	1	ZO
RAZEM		40	2	85			25	110	4					150	6	
C. NAUKI W ZAKRESIE PODSTAW OPIEKI PIELĘGNIARSKIEJ																
C_NwZPOP_PP	podstawy pielęgniarstwa (cz.2)			15		100	10	125	4	60	2	120	4	305	10	E
C_NwZPOP_BFwPZP	badanie fizykalne w praktyce zawodowej pielęgniarki			10		40	10	60	3					60	3	E
RAZEM				25		140	20	185	7	60	2	120	4	365	13	
D. NAUKI W ZAKRESIE OPIEKI SPECJALISTYCZNEJ																
D_NwZOS_MRiPR	medycyna ratunkowa i pielęgniarstwo ratunkowe (cz. 1)					10		10	1					10	1	ZO
RAZEM						10		10	1					10	1	
WF	wychowanie fizyczne			30				30						30		zal
OGÓŁEM SEMESTR II		160	7	203	150	12	130	495	18	60	2	120	4	835	31	
OGÓŁEM ROK I		405	17	478	250	12	245	985	34	140	5	120	4	1650	60	

ROK II / SEM. III															
Kod przedmiotu	NAZWA PRZEDMIOTU	wykl.	ECTS	ćw.	ćw. MCSM	PWS	razem ćw.	ECTS	ZP	ECTS	PZ	ECTS	GODZ.	ECTS	forma zal.
B. NAUKI SPOŁECZNE I HUMANIZM W PIELĘGNIARSTWIE															
B_NSiHwP_JO	język obcy			30			30	1					30	1	ZO
RAZEM				30			30	1					30	1	
C. NAUKI W ZAKRESIE PODSTAW OPIEKI PIELĘGNIARSKIEJ															
C_NwZPOP_BNwP	badania naukowe w pielęgniarstwie	15	1	10		15	25	1					40	2	ZO
RAZEM		15	1	10		15	25	1					40	2	
D. NAUKI W ZAKRESIE OPIEKI SPECJALISTYCZNEJ															
D_NwZOS_ChWiPI	choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne	35	1	20	20	25	65	2	120	4			220	7	E
D_NwZOS_ChBOiPCh	chirurgia, blok operacyjny i pielęgniarstwo chirurgiczne	35	1	20	20	25	65	2	120	4			220	7	E
D_NwZOS_GiPG	geriatria i pielęgniarstwo geriatryczne	20	1	20	15	25	60	2	80	3			160	6	E
D_NwZOS_NiPN	neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne	25	1	20	15	20	55	2	80	3			160	6	E
D_NwZOS_PR	podstawy rehabilitacji			15	10	15	40	1					40	1	ZO
RAZEM		115	4	95	80	110	285	9	400	14			800	27	
OGÓLEM SEMESTR III		130	5	135	80	125	340	11	400	14			870	30	

ROK II / SEM. IV															
Kod przedmiotu	NAZWA PRZEDMIOTU	wykl.	ECTS	ćw.	ćw. MCSM	PWS	razem ćw.	ECTS	ZP	ECTS	PZ	ECTS	GODZ.	ECTS	forma zal.
B. NAUKI SPOŁECZNE I HUMANIZM W PIELĘGNIARSTWIE															
B_NSiHwP_JO	język obcy			30			30	2					30	2	E
RAZEM				30			30	2					30	2	
C. NAUKI W ZAKRESIE PODSTAW OPIEKI PIELĘGNIARSKIEJ															
C_NwZPOP OPP	organizacja pracy pielęgniarki			25		15	40	2					40	2	ZO
C_NwZPOP_PwPOZ	pielęgniarstwo w podstawowej opiece zdrowotnej	30	1	25	10	20	55	2	80	3			165	6	E
RAZEM		30	1	50	10	35	95	4	80	3			205	8	
D. NAUKI W ZAKRESIE OPIEKI SPECJALISTYCZNEJ															
D_NwZOS_PiPP	pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne	35	1	20	20	25	65	2	140	5			240	8	E
D_NwZOS_PwOD	pielęgniarstwo w opiece długoterminowej			15	10	15	40	1	40	2	40	2	120	5	E
D_NwZOS_ChWiPI	choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne										60	2	60	2	ZO
D_NwZOS_ChBOiPCh	chirurgia, blok operacyjny i pielęgniarstwo chirurgiczne										60	3	60	3	ZO
D_NwZOS_GiPG	geriatria i pielęgniarstwo geriatryczne										80	3	80	3	ZO
RAZEM		35	1	35	30	40	105	3	180	7	240	10	560	21	
OGÓŁEM SEMESTR IV		65	2	115	40	75	230	9	260	10	240	10	795	31	
OGÓŁEM ROK II		195	7	250	120	200	570	20	660	24	240	10	1665	61	

ROK III / SEM. V															
Kod przedmiotu	NAZWA PRZEDMIOTU	wykl.	ECTS	ćw.	ćw. MCSM	PWS	razem ćw.	ECTS	ZP	ECTS	PZ	ECTS	GODZ.	ECTS	forma zal.
B. NAUKI SPOŁECZNE I HUMANIZM W PIELĘGNIARSTWIE															
B_NSiHwP_EZP	etyka zawodu pielęgniarki (cz. 2)			20		10	30	1					30	1	ZO
RAZEM				20		10	30	1					30	1	
C. NAUKI W ZAKRESIE PODSTAW OPIEKI PIELĘGNIARSKIEJ															
C_NwZPOP_PwPOZ	pielęgniarstwo w podstawowej opiece zdrowotnej										120	4	120	4	ZO
RAZEM											120	4	120	4	
D. NAUKI W ZAKRESIE OPIEKI SPECJALISTYCZNEJ															
D_NwZOS_PGiPPG	położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo-ginekologiczne	15	1	15	15	25	55	2	60	2	60	2	190	7	E
D_NwZOS_OP	opieka paliatywna			15	10	15	40	1	40	2	40	2	120	5	E
D_NwZOS_MRiPS	medycyna ratunkowa i pielęgniarstwo ratunkowe (cz.2)	20	1		25		25	1	40	2	40	2	125	6	E
D_NwZOS_NiPN	neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne										80	3	80	3	ZO
D_NwZOS_PiPP	pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne										80	3	80	3	ZO
RAZEM		35	2	30	50	40	120	4	140	6	300	12	595	24	
OGÓLEM SEMESTR V		35	2	50	50	50	150	5	140	6	420	16	745	29	

ROK III / SEM. VI															
Kod przedmiotu	NAZWA PRZEDMIOTU	wykl.	ECTS	ćw.	ćw. MCSM	PWS	razem ćw.	ECTS	ZP	ECTS	PZ	ECTS	GODZ.	ECTS	forma zal.
D. NAUKI W ZAKRESIE OPIEKI SPECJALISTYCZNEJ															
D_NwZOS_PSiPP	psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne	15	1	15	15	25	55	2	80	3	80	3	230	9	E
D_NwZOS_AiPwIO	anestezjologia i pielęgniarstwo w intensywnej opiece	15	1	10	20	25	55	2	80	3	80	3	230	9	E
D_NwZOS_ChWiPI	choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne										60	2	60	2	ZO
D_NwZOS_ChBOiPCh	chirurgia, blok operacyjny i pielęgniarstwo chirurgiczne										60	3	60	3	ZO
D_NwZOS_PiPed	pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne										60	2	60	2	ZO
D_NwZOS_PZ	praktyki zawodowe wybierane indywidualnie przez studenta										80	3	80	3	ZO
D_NwZOS_PdED	przygotowanie do egzaminu dyplomowego													5	
RAZEM		30	2	25	35	50	110	4	160	6	420	16	720	33	
OGÓLEM SEMESTR VI		30	2	25	35	50	110	4	160	6	420	16	720	33	
OGÓLEM ROK III		65	4	75	85	100	260	9	300	12	840	32	1465	62	
OGÓLEM A+B+C+D		665	28	803	455	12	545	1815	63	1100	41	1200	46	4780	183

Wykł. - wykłady ; Ćw. - ćwiczenia ; Ćw. MCSM - ćwiczenia w Monoprofilowym Centrum Symulacji Medycznej ; ćw. lab – ćwiczenia laboratoryjne
PWS - praca własna studenta ; ZP – zajęcia praktyczne ; PZ – praktyki zawodowe

OPIS PROCESU PROWADZĄCEGO DO UZYSKANIA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ – TREŚCI PROGRAMOWE PRZEDMIOTÓW

A. NAUKI PRZEDKLINICZNE

Anatomia

Szczegółowe efekty uczenia się : A.W1., A.U1.

Układ kostno-stawowy: funkcje, podział szkieletu i rodzaje kości, budowa kości, szpik kostny i jego rodzaje, osteogeneza i remodelowanie kości. Układ mięśniowy: rola i ogólna budowa, rodzaje tkanki mięśniowej, typy mięśni szkieletowych, narządy pomocnicze mięśni, analiza wektorowa sił działania mięśni. Układ sercowo-naczyniowy: budowa i funkcje serca, rodzaje naczyń krwionośnych i ich budowa, krążenie płucne i układowe, układ przewodzący serca, składniki i funkcje krwi. Układ limfatyczny: budowa i funkcja, narządy chłonne pierwotne i wtórne, węzły chłonne regionalne i drogi odpływu chłonki, struktury limfatyczne nieotorebkowane i otorebkowane, choroby układu limfatycznego. Układ nerwowy: podział, budowa i funkcje mózgowia, rdzenia kręgowego oraz nerwów rdzeniowych, układ autonomiczny współczulny i przywspółczulny, opony mózgowia, płyn mózgowo-rdzeniowy i unaczynienie mózgu. Układ moczowy: budowa i topografia nerek, nefron jako jednostka strukturalno-funkcjonalna nerki, drogi odprowadzające mocz, budowa i dymorfizm płciowy cewki moczowej, funkcje układu i proces powstawania moczu. Fizjologia układu rozrodczego: hormony, cykl menstruacyjny i owulacja, ciąża, fizjologia płodu, poród, laktacja i adaptacja noworodka. Układ oddechowy: górne i dolne drogi oddechowe, budowa płuc, opłucna i jama opłucnej, mięśnie oddechowe i regulacja oddychania. Układ pokarmowy: budowa i funkcje, jelito cienkie i grube, wątroba, trzustka, drogi żółciowe i gruczoły układu pokarmowego. Gruczoły wydzielania wewnętrzne: przysadka mózgowia i podwzgórze, tarczyca i gruczoły przytarczyczne, nadnercza (kora i rdzeń), trzustka jako gruczoł mieszany, gruczoły płciowe oraz szyszynka i gruczoły. Narząd wzroku: budowa gałki ocznej, narządy dodatkowe oka, siatkówka, plamka żółta oraz fotoreceptory, droga wzrokowa, unaczynienie i unerwienie oka oraz odruch źrenicy na światło. Narząd przedsionkowo-ślizkowy i zmysł smaku: budowa ucha zewnętrznego i środkowego, ucho wewnętrzne, zmysł słuchu i równowagi, budowa narządu smaku, mechanizm odczuwania smaku. Topografia ciała ludzkiego; części ciała i okolice, płaszczyzny, osie i linie ciała. Kości czaszki, kręgosłupa, miednicy i kończyn połączenia kostne, ruchy w stawach. Mięśnie kończyny górnej i dolnej. Morfologia centralnego układu nerwowego. Nerwy czaszkowe i nerwy rdzeniowe – obszary unerwienia, sploty nerwowe. Budowa serca. Krążenie duże i małe. Gruczoły wydzielania wewnętrzne. Budowa ucha i oka. Górne i dolne drogi oddechowe. Umięśnienie klatki piersiowej, przepona. Układ pokarmowy, moczowy i płciowy- rozmieszczenie w jamie brzusznej. Różnice w budowie żeńskiego i męskiego układu moczowo-płciowego. Narządy limfatyczne centralne i obwodowe- ich budowa i lokalizacja. Budowa powłoki wspólnej, czyli skóra i przydatki skóry: gruczoły skóry, włosy i paznokcie.

Fizjologia

Szczegółowe efekty uczenia się : A.W2., A.W3., A.W4., A.W5., A.U2.

Fizjologia – charakterystyka przedmiotu. Charakterystyka i istota procesów fizjologicznych. Kontrola czynności układów. Środowisko wewnętrzne organizmu – pojęcie homeostazy. Fizjologia komórki (struktury komórkowe i ich funkcje, błona komórkowa – budowa i funkcje). Ośrodkowy układ nerwowy- czynności mózgu. Rdzeń kręgowy Funkcje pnia mózgu, zwojów podstawy i mózdzku. Kontrola autonomiczna. Somatyczna kontrola ruchu – budowa płytki nerwowo- mięśniowej. Fizjologia serca. Układ krążenia – podstawy hemodynamiki. Fizjologia krwi – osocze i elementy komórkowe krwi. Hemostaza: układ krzepnięcia i fibrynoliza. Krążenie narządowe. Cechy tętniczego i żylnego zbiornika krwi. Krążenie w naczyniach włosowatych. Wymiana i transport gazów (tlenu, dwutlenku węgla). Fizjologia układu oddechowego. Mechanika oddychania. Nerki, ich czynność. Nerkowy przepływ krwi; filtracja kłębuszkowa. Zagęszczanie i rozcieńczanie moczu. Zaburzenia równowagi kwasowo-zasadowej i mechanizmy ich kompensacji – układu buforowe. Fizjologia przewodu pokarmowego: czynność poszczególnych odcinków. Fizjologia dużych gruczołów wewnątrzwydzielniczych. Funkcje żołądka, trzustki i wątroby. Hormony: definicje, wydzielanie, funkcje. Charakterystyka fizyczna

i chemiczna. Mechanizmy działania hormonów. Mechanizmy kontroli hormonalnej (homeostaza, sprzężenie zwrotne, osie podwzgórzowe). Podstawowa przemiana materii – składowe i regulacja. Bilans energetyczny organizmu. Potencjały błonowe, przewodnictwo nerwowe, rola synapsy. Receptory – funkcje, podział i ich rodzaje. Efektory – mechanizm skurczu mięśnia. Omówienie mięśni szkieletowych. Odruchy z rdzenia kręgowego. Korowa kontrola snu i świadomości. Morfologia – podstawowe badanie krwi. Zaburzenia krzepnięcia krwi – patologie. Grupy krwi – transfuzja, konflikt serologiczny. Elektrokardiogram – typy rytmów i zaburzenia przewodzenia. Pomiar częstotliwości skurczów serca i ciśnienia tętniczego w reakcji na zmiany pozycji ciała, wysiłek statyczny i dynamiczny. Metabolizm mięśnia sercowego. Analiza neurohormonalnej odpowiedzi organizmu na stres. Objętości oddechowe. Wentylacja oddechowa. Podstawy spirometrii. Opracowanie programu rehabilitacyjnego obejmującego aktywność ruchową i zasady dietetyczne dla osoby prowadzącej siedzący tryb życia z zagrożeniem miażdżycy. Opracowanie programu rehabilitacyjnego obejmującego aktywność ruchową i zasady dietetyczne dla pacjenta chorego z hipercholesterolemią. Opisanie graficzne zmian w EKG wskazujących na bezwzględne ratowanie życia. Opisanie spirogramu pacjenta palącego duże ilości papierosów. Podstawowe zasady zdrowego stylu życia i ogólne zasady aktywności ruchowej – opracowanie broszury informacyjnej.

Patologia

Szczegółowe efekty uczenia się : A.W4., A.W7., A.W8., A.W9., A.W10., A.U3., A.U4.

Patologia, patofizjologia i patomorfologia – uwagi wstępne, cele, rozwój, rys historyczny. Choroba, czynniki chorobotwórcze wewnętrzne i zewnętrzne. Choroba organiczna i czynnościowa. Przebieg i zejście choroby. Homeostaza i adaptacja. Zaburzenia hemostazy. Zespół śródnaczyniowego wykrzepiania. Krwotok. Skazy krwotoczne definicje, charakterystyka rodzajów.. Różnice między skrzepem a zakrzepem. Zakrzepy. Zatorowość żylna i tętnicza Niedokrwienie Zawał. Obrzęk (*oedema*) – definicja, czynniki patogenetyczne. Zapalenie. Charakterystyka zapaleń ostrych i przewlekłych. Znaczenie i rodzaje mediatorów procesu zapalnego. Charakterystyka faz zapalenia miejscowego. Objawy ogólnoustrojowe stanu zapalnego. Patomorfologia zapaleń: uszkodzające. Patomorfologia zapaleń: wysiękowe. Patomorfologia zapaleń: wytwórcze. Zaburzenia termoregulacji. Zaburzenia regulacji hormonalnej ustroju. Charakterystyka chorób z udziałem układu odpornościowego. Charakterystyka reakcji nadwrażliwości typu I – IV. Charakterystyka chorób autoimmunizacyjnych. Wstrząs i jego rodzaje. Patogeneza zawału serca. Ostra i przewlekła niewydolność krążenia. Patogeneza miażdżycy, otyłości. Charakterystyka rodzajów odpowiedzi adaptacyjnych komórki w reakcji na stres – zmiany postępowe. Charakterystyka zmian wstecznych. Regulacja funkcji fizjologicznych. Charakterystyka zaników - definicja, rodzaje i przykłady. Charakterystyka, definicje i przykłady zmian – adaptacyjnych - mineralnych, tłuszczów, miażdżycy, zwyrodnień białkowych, zwyrodnień węglowodanowych. Zmiany morfologiczne i biochemiczne zachodzące w komórce podczas apoptozy. Charakterystyka szlaków apoptozy: szlak zależny od mitochondriów i szlak zależny od receptorów. Martwica. Charakterystyka zwyrodnień - definicja, rodzaje i przykłady. Patologia układu oddechowego. Etiologia i patomechanizm astmy oskrzelowej. Charakterystyka chorób z udziałem układu odpornościowego. Etiopatogeneza nowotworów. Charakterystyka poszczególnych etapów transformacji nowotworowej: inicjacji, promocji, progresji. Charakterystyka kaskady angiogenezy. Ocena markerów nowotworowych. Diagnostyka obrazowa nowotworów. Nabywanie zdolności do unaczynienia guza. Charakterystyka dróg przerzutowania. Podział histopatologiczny nowotworów. Zasady oceny złośliwości nowotworów. Ogólnomedyczna definicja nowotworu oraz nazewnictwo nowotworów. Klasyfikacja nowotworów w zależności od pochodzenia tkankowego. Cytologiczne cechy komórek pozwalające ocenić i sklasyfikować ich złośliwość biologiczną. Zakaźne czynniki kancerogenne. Rak piersi, rak płuca: etiologia, typy histologiczne raka płuca, rak jelita grubego – charakterystyka kliniczna i patomorfologiczna. Nowotwory. Zapalenia i uszkodzenia tkanek oraz ich naprawa. Patologia układu nerwowego. Patologia układu sercowo-naczyniowego. Patologia układu oddechowego. Patologia układu pokarmowego. Patologia nerek i układu moczowego. Patologia układu. Patologia układu dokrewnego. Patologia układu rozrodczego. Patologia układu mięśniowo-szkieletowego.

Genetyka

Szczegółowe efekty uczenia się : A.W6., A.W11., A.W12., A.W13., A.W14., A.W15., A.U5., A.U6.

Wybrane zagadnienia z genetyki ogólnej oraz ich odniesienie do genetyki człowieka: genotyp i fenotyp, informacja genetyczna, środowisko a zmienność organizmów. Budowa i funkcja komórki: cykl komórkowy, starzenie i śmierć komórki mitozą i mejozą, gametogeneza. Budowa i struktura chromosomu, kariotyp człowieka i jego analiza. Genetyka molekularna: kwasy nukleinowe, organizacja genomu człowieka, geny, kod genetyczny, transkrypcja, translacja, naprawa DNA. Inżynieria genetyczna: rekombinacje w inżynierii genetycznej, enzymy restrykcyjne, wektory, klonowanie, hybrydyzacja, amplifikacja DNA, zastosowanie inżynierii genetycznej w medycynie. Mutacje genowe, aberracje chromosomowe i strukturalne, badania cytogenetyczne, mutageny. Sposoby dziedziczenia genów: prawa Mendla, homozygota, heterozygota, dziedziczenie dominujące i recesywne. Rośliny i zwierzęta transgeniczne. Klonowanie ssaków. Choroby chromosomowe człowieka, badania cytogenetyczne. Choroby dziedziczone w sposób autosomalny i sprzężony z płcią. Choroby spowodowane mutacjami w mitochondrialnym DNA. Poradnictwo genetyczne: podstawowe zasady działania poradnictwa genetycznego, wskazania do badań genetycznych, rodowód genetyczny, diagnostyka prenatalna, profilaktyka i leczenie chorób genetycznie uwarunkowanych. Badania genetyczne w ustalaniu ojcostwa. Immunologia transplantacyjna: nieswoiste i swoiste mechanizmy obronne, odpowiedź immunologiczna, układ HLA I i II klasy, grupy krwi i układ Rh, przeszczepianie tkanek, komórek i narządów. Etyczne, prawne i społeczne aspekty zastosowania genetyki w medycynie. Choroby chromosomowe człowieka, badania cytogenetyczne. Choroby dziedziczone w sposób autosomalny i sprzężony z płcią. Immunologia transplantacyjna: przeszczepianie tkanek, komórek i narządów. Inżynieria genetyczna: rekombinacje w inżynierii genetycznej, enzymy restrykcyjne, wektory, klonowanie, hybrydyzacja, amplifikacja DNA, zastosowanie inżynierii genetycznej w medycynie.

Biochemia i biofizyka

Szczegółowe efekty uczenia się : A.W16., A.W17., A.W18., A.W19., A.U7., A.U8., A.U9.

Błony komórkowe: budowa i dynamika, białka błonowe, kanały i pompy błonowe, pompa sodowa, pompy wapniowe, pompa protonowa. Podstawowe mechanizmy regulujące metabolizm ustrojowy: sprzężenie zwrotne, enzymy, hormony. Aminokwasy i białka: struktura i metabolizm aminokwasów; synteza, budowa i glikozylacja białek. Biologiczna rola białek. Metabolizm węglowodanów: monosacharydy i disacharydy; oligosacharydy i polisacharydy; glikoliza; glukoneogeneza; rozkład synteza glikogenu. Lipidy - biosynteza i udział w utrzymaniu homeostazy: biosynteza i wydalanie cholesterolu; biosynteza i metabolizm kwasów tłuszczowych, triglicerydów i fosfolipidów. Równowaga wodno-elektrolitowa i kwasowo-zasadowa: regulacja narządowa i ogólnoustrojowa metabolizmu wodno- elektrolitowego; kwasica i alkalozja metaboliczna i oddechowa. Wpływ temperatury, ciśnienia i grawitacji, promieniowania jonizującego i pola elektromagnetycznego na funkcjonowanie człowieka. Regulacja aktywności enzymów. Enzymy trawienne. Analiza płynów ustrojowych (krew i mocza) – interpretacja wyników badań biochemicznych. Witaminy i koenzymy – budowa, znaczenie. Pole magnetyczne, ultradźwięki i izotopy promieniotwórcze – wykorzystanie w medycynie. Fale dźwiękowe – transmisja i analiza dźwięku za pomocą narządu słuchu. Fale elektromagnetyczne; promień świetlny, widzenie barw. Ocena właściwości fizykochemicznych białek oraz analiza roli hemoglobiny i produktów jej rozpadu w organizmie człowieka. Charakterystyka lipidów, ich identyfikacja metodami laboratoryjnymi oraz znaczenie lipoprotein i zaburzeń gospodarki lipidowej w patogenezie miażdżycy. Charakterystyka węglowodanów, ich identyfikacja metodami laboratoryjnymi oraz znaczenie gospodarki węglowodanowej w organizmie człowieka. Rola i znaczenie suplementów diety (w odniesieniu do minimum 5 wybranych) dla prawidłowego funkcjonowania organizmu. „Wątroba – główne laboratorium organizmu”. Defibrylacja – zastosowanie prądu stałego podczas reanimacji. Zastosowanie hipotermii w medycynie.

Mikrobiologia i parazytologia

Szczegółowe efekty uczenia się : A.W20., A.W21., A.U10., A.U11.

Podstawy bakteriologii, podział drobnoustrojów chorobotwórczych, morfologia i fizjologia drobnoustrojów. Drogi szerzenia się zarazków. Odporność a zakażenie – przeciwwzakaźne mechanizmy obronne, odporność, w której pośredniczą przeciwciała (humoralna), odporność komórkowa. Fizjologiczna flora człowieka, anatomiczne rozmieszczenie flory fizjologicznej, chorobotwórczość flory fizjologicznej. Bakteriologia kliniczna – ziarenkowce, Gram-dodatnie Laseczki Gram-dodatnie tlenowe, Gram-dodatnie beztlenowe ogólna charakterystyka, czynniki determinujące chorobotwórczość. Ziarenkowce Gram-ujemne, Pałeczki Gram-ujemne, bakterie oportunistyczne i pochodzenia zwierzęcego. Prątki, krętki i inne podobne drobnoustroje. Czynniki zjadliwości. Epidemiologia. Wirusologia kliniczna; wirusy RNA, patogenezą i epidemiologia. Wirusowe zapalenia wątroby; HAV, HBV, HCV, HEV. Wirusy DNA, patogenezą i epidemiologia. Mikologia kliniczna, dermatofity i grzyby nitkowate. Drożdżaki i grzyby. Grzybnice oportunistyczne. Parazytologia kliniczna. Zakażenia pasożytnicze. Zakażenia bakteriami beztlenowymi. Zakażenia układu moczowego, zatrucia pokarmowe. Zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych. Zapalenia płuc. Choroby zakaźne szerzące się drogą kropelkową: wirusowe, bakteryjne. Choroby odzwierzęce. Drobnoustroje przenoszone drogą płciową. Morfologia komórki bakteryjnej. Metody barwienia bakterii. Podłoża bakteriologiczne. Oznaczenie lekowrażliwości. Diagnostyka grzybów. Diagnostyka parazytów. Obsługa mikroskopu. Interpretacje lekowrażliwości. Wykonywanie prostych testów diagnostycznych. Pobieranie materiału biologicznego do badań mikrobiologicznych. Zakażenia bakteryjne biologicznego do badań mikrobiologicznych. Zakażenia wirusologiczne. Zakażenia parazytami.

Farmakologia

Szczegółowe efekty uczenia się : A.W22., A.W23., A.W24., A.W25., A.W26., A.W27., A.W28., A.U12., A.U13., A.U14., A.U15.

Podstawowe pojęcia z zakresu farmakologii i farmakodynamiki. Losy leku w ustroju- procesy LADME (dostępność biologiczna i farmaceutyczna). Toksykologia ogólna i szczegółowa. Receptura i recepty – ogólne zasady wystawiania i realizacji. Grupy leków i mechanizmy działania leków (teoria receptorowa, mechanizmy działania leków). Leki działające na współczulny układ nerwowy. Farmakoterapia zaburzeń lipidowych. Farmakoterapia cukrzycy i otyłości. Leki przeciwkrzepliwie i przeciwplatekcyjne, trombolityczne. Farmakologiczne postępowanie w nadciśnieniu tętniczym. Farmakoterapia bólu: NLPZ, opioidowe i nieopiodowe leki przeciwbólowe, leki znieczulenia miejscowego i ogólnego. Leki działające na układ pokarmowy: leki stosowane w chorobie wrzodowej, preparaty antycydy, leki wpływające na perystaltykę jelit, leki przeciwwymiotne, przeciwzapalne. Leki działające na układ oddechowy- leki wykrztuśne i przeciwkaszlowe, leki stosowane w terapii astmy. Krew i środki krwiotropowe – zasady leczenia. Chemioterapeutyki: podział antybiotyków pod względem mechanizmu działania, budowy chemicznej, leki przeciwwirusowe, leki przeciwgruźlicze, przeciw - pierwotniakowe, przeciwgrzybiczne, przeciwrobacze. Pojęcie uzależnienia lekowego. Substancje o działaniu dezynfekcyjnym i antyseptycznym. Pojęcie interakcji w fazie farmaceutycznej oraz interakcji farmakologicznej (synergizm addycyjny, hiperaddycyjny antagonizm). Informatory farmaceutyczne i baza danych o produktach leczniczych. Wystawianie recept jako kontynuacja leczenia. Zasady wystawiania recept. Przygotowywanie zapisu form recepturowych substancji leczniczych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego zleconych przez lekarza. Zasady wystawiania recept na wyroby medyczne w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji. Wymogi czystości mikrobiologicznej stawiane personelowi medycznemu w odniesieniu do leków i pomieszczeniom. Wyjaławianie – cel, wymogi procesu. Kontrola procesu wyjaławiania. Chemiczne środki dezynfekcyjne i antyseptyczne, podział i mechanizm działania. Zasady stosowania środków antyseptycznych i dezynfekcyjnych (pH, rozcieńczenie, temperatura i czas procesu). Witaminy i pierwiastki śladowe.

Radiologia

Szczegółowe efekty uczenia się : A.W29., A.U16.

Diagnostyka obrazowa. Badania obrazowe wykonywane z wykorzystaniem promieniowania rentgenowskiego, ultradźwięków, jądrowego rezonansu magnetycznego, pierwiastków promieniotwórczych. Środki kontrastowe wykorzystywane w diagnostyce obrazowej- rodzaje, sposoby podawania, powikłania, postępowanie w przypadku wystąpienia skutków ubocznych. Diagnostyka radiologiczna – rodzaje, wskazania do badań radiologicznych. Zadania pielęgniarki w opiece nad chorym po zabiegach z zakresu radiologii zabiegowej. Radiobiologia. Radioterapia – rodzaje, wskazania, prowadzenie naświetlań, opieka nad chorym podczas radioterapii. Radioterapia – powikłania radioterapii, postępowanie z chorym po radioterapii. Ochrona radiologiczna. Udział pielęgniarki w przygotowaniu chorego do badań radiologicznych. Rola pielęgniarki w przeprowadzaniu badań obrazowych. Skutki uboczne radioterapii i sposoby ich łagodzenia.

B. NAUKI SPOŁECZNE I HUMANIZM W PIELEŃNIARSTWIE

Psychologia

Szczegółowe efekty uczenia się : B.W1., B.W2., B.W4., B.W5., B.W6., B.W7., B.W8., B.W9., B.W10., B.W11., B.U1., B.U2., B.U3., B.U4., B.U5., B.U6., B.U7., B.U8., B.U9.

Psychologia jako nauka empiryczna a poppsychologia. Człowiek w sytuacji choroby i hospitalizacji. Rozwój psychiczny człowieka w perspektywie life-span. Emocje, lęk i motywacja w sytuacji zdrowia i choroby. Stres, kryzys i adaptacja do sytuacji trudnej. Osobowość, temperament i style funkcjonowania człowieka. Obrony psychiczne i regulacja psychiczna w sytuacji trudnej. Psychologia zdrowia i zachowań zdrowotnych. Komunikacja kliniczna i relacja pomocowa w pielęgniarstwie. Pielęgniarka jako człowiek w systemie opieki. Obserwacja, interpretacja i wnioskowanie w praktyce pielęgniarstwa. Lęk, panika i utrata kontroli w sytuacji klinicznej. Odmowa i opór w sytuacji opieki. Agresja, roszczenia i dewaluacja w kontakcie klinicznym. Zależność, wstyd i naruszenie godności w procedurze. Autonomia, poznanie i godność w pracy z osobą starszą. Objawy psychopatologiczne na oddziale somatycznym. Rodzina jako uczestnik sytuacji klinicznej. Komunikacja w sytuacji granicznej. Pielęgniarka pod presją: granice, błąd, przemoc i przeciążenie. Sens cierpienia i choroby w doświadczeniu człowieka. Granica normy i patologii w rozumieniu psychologicznym. Godność, wstyd i upokorzenie w sytuacji instytucjonalnej. Mózg, poznanie i kontakt z pacjentem. Człowiek wobec śmierci.

Socjologia

Szczegółowe efekty uczenia się : B.W12., B.W13., B.W14., B.W15., B.W16., B.W17., B.W18., B.U10., B.U11.

Socjologia jako nauka o społeczeństwie: podstawowe pojęcia socjologiczne: społeczeństwo, grupa społeczna, rola społeczna, status, norma, instytucja, organizacja, społeczność, populacja i ekosystem społeczny. Rodzina jako podstawowe środowisko życia, opieki i zdrowia człowieka: funkcje rodziny, typy rodzin, przemiany rodziny, rodzina w sytuacji choroby, opieki długoterminowej, niepełnosprawności i kryzysu. Grupy społeczne, społeczności lokalne i instytucje: funkcjonowanie grup, organizacji i instytucji społecznych, znaczenie więzi społecznych, kapitału społecznego i wsparcia społecznego dla zdrowia. Socjalizacja, role społeczne i interakcje społeczne: proces socjalizacji, komunikacja społeczna, interakcje pacjent–pielęgniarka–rodzina, role społeczne chorego, opiekuna i profesjonalisty medycznego. Kultura, religia i odrębności światopoglądowe: wpływ kultury i religii na rozumienie zdrowia, choroby, cierpienia, śmierci, leczenia, pielęgnacji, diety, intymności i decyzji medycznych. Postawy społeczne wobec zdrowia, choroby i systemu ochrony zdrowia: społeczne definicje zdrowia i choroby, zachowania zdrowotne, zaufanie do systemu ochrony zdrowia, korzystanie ze świadczeń, stereotypy dotyczące pacjentów i zawodów medycznych. Dewiacja, patologia społeczna i zaburzenia funkcjonowania społecznego: pojęcia normy, dewiacji, stygmatyzacji i patologii społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy, uzależnień, zaniedbania oraz patologii dotyczących dzieci i rodziny. Nierówności społeczne, dyskryminacja i wykluczenie: dyskryminacja ze

względu na płeć, wiek, pochodzenie etniczne, kulturę, religię, niepełnosprawność, status ekonomiczny i orientację życiową; przeciwdziałanie rasizmowi i wykluczeniu w praktyce pielęgniarskiej. Społeczne uwarunkowania zdrowia jednostki, rodziny i społeczności lokalnej: czynniki społeczne wpływające na zdrowie: warunki mieszkaniowe, praca, edukacja, dochód, styl życia, sieci wsparcia, środowisko lokalne oraz dostęp do świadczeń zdrowotnych. Zmiany społeczne a funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia: starzenie się społeczeństwa, migracje, urbanizacja, cyfryzacja, zmiany modelu rodziny, wzrost chorób przewlekłych, nierówności zdrowotne oraz ich wpływ na pracę pielęgniarki i organizację opieki. Socjologia jako nauka - Metody stosowane w badaniach naukowych w socjologii. Rodzaje podstawowych metod i technik badawczych stosowanych w socjologii: ankieta, wywiad, obserwacja, analiza dokumentów. Zasady budowy kwestionariusza ankiety. Rodzaje wywiadu, obserwacji i dokumentów. Postawy społeczne wobec osób chorych i niepełnosprawnych. Pojęcia: postawa, choroba i niepełnosprawność, rodzaje postaw społecznych: pielęgniarek wobec choroby i niepełnosprawności. Społeczne skutki choroby i niepełnosprawności. Analiza społecznych skutków choroby i niepełnosprawności dla jednostki i rodziny. Dyskryminacja, uprzedzenia, proces stygmatyzacji. Socjologiczne rozumienie choroby. Choroba jako dewiacja społeczna. Pojęcie choroby wg Parsonsa, Eliota Freidsona i Alfreda Schutza. Choroby piętnujące społecznie. Przyczyny sankcjonowania osób chorych. Społeczne uwarunkowania choroby. Czym jest rola społeczna? Rola jako układ interakcji: pielęgniarka – pacjent i role społeczne pielęgniarki. Analiza ról społecznych. Relacje z pacjentami - komunikacja, zaufanie, rola rodziny osoby chorej. Badania społeczne w praktyce. Przygotowanie koncepcji badawczej oraz kwestionariusza ankiety.

Pedagogika

Szczegółowe efekty uczenia się : B.W19., B.W20., B.W21., B.U12., B.U13.

Charakterystyka pedagogiki jako nauki stosowanej, jej cele, rozwój, oraz podstawowe pojęcia. Struktura procesu wychowania w aspekcie wielu zjawisk społecznych (chorowania, zdrowienia, hospitalizacji, umierania). Problemy i dylematy wychowawcze w szpitalu, ośrodku zdrowia, podczas wizyt domowych oraz mechanizmy funkcjonowania człowieka (pacjenta) w sytuacjach trudnych. Pedagogiczne aspekty pracy z pacjentem i jego rodziną z zastosowaniem różnych modeli i stylów komunikacji interpersonalnej. Umiejętność rozpoznawania potrzeb zdrowotnych, przekazywanie informacji dotyczących zdrowia, niwelowanie barier komunikacyjnych. Edukacja zdrowotna, jej cele, koncepcje, metody oraz środki dydaktyczne. Etyczna refleksja w pracy pielęgniarki/pielęgniarsza wobec współczesnych problemów pedagogicznych, ze szczególnym uwzględnieniem świata wirtualnego, uzależnień, zagrożeń społecznych. Komunikacja z pacjentem z zaburzeniami zachowania. Analiza i dobór metod edukacyjno-wychowawczych w dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Projektowanie scenariusza zajęć edukacji zdrowotnej. Dobór treści kształcenia, metod nauczania i środków dydaktycznych. Metody wychowania wykorzystywane w pracy pielęgniarki/pielęgniarsza. Formułowanie celów ogólnych i szczegółowych. Wychowanie prozdrowotne. Cele i obszary edukacji zdrowotnej w przedszkolu i szkole. Zadania pielęgniarki/pielęgniarsza w edukacji zdrowotnej w szkole i przedszkolu. Środowisko wychowawcze w procesie wychowania zdrowotnego. Rodzina i szkoła jako podmioty kształtujące wychowanie oraz postawy prozdrowotne. Diagnoza potrzeb zdrowotnych. Samokształcenie jako metoda uczenia się. Techniki samokształcenia, style efektywnego uczenia się. Samokształcenie w pracy pielęgniarki/pielęgniarsza. Zagrożenia społeczne współczesnej szkoły. Pojęcie zagrożeń społecznych. Klasyfikacja i charakterystyka zagrożeń (agresja, narkomania, alkoholizm, prostytutka nieletnich). Zagrożenia społeczne współczesnej szkoły. Pojęcie zagrożeń społecznych. Klasyfikacja i charakterystyka zagrożeń (agresja, narkomania, alkoholizm, prostytutka nieletnich).

Prawo medyczne

Szczegółowe efekty uczenia się : B.W22., B.W23., B.W24., B.W25., B.W26., B.U14.

Podstawy zagadnień prawnych, systemu prawa, struktura aktów prawnych, wykładnia prawa: pojęcie prawa, źródła prawa, systematyka i struktura prawa, stosowanie prawa i ogłaszanie aktów prawnych. Wybrane zagadnienia prawa wspólnotowego: - źródła prawa wspólnotowego, - podstawowe zasady prawa wspólnotowego, - implementacja prawa wspólnotowego. Prawo ubezpieczeń zdrowotnych i zakres świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych: - zasady i tryb

finansowania świadczeń, -zasady powszechnego, obowiązkowego i dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego. Ustawa o zawodach pielęgniarstwa i położnej. Uznawanie kwalifikacji zawodowych pielęgniarstwa na obszarze RP oraz na obszarze państw członkowskich UE. Ustawa o samorządzie pielęgniarek i położnych. Odpowiedzialność w zawodach medycznych: odpowiedzialność cywilna, odpowiedzialność karna, odpowiedzialność zawodowa, odpowiedzialność pracownicza. Podstawy prawa pracy: zasady prawa pracy, nawiązanie i rozwiązanie stosunku pracy, formy wykonywania pracy, formy świadczenia pracy, podstawowe prawa i obowiązki pracodawcy i pracownika, system czasu pracy, odpowiedzialność pracodawcy za wykroczenia przeciwko prawom pracowników. Prawa pacjenta: Karta Praw Człowieka, Karta Praw Pacjenta, prawa dziecka chorego z uwzględnieniem realizacji Karty Praw Dziecka, odpowiedzialność odszkodowawcza w przypadku naruszenia praw pacjenta. Prawo o działalności leczniczej: pojęcie podmiotu leczniczego, publiczne zakłady opieki zdrowotnej, tworzenie, przekształcanie i likwidacja publicznych zakładów opieki zdrowotnej, zarządzanie publicznym zakładem opieki zdrowotnej, uprawnienia pracowników zatrudnionych w samodzielnych zakładach opieki zdrowotnej. Kształcenie i doskonalenie zawodowe pielęgniarek i położnych w Polsce/Unii Europejskiej. Świadczenia przysługujące w związku chorobą, ciążą, porodem, niepełnosprawnością.

Zdrowie publiczne

Szczegółowe efekty uczenia się : B.W27., B.W28., B.W29., B.W30., B.W31., B.W32., B.W33., B.U15., B.U16., B.U17.

Medycyna społeczna a zdrowie publiczne – wprowadzenie do przedmiotu. Definicje, cele i zadania zdrowia publicznego. Współczesne miejsce zdrowia publicznego w systemie ochrony zdrowia. Międzynarodowe klasyfikacje statystyczne w tym chorób i problemów zdrowotnych, procedur medycznych, funkcjonowania, niepełnosprawności i zdrowia. Rynek usług medycznych w Polsce i wybranych krajach UE. Finansowanie systemu ochrony zdrowia w Polsce. Program zdrowotny WHO i Unii Europejskiej. Definiowanie, cele i zadania epidemiologii. Podstawowe pojęcia epidemiologiczne. Źródła informacji epidemiologicznej. Istota i rola statystyki w zdrowiu publicznym. Epidemiologia wirusowego zapalenia wątroby. Epidemiologia nosicielstwa wirusa HIV i Choroby AIDS. Epidemiologia zakażenia wirusowego zakażenie wirusem SARS-CoV-2. Higiena jako nauka. Zagadnienia zdrowia wynikające z zagrożeń ekologicznych. Higiena wody, powietrza, gleby, nauki, pracy, zagrożenia zdrowotne. Działania prowadzone przez państwo na rzecz zdrowia publicznego. Ekonomia ochrony zdrowia (podaż, popyt, rynek potrzeb i świadczeń zdrowotnych). Wycena i finansowanie świadczeń zdrowotnych. Marketing w ochronie zdrowia. Pojęcie jakości w opiece zdrowotnej i opiece pielęgniarskiej. Specyfika pracy pielęgniarki. Aktywne poszukiwanie pracy. Etapy planowania pracy własnej i ich znaczenie w rozwoju zawodowym. Możliwości wykonywania zawodu przez pielęgniarkę. Rodzaje form zatrudnienia. Rodzaje świadczonych usług zdrowotnych. Obciążenia w pracy pielęgniarki. Zespół wypalenia zawodowego. Pojęcie choroby zawodowej. Możliwości doskonalenia zawodowego w zawodzie pielęgniarki. Zagrożenia zdrowotne wśród pielęgniarek – działania profilaktyczne. Kształtowanie prawidłowych zachowań zdrowotnych wobec różnych grup społecznych.

Etyka zawodu pielęgniarstwa

Szczegółowe efekty uczenia się : B.W34., B.W35., B.W36., B.W37., B.W38., B.U18., B.U19.

Etyka jako dyscyplina filozoficzna. Przedmiot formalny i materialny etyki. Etyka a moralność. Przegląd koncepcji etycznych - od klasyków do etyki nowoczesnej. Filozoficzne podstawy etyki pielęgniarskiej (godność osoby/personalizm – Wojtyła, Ricoeur; etyka troski – Gilligan, Noddings; etyka niezależna/spolegliwego opiekuna – Kotarbiński; logoterapia – Frankl; feminizm – Beauvoir; humanizm – Fromm, Maslow). Zasady etyczne. Rola sumienia. Etos pielęgniarki – wartości i wzory osobowe w historii i współczesności. Deontologia pielęgniarska i etyka zawodowa. Kodeks deontologiczny a prawa pacjenta. Odrębności kulturowe i religijne a zasady etyki zawodowej pielęgniarki. Odpowiedzialność (Levinas, Jonas, Bauman) i rozwój moralny (Kohlberg). Odpowiedzialność zawodowa pielęgniarki i jej rodzaje. Aksjologia jako teoria wartości istotnych w pielęgniarstwie - konflikt wartości. Dylematy etyczne w pracy pielęgniarek i ich źródła - dylemat

a problem moralny. Bioetyka klasyczna – zasady i wybrane problemy (eutanazja, aborcja, sztuczna prokreacja, transplantacja; świadoma zgoda). Bioetyka współczesna – wyzwania medycyny i społeczeństwa (eksperymenty medyczne; badania kliniczne, genetyka i inżynieria biologiczna, opieka paliatywna i end-of-life care) – bioetyka przyszłości (technologia, sztuczna inteligencja i globalne zdrowie). Wprowadzenie do podejmowania decyzji etycznych - wartości i konflikty wartości. Standardy etycznego zachowania - koncepcje etyczne w praktyce pielęgniarskiej – stosowanie kodeksu etycznego. Dylematy etyczne vs. problemy moralne – różnicowanie, dostrzeganie i próby ich rozwiązywania. Modele decyzji etycznych w praktyce pielęgniarskiej z uwzględnieniem odrębności kulturowych i religijnych. Etyczna odpowiedzialność pielęgniarki w promowaniu zdrowia i zapobieganiu chorobie, przywracaniu zdrowia i łagodzeniu cierpienia. Relacje w praktyce zawodowej - rozpoznawanie aspektów etycznych w relacjach. Świadoma zgoda i autonomia pacjenta. Analiza klasycznych problemów bioetycznych i rozwiązywanie dylematów. Nowe wyzwania w bioetyce i rozwiązywanie dylematów. Dialog etyczny w pielęgniarstwie - rozwijanie umiejętności dyskusji etycznej. Koncepcja człowieka w filozofii klasycznej i nowożytnej – porównanie wizji człowieka na podstawie fragmentów tekstów: Arystoteles, *Etyka nikomachejska*, Kant, *Uzasadnienie metafizyki moralności*. Personalizm i godność osoby ludzkiej - refleksja na temat personalizmu w praktyce pielęgniarki na podstawie fragmentów tekstów: K. Wojtyła, *Osoba i czyn*, P. Ricoeur, *Tożsamość osobowa*. Etyka troski i etyka feministyczna - analiza troski i feminizmu w opiece na podstawie fragmentów tekstów: C. Gilligan, *Innym głosem*; N. Noddings, *Etyka troski*. Etos i wzory osobowe w pielęgniarstwie - charakterystyka wybranych liderek (3) na podstawie materiałów dostępnych w zasobach Centralnego Archiwum Pielęgniarstwa Polskiego im. Barbary Purtał i Wirtualnego Muzeum Pielęgniarstwa Polskiego. Bioetyka współczesna – dylematy i spory - refleksja – najtrudniejszy dylemat bioetyczny w pracy pielęgniarki na podstawie fragmentów tekstów.

Współpraca i komunikacja w zespole interprofesjonalnym

Szczegółowe efekty uczenia się : B.W3., B.W39., B.W40., B.W41., B.W42., B.W43., B.W44., B.W45., B.W46., B.W47., B.W48., B.W49., B.W50., B.U20., B.U21., B.U22., B.U23.

Istota pracy zespołowej w ochronie zdrowia. Role i zadania członków zespołu interdyscyplinarnego. Komunikacja interpersonalna i interprofesjonalna w pracy pielęgniarki. Bariery komunikacyjne i sposoby ich przewyższania. Style komunikowania się oraz techniki aktywnego słuchania w relacjach z pacjentem i zespołem terapeutycznym. Fazy rozwoju zespołu oraz czynniki wpływające na efektywność pracy zespołowej. Role zespołowe, style kierowania i przywództwa w zespołach opieki zdrowotnej. Proces podejmowania decyzji w zespole terapeutycznym. Organizacja i planowanie pracy zespołu. Konflikty w zespole – przyczyny, rodzaje oraz metody rozwiązywania sytuacji konfliktowych. Negocjacje, asertywność i udzielanie informacji zwrotnej w pracy zespołowej. Komunikacja z pacjentem i jego rodziną z uwzględnieniem empatii, różnic kulturowych i potrzeb zdrowotnych. Mobbing, dyskryminacja i zachowania niepożądane w środowisku pracy. Samoocena i doskonalenie współpracy zespołowej. Samokształcenie w zakresie metod efektywnej komunikacji z pacjentem i rodziną. Przygotowanie do zajęć z zakresu ról i stylów kierowania w zespołach opieki zdrowotnej.

Język obcy

Szczegółowe efekty uczenia się : B.W47., B.U24., B.U25.

Terminologia związana z: Dane personalne / Edukacja / Praca - np.: nazwisko, imię, adres, wiek, data urodzenia, płeć, stan cywilny, obywatelstwo-narodowość, wykształcenie, zawód i praca, religia, rodzina, zainteresowania, cechy charakteru, osobowość, wygląd zewnętrzny. Wprowadzenie do języka specjalistycznego. Mieszkanie – np.: formy mieszkania, pomieszczenia, części domu, jego wygląd, wyposażenie, meble, komfort, urządzenia techniczne w domu, gospodarstwo domowe, prace domowe, wynajmowanie mieszkania, lokalizacja. Zajęcia z zastosowaniem elementów języka specjalistycznego. Środowisko / Ekologia – np.: okolica, miasto, wieś, rośliny, zwierzęta, klimat, pogoda. Zajęcia z zastosowaniem elementów języka specjalistycznego. Podróżowanie i komunikacja – np.: pytanie o drogę i opis drogi, środki transportu, podróże urlopowe, publiczne środki lokomocji, komunikacja publiczna i prywatna, przejścia graniczne i dokumenty, zakwaterowanie, hotel. Zajęcia z zastosowaniem elementów języka specjalistycznego. Wyżywienie – np.: jedzenie, picie, posiłki, artykuły spożywcze,

dania, napoje, restauracja, kawiarnia. Zajęcia z zastosowaniem elementów języka specjalistycznego. Zakupy – np.: sklepy i robienie zakupów, odzież, akcesoria, artykuły gospodarstwa domowego. Zajęcia z zastosowaniem elementów języka specjalistycznego. Języki obce – np.: porozumiewanie się, język i jego elementy, nauka języka i jego opanowanie. Zajęcia z zastosowaniem elementów języka specjalistycznego. Czas wolny i rozrywka / Kultura i sztuka – np.: zajęcia w czasie wolnym, zainteresowania, hobby, imprezy kulturalne, teatr, kino, koncerty, muzea, wystawy, zabytki, sporty, radio, telewizja, lektury i prasa, imprezy towarzyskie. Zajęcia z zastosowaniem elementów języka specjalistycznego. Publiczne i prywatne usługi – np.: poczta, telekomunikacja, urzędy, zarząd, usługi publiczne, bank, obrót pieniężny, policja, służby ratunkowe i socjalne, pojazdy mechaniczne, usługi. Zajęcia z zastosowaniem elementów języka specjalistycznego. Zdrowie, ciało i higiena – np.: części ciała, zdrowie fizyczne, samopoczucie, troska o zdrowie i higiena, choroby i schorzenia, medycyna, opieka medyczna, ubezpieczenia. Zajęcia z zastosowaniem elementów języka specjalistycznego. Relacje osobowe i kontakty – np.: rodzaj relacji osobowych, zaproszenia i umawianie się, korespondencja, kluby i stowarzyszenia. Zajęcia z zastosowaniem elementów języka specjalistycznego. Polityka i społeczeństwo / prawo – np.: aktualne wydarzenia, społeczeństwo, gospodarka, polityka, państwo, organizacje międzynarodowe, prawo. Zajęcia z zastosowaniem elementów języka specjalistycznego. Zakres gramatyczny: czasy gramatyczne, tryby warunkowe, strona bierna, mowa zależna, czasowniki modalne, inne konstrukcje np. wish, used to, it's high time etc. Funkcje językowe: Wyrażanie opinii, zgody, niezgody, konieczności, intencji, rady, ustępstwa, zakazu, nakazu, sugestii, odpowiedzialności, zainteresowania, uczuć, prawdopodobieństwa, pewności, zaskoczenia, rozczarowania, sympatii, winy, preferencji, zapytania, prośby, obawy, odmowy, dedukcji, preferencji, powątpiewania, przewidywania.

C. NAUKI W ZAKRESIE PODSTAW OPIEKI PIELĘGNIARSKIEJ

Podstawy pielęgniarstwa

Szczegółowe efekty uczenia się : C.W1., C.W2., C.W3., C.W4., C.W5., C.W6., C.W7. C.W8. C.W9. C.W10., C.W11., C.W12., C.U1., C.U2., C.U3., C.U4., C.U5., C.U6., C.U7., C.U8., C.U9. C.U10. C.U11. C.U12. C.U13. C.U14. C.U15. C.U16. C.U17. C.U18. C.U19. C.U20. C.U21. C.U22., C.U23. C.U24. C.U25. C.U26. C.U27. C.U28. C.U29. C.U30. C.U31. C.U32. C.U33. C.U34. C.U35. C.U36. C.U37. C.U38. C.U39., C.U41., C.U42., C.U43., C.U51.

Transformacja pielęgniarstwa zawodowego w rysie historycznym: wpływ pielęgniarstwa światowego i europejskiego na rozwój pielęgniarstwa polskiego, powstanie i transformacja szkolnictwa zawodowego, rozwój organizacji i stowarzyszeń zawodowych, symbolika zawodu, czynniki warunkujące rozwój współczesnego pielęgniarstwa. Pojęcie pielęgnowania, w tym wspierania, pomagania i towarzyszenia oraz rolę pacjenta w realizacji opieki pielęgniarstwiej. Holistyczna koncepcja pielęgnowania. Definicję zawodu pielęgniarstwa według Międzynarodowej Rady Pielęgniarek (ICN), funkcje i zadania zawodowe pielęgniarstwa według Światowej Organizacji Zdrowia (World Health Organization, WHO). Proces pielęgnowania jako metoda pracy z pacjentem - definicję, etapy, zasady. Metody organizacji pracy, w tym w ramach podstawowej opieki pielęgniarstwiej. Istota primary nursing. Wpływ metod pracy na jakość opieki pielęgniarstwiej i rozwój praktyki pielęgniarstwiej. Wybrane teorie pielęgnowania: model Florencji Nightingale, Doroty Orem, Virginii Henderson, Calisty Roy, Betty Newman. Wprowadzenie do zastosowania Międzynarodowej Klasyfikacji Praktyki Pielęgniarskiej (International Classification for Nursing Practice, ICNP) i Międzynarodowej Klasyfikacji Diagnoz Pielęgniarskich według NANDA (NANDA's International Nursing Diagnoses, North American Nursing Diagnosis Association, NANDA) w praktyce pielęgniarstwiej – istota, charakterystyka, różnice – przykłady diagnoz. Ocena wydolności pielęgnacyjno-opiekuńczej - gromadzenie danych o pacjencie: wywiad, obserwacja, pomiary, badanie fizykalne, analiza dokumentacji, ekomapy środowiska pacjenta na podstawie wybranych sytuacji klinicznych pacjenta (studium przypadku). Struktura diagnozy pielęgniarstwiej według klasyfikacji NANDA i konstruowanie diagnoz na podstawie wybranych sytuacji klinicznych pacjenta (studium przypadku). Planowanie opieki nad pacjentem z zastosowaniem klasyfikacji NANDA – ustalenie celu opieki i interwencji pielęgniarstwiej na podstawie wybranych sytuacji klinicznych pacjenta (studium przypadku). Język i terminologia klasyfikacji ICNP - tłumaczenie problemów na język ICNP na podstawie wybranych sytuacji klinicznych pacjenta (studium

przypadku). Planowanie opieki nad pacjentem z zastosowaniem klasyfikacji ICNP – ustalenie celu opieki i interwencji oraz ich opis z wykorzystaniem pojęć zawartych w katalogu ICNP na podstawie wybranych sytuacji klinicznych pacjenta (studium przypadku). Znaczenie standaryzacji w opiece nad pacjentem z wykorzystaniem klasyfikacji (NANDA, ICNP) w praktyce pielęgniarskiej – uzasadnienie na podstawie wybranych przypadków. Wprowadzenie do zajęć w Monoprofilowym Centrum Symulacji Medycznej. Regulamin zajęć. Zasady aseptyki i antyseptyki, postępowanie z odpadami medycznymi oraz stosowanie środków ochrony indywidualnej. Procedura higienicznego mycia i dezynfekcji rąk, zakładanie i zdejmowanie rękawic medycznych jednorazowego użycia. Techniki zakładania bandażu i stosowanie innych materiałów opatrunkowych. Przygotowanie łóżka na przyjęcie pacjenta. Technika siania łóżka pustego i z pacjentem. Zmiana bielizny pościelowej. Ocena stanu powłok skórnych pacjenta. Wykonywanie zabiegów higienicznych u dziecka i dorosłego, pielęgnowanie skóry i jej wytworów oraz błon śluzowych z zastosowaniem środków farmakologicznych i materiałów medycznych. Nacieranie, oklepywanie, ćwiczenia bierne i czynne. Higiena całego ciała u człowieka zdrowego i chorego, technika i zasady toalety całego ciała u ciężko chorego w łóżku i w wannie. Higiena jamy ustnej, technika i zasady wykonywania u człowieka zdrowego i ciężko chorego, nieprzytomnego. Higiena głowy i włosów. Technika i zasady mycia głowy pacjenta leżącego w łóżku. Elementy pielęgnacji dziecka. Zasady i technika zmiany pieluchy, noszenia i układania dziecka. Technika pozycji podczas karmienia, pomiary ciężaru i długości ciała, obwodu główki, siatki centylowe. Zastosowanie kąpeli leczniczych. Profilaktyka przeciwoleżynowa - ocena ryzyka rozwoju odleżyn. Zasady przemieszczania i pozycjonowania pacjenta z wykorzystaniem różnych technik, metod i sprzętu, z zastosowaniem zasad bezpieczeństwa pacjenta i swojego. Skutki unieruchomienia pacjenta. Metody oceny zagrożenia odleżynami. Profilaktyka odparzeń. Pomiary antropometryczne (pomiar masy ciała, wzrostu lub długości ciała, obwodów: głowy, klatki piersiowej, talii, wskaźnika masy ciała (*Body Mass Index*, BMI), wskaźników dystrybucji tkanki tłuszczowej: stosunek obwodu talii do obwodu bioder (Waist Hip Ratio, WHR), stosunek obwodu talii do wzrostu (Waist to Height Ratio, WHtR), grubości fałdów skórno-tłuszczowych, obwodów brzucha i kończyn). Interpretacja wyników pomiarów. Pomiar u pacjenta w różnym wieku temperatury ciała, tętna, oddechu, ciśnienia tętniczego krwi, saturacji, szczytowego przepływu wydechowego. Metody karmienia pacjenta (doustnie, przez zgłębnik do żołądka lub przetokę odżywczą). Prowadzenie, dokumentowanie i ocena bilansu płynów pacjenta. Stosowanie zabiegów przeciwzapalnych. Technika i zasady stosowania zabiegów przeciwzapalnych. Stosowanie ciepła, zimna, kąpiele ochładzające, naświetlanie lampą Solux. Technika i zasady stawiania baniek bezogniowych. Metody wspomagające wentylację płuc: ćwiczenia oddechowe, wspomaganie odkształcania wydzielony, drenaż ułożeniowy. Toaleta drzewa oskrzelowego. Pobieranie płwociny i wymazów, pomiar szczytowego przepływu wydechowy (PEF). Podawanie leków przez układ oddechowy: leki wziewne, inhalacje, tlenoterapia. Doraźnie podawanie tlenu z wykorzystaniem różnych metod tlenoterapii z wykorzystaniem dostępu do centralnej instalacji gazów medycznych, butli z tlenem lub koncentratora tlenu. Gimnastyka oddechowa oraz wykonywanie drenażu ułożeniowego, inhalacji i odśluzowywanie dróg oddechowych. Pomoc pacjentowi w zakresie wydalania. Technika i zasady enemu u dorosłego i dziecka, zakładanie rurki doodbytniczej. Zasady pielęgnowania przetok jelitowych i moczowych. Zasady i techniki zakładania oraz wymiany worka stomijnego i środki do pielęgnacji przetok; Pobieranie kału i wymazu do badań. Pomoc pacjentowi w zakresie odżywiania. Zasady żywienia enteralnego i parenteralnego. Środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Techniki (zgłębnik, PEG, gastrostomia) i metody (bolus, metoda grawitacyjna, pompa odżywcza) stosowania diet przemysłowych. Technika zakładania zgłębnika do żołądka. Zakładanie zgłębnika do żołądka, monitorowanie jego położenie i drożność, usuwać. Zasady pielęgnowania i wymiany PEG (niskoprofilową gastrostomię balonową). Wystawianie zlecenia na środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Zakładanie cewnika do pęcherza moczowego, monitorowanie diurezy, usuwanie cewnika i prowokowanie mikcję. Wykonywanie płukania jamy ustnej, gardła, oka, ucha, żołądka, pęcherza moczowego, przetoki jelitowej i rany. Pobieranie materiałów do badań laboratoryjnych i mikrobiologicznych. Wystawianie skierowania na wykonanie określonych badań diagnostycznych. Asystowanie lekarzowi przy badaniach diagnostycznych w tym punkcje do jamy opłucnej i otrzewnej, mostka i kanału lędźwiowego. Drogi podawania leków. Zasady rozkładania leków – dokumentacja, przygotowanie tacy i wózka z lekami. Przechowywanie i przygotowywać leków zgodnie z obowiązującymi standardami farmakoterapii i standardami opieki pielęgniarskiej; Zasady podawania leków drogą doustną i doodbytniczą oraz przez skórę i błony śluzowe (do worka

spojówkowego, ucha, nosa, pochwy). Podawanie leków dotkankowo. Profilaktyka zakażeń przenoszonych drogą krwi. Postępowanie po ekspozycji. Rodzaje iniekcji. Manipulacja sprzętem jednorazowego użytku. Przygotowanie zestawu do iniekcji. Procedura poekspozycyjną. Obliczanie dawkę leku, samodzielnie podawać pacjentowi leki różnymi drogami zgodnie z uprawnieniami zawodowymi pielęgniarki lub pisemnym zleceniem lekarza. Produkty lecznicze z zestawów przeciwwstrząsowych ratujących życie. Zasady uczestniczenia w zabiegach podaży toksyny botulinowej przez lekarza w procedurach medycznych w leczeniu spastyczności. Wystawianie recept na leki, w tym recepturowe, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyroby medyczne w ramach kontynuacji leczenia w ramach realizacji zleceń lekarskich. Wystawianie zleceń na wyroby medyczne w ramach kontynuacji zlecenia lekarskiego. Technika i zasady wykonywania wstrzyknięć domięśniowych. Wykonywanie pomiar glikemii i ciał ketonowych we krwi z użyciem glukometru, pomiar glukozy i ciał ketonowych w moczu z użyciem pasków diagnostycznych, pomiar cholesterolu we krwi oraz wykonać inne testy paskowe. Technika i zasady wykonywania wstrzyknięć śródskórnych. Zasady wykonywania prób uczuleniowych. Wykonywanie testów skórnych. Technika i zasady wykonywania wstrzyknięć podskórnych. Zasady podawania insuliny techniką tradycyjną i przy użyciu peny. Zasady stosowania pomp insulinowych. Wykonywanie szczepień ochronnych, szczególnie przeciw grypie, WZW, tężcowi, COVID-19, pneumokokom, wścieklicznie. Rozpoznawanie i klasyfikowanie i postępowanie z niepożądanymi odczynami poszczepiennymi oraz charakteryzowanie miejscowej i uogólnionej reakcji organizmu. Technika i zasady nakłucia żyły. Pobieranie krwi do badań diagnostycznych metodą tradycyjną i metodą systemu zamkniętego. Prawidłowe parametry krwi. Zakładanie i usuwanie kaniuli z żył obwodowych. Podłączanie kroplowych wlewów dożylnych. Monitorowanie i pielęgnowanie miejsc wkłucia obwodowego. Zasady podawanie leków dożylnych. Technika i zasady wykonania kroplowego wlewu dożylnego. Rodzaje płynów infuzyjnych. Zasady podawania leków przez porty naczyniowe. Zasady stosowania pomp infuzyjnych. Zasady podawania krwi i preparatów krwiopochodnych. Rodzaje preparatów krwiopochodnych. Honorowe dawstwo krwi. Przygotowanie narzędzi i materiału opatrunkowego do sterylizacji, metody i techniki sterylizacji, kontrola skuteczności sterylizacji. Technika chirurgicznego mycia rąk. Zakładanie sterylnych rękawiczek i sterylnego fartucha chirurgicznego. Zakładanie opatrunków gipsowych. Udzielanie pierwszej pomocy w stanach bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia - doraźnie unieruchamiać złamania kości, zwichnięcia i skręcenia, doraźnie tamować krwawienia i krwotoki. Opracowanie planu opieki z zastosowaniem wybranej klasyfikacji pielęgniarskiej w oparciu o studium przypadku. Zapoznanie ze strukturą organizacyjną i zadaniami podmiotu leczniczego. Zasady reżimu sanitarnego. Czynniki warunkujące bezpieczeństwo pacjenta. Zasady komunikacji z pacjentem, rodzina i zespołem terapeutycznym. Gromadzenie informacji metodą wywiadu, obserwacji, pomiarów, badania przedmiotowego, analizy dokumentacji w celu rozpoznawania stanu zdrowia pacjenta. Gromadzenie informacji metodą pomiarów, analizy dokumentacji w celu rozpoznawania stanu zdrowia pacjenta. Rodzaje dokumentacji medycznej w szpitalu. Rozpoznawanie problemów zdrowotnych pacjenta. Doskonalenie umiejętności w zakresie procedur objętych programem pracowni umiejętności pielęgniarskich.

Promocja zdrowia

Szczegółowe efekty uczenia się : C.W13., C.W14., C.W15., C.U47., C.U48.

Historia promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej – od higieny publicznej do koncepcji WHO. Podstawowe koncepcje i modele promocji zdrowia – koncepcja pól zdrowia M. Lalonde'a, koncepcja w oparciu o Kartę Ottawską, salutogeneza, model ekologiczny. Zasady promocji zdrowia i profilaktyki – współczesne podejście w pielęgniarstwie. Zachowania zdrowotne – definicja, rodzaje i teorie: HBM - *Health Belief Model* (Model Przekonań Zdrowotnych), TPB (Teoria Planowego Zachowania), TTM (Transtekoretyczny Model Zmian), Diffusion of Innovations (Model dyfuzji innowacji). Modele zmiany zachowań zdrowotnych – TTM (Transtekoretyczny Model Zmian), HBM (Model Przekonań Zdrowotnych). Metody i narzędzia edukacji zdrowotnej – indywidualna, grupowa, masowa, media, e-health. Edukacja zdrowotna w praktyce pielęgniarskiej – przykłady interwencji w POZ, szkole, środowisku senioralnym. Współpraca interdyscyplinarna w promocji zdrowia – zespół interprofesjonalny, rola pielęgniarki. Koalicje i partnerstwa na rzecz zdrowia – NGO, samorząd, szkoły promujące zdrowie, Health in All Policies. Kompetencje i zadania pielęgniarki w promocji zdrowia –

ujęcie systemowe i zawodowe. Nowe modele i podejścia w promocji zdrowia – health literacy, digital health, resilience, planetary health, precision public health. Wyzwania i trendy we współczesnej promocji zdrowia – social media, fake news, pandemia COVID-19, nierówności zdrowotne. Zachowania zdrowotne i czynniki determinujące zdrowie – analiza wg Lalonde’a i Bluma. Analiza stylu życia – dieta, aktywność fizyczna, używki (case studies). Styl życia w różnych grupach wiekowych – dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy. Zachowania ryzykowne i ich konsekwencje – analiza przypadków i statystyk. Analiza istniejących programów promocji zdrowia – przykłady lokalne i krajowe. Planowanie i projektowanie programów promocji zdrowia – analiza potrzeb, cele SMART, wybór metod, ewaluacja. Opracowanie jednego programu promocji zdrowia z uwzględnieniem poniższego obszaru: Programy promocji zdrowia w różnych okresach życia (dzieci, młodzież, dorośli, osoby starsze) – do wyboru; Rodzina jako szczególne miejsce promowania zdrowia. Gabinet promocji zdrowia – organizacja, zadania, rola w systemie opieki (w ramach kompetencji szpitala/praktyki podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarstwa rodzinnego, pielęgniarstwa środowiska nauczania i wychowania). Praca z pacjentem zgłaszającym się spontanicznie – symulacje. Promocja zdrowia u pacjenta hospitalizowanego i przewlekle chorego – plan interwencji edukacyjnej. Praca z dziećmi i rodzicami – warsztat edukacyjny, analiza programów lokalnych. Promocja zdrowia w wieku podeszłym – mini-interwencja dla seniorów. Promocja zdrowia w środowisku szkolnym – przygotowanie scenariusza zajęć dydaktycznych. Prowadzenie zajęć dydaktycznych – symulacja dla różnych grup wiekowych. Komunikacja zdrowotna w mediach – zasady, specyfika audycji, debaty, artykułu. Przygotowanie materiału medialnego – audycja radiowa, notatka prasowa, post w social media. Prezentacja i omówienie projektów medialnych – ocena komunikatu i atrakcyjności.

Pielęgniarstwo w podstawowej opiece zdrowotnej

Szczegółowe efekty uczenia się : C.W16., C.W17., C.W18. C.W19. C.W20. C.W21. C.W22. C.U40. C.U44. C.U45. C.U46. C.U49. C.U50. C.U52. C.U53. C.U54. C.U55. C.U56. C.U58.

Źródła, podstawy POZ w Polsce oraz w dokumentach międzynarodowych. Koncepcja POZ według WHO. Charakterystyka podstawowej opieki zdrowotnej (cele, założenia, struktura). Zakres świadczeń zdrowotnych realizowany przez lekarza, pielęgniarkę, położną POZ. Zasady finansowania POZ w Polsce. Kontraktowanie świadczeń gwarantowanych w POZ. Miejsce pielęgniarstwa w realizacji zadań wyznaczanych podstawowej opiece zdrowotnej. Standardy postępowania pielęgniarstwa i procedury pielęgniarstwa dla potrzeb POZ. Organizacja opieki zdrowotnej w Polsce nad uczniem w szkole. Zadania pielęgniarstwa środowiska nauczania i wychowania. Rozpoznawanie problemów zdrowotnych, społecznych i psychicznych dzieci i młodzieży w środowiska nauczania i wychowania. Badania przesiewowe realizowane przez pielęgniarkę środowiska nauczania i wychowania. Postępowanie w stanach nagłych występujących u uczniów. Współpraca Pomocy Społecznej z POZ. Profilaktyka przemocy w rodzinie i pomoc ofiarom przemocy w praktyce Podstawowej Opieki Zdrowotnej. Kompleksowa opieka pielęgniarstwa (KOP) Pacjent z wyłonioną stomią, porada pielęgniarstwa leczenie ran, porada urologiczna. Jakość w POZ w oparciu o metodę procesu pielęgnowania. Pacjent przewlekle chory w praktyce POZ, ze zdiagnozowaną cukrzycą typu 2, chorobami układu oddechowego i endokrynologicznymi. Diagnoza pielęgniarstwa w POZ dla celów profilaktyki i promocji zdrowia, w sytuacji choroby i niepełnej sprawności. Wystawianie recept przez pielęgniarkę na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia i wyroby medyczne na podstawie obowiązującego prawa. Wsparcie społeczne w praktyce pielęgniarstwa POZ. Dobór środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wystawianie na nie recept w ramach realizacji zleceń lekarskich oraz udzielanie informacji na temat ich stosowania. Szczepienia w praktyce pielęgniarstwa POZ. Zasady kwalifikowania do szczepień przeciw grypie, WZW i tężcowi, COVID-19 i wykonywania szczepień ochronnych przeciw grypie, WZW, tężcowi, COVID-19, pneumokokom, wściekliczynie oraz innych obowiązkowych i zalecanych szczepień ochronnych zgodnie z przepisami prawa w zakresie szczepień ochronnych, z zapewnieniem zasad bezpieczeństwa pacjentowi oraz sobie. Niepożądane odczyny poszczepienne (NOP)- procedury stosowane w sytuacji wystąpienia oraz zasady prowadzenia sprawozdawczości w zakresie szczepień ochronnych. IPOM- indywidualny plan opieki medycznej nad pacjentem w środowisku zamieszkania. Problemy zdrowotne i społeczne uczniów, wsparcie i diagnozowanie przemocy. Metodyka pracy pielęgniarstwa w szkole. Pomoc społeczna – wsparcie instytucjonalne w pielęgniarstwie POZ. Porada pielęgniarstwa POZ. Planowanie opieki nad

pacjentem i jego rodziną z wykorzystaniem klasyfikacji praktyki pielęgniarskiej (ICNP, NANDA), oceny wydolności opiekuńczo-pielęgnacyjnej oraz ekomapy środowiska. Diagnostowanie sytuacji zdrowotnej, stany nagłego zagrożenia zdrowia w POZ - pacjent z niewydolnością krążenia. Diagnostowanie sytuacji zdrowotnej, stany nagłego zagrożenia zdrowia w POZ - pacjent z nadciśnieniem tętniczym -postępowanie pielęgniarki POZ. Przygotowanie programu edukacyjnego z zakresu chorób cywilizacyjnych. Udział pielęgniarki POZ we wczesnym wykrywaniu chorób. Interdyscyplinarna opieka nad człowiekiem przewlekle i obłożnie chorym i jego rodziną w domu i innym środowisku zamieszkania. Opracowanie i zrealizowanie procesu pielęgnowania nad wybranym pacjentem w środowisku domowym. Opieka pielęgniarska nad rodziną i człowiekiem w różnych okresach życia – realizacja zadań profilaktycznych i promocyjnych. Pielęgniarka jako Opieka pielęgniarska w środowisku nauczania i wychowania. Szkoła jako środowisko wpływające na potencjał zdrowotny ucznia oraz źródło zagrożeń w jego zdrowiu. Środowisko fizyczne i społeczne szkoły. Rozpoznawanie problemów zdrowotnych, społecznych i psychicznych dzieci i młodzieży w środowiska nauczania i wychowania. Badania przesiewowe realizowane przez pielęgniarkę środowiska nauczania i wychowania. Postępowanie w stanach nagłych występujących u uczniów. Problemy zdrowotne i społeczne uczniów, wsparcie i diagnostowanie przemocy. Standardy działań profilaktycznych realizowanych wobec dzieci i młodzieży szkolnej. Współpraca pielęgniarki „szkolne” z rodzicami, gronem pedagogicznym. doradca w sprawach zdrowia. Opieka pielęgniarska nad rodziną i człowiekiem zdrowym, chorym, niepełnosprawnym w różnych okresach życia. Zakres świadczeń zdrowotnych realizowanych przez pielęgniarkę w poradni D. Szczepienia ochronne. Ocena rozwoju psychomotorycznego dziecka. Pomoc społeczna- wsparcie instytucjonalne w pielęgniarstwie POZ. Opieka pielęgniarska nad osobą niepełnosprawną (sensorycznie, fizycznie, psychicznie) i jej rodziną. Porada Pielęgniarki POZ. Samodzielne udzielanie świadczeń zdrowotnych pod kontrolą nauczyciela/opiekuna. Zakres opieki pielęgniarski POZ nad pacjentem z chorobami układu krążenia w ramach POZ – nadciśnienie tętnicze, choroba niedokrwienna serca. Profilaktyka upadków pacjenta w miejscu zamieszkania jako element zarządzania bezpieczeństwem pacjenta. Opieka pielęgniarki POZ nad pacjentem z osteoporozą w ramach POZ, profilaktyka i edukacja zdrowotna, przygotowanie pacjenta do samoopieki. Świadczenia zdrowotne realizowane w miejscu zamieszkania pacjenta, organizacja pracy pielęgniarki POZ, w tym rozpoznawanie warunków i potrzeb zdrowotnych pacjenta, rozpoznawanie problemów pielęgnacyjnych pacjenta oraz planowanie i sprawowanie opieki pielęgnacyjnej nad pacjentem. Udzielanie przez studenta pod kontrolą nauczyciela/opiekuna praktyk w określonym zakresie świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych w środowisku domowym pacjenta. Określanie wydolności opiekuńczo-pielęgnacyjna rodziny. Pacjent po udarze mózgu. Wystawianie recept przez pielęgniarki na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia i wyroby medyczne na podstawie obowiązującego prawa. Zasady przeprowadzania wybranych badań diagnostycznych w POZ (EKG, testy paskowe) oraz elementy badania fizykalnego u pacjenta POZ. Metody pracy pielęgniarki Podstawowej Opieki Zdrowotnej. Zakres opieki pielęgniarski POZ nad pacjentem z chorobami układu krążenia w ramach POZ – czynniki ryzyka chorób sercowo-naczyniowych, Program Profilaktyki CHUK. Opieka pielęgniarki POZ nad pacjentem z cukrzycą typu 2 oraz profilaktyka pierwotna i wtórna w cukrzycy typu 2 w ramach POZ, przygotowanie pacjenta do samoopieki. Postępowanie w hipoglikemii oraz hiperglikemii. Pacjent przewlekle chory w praktyce POZ. Pacjent ze zdiagnozowaną chorobą endokrynologiczną, autoimmunologiczną, chorobami układu oddechowego. Uczestniczenie w realizacji świadczeń zdrowotnych wobec dziecka zdrowego w poradni D. Standardy wyposażenia gabinetu pielęgniarki środowiskowej/rodzinnej oraz sprzętu wykorzystywanego w pracy realizowanej na terenie miejsca nauki i zamieszkania rodziny/osoby. Specyfika pracy pielęgniarki w poszczególnych poradniach i przychodniach. Uczestniczenie w realizacji świadczeń gwarantowanych realizowanych przez pielęgniarkę POZ. Uczestniczenie w wykonywaniu świadczeń leczniczych realizowanych wobec pacjenta POZ na zlecenie pisemne lekarza POZ. Rozpoznawanie i ocena problemów zdrowotnych pacjenta w środowisku domowych w ramach realizacji świadczeń pielęgniarki POZ. Diagnoza społeczności lokalnej- udział pielęgniarki środowiskowej/rodzinnej. Wystawianie recept na leki (gotowe i recepturowe), środki spożywcze specjalnego przeznaczenia, wyroby medyczne i zleceń na wyroby medyczne oraz wystawianie zleceń na badania diagnostyczne w ramach zlecenia lekarskiego. Zasady i warunki przeprowadzania podstawowych badań i pomiarów w ocenie stanu zdrowia podopiecznych- badanie dziecka, badanie osoby dorosłej. Wykonywanie pomiarów

parametrów życiowych tętna, oddechu, ciśnienia tętniczego krwi, antropometrycznych : wzrostu, ciężaru ciała (określenie wskaźnika masy ciała-BMI), testów paskowych – dokonanie analizy otrzymanych wyników oraz wykonanie EKG. Praca z jednostką/rodziną- diagnozowanie, planowanie działań, realizacja i ocena planu opieki pielęgniarskiej.

Dietetyka

Szczegółowe efekty uczenia się : C.W23., C.W24., C.W25., C.W26., C.W27., C.W28., C.U57.

Procesy energetyczne i gospodarka wodna w organizmie. Składniki odżywcze i ich znaczenie w organizmie. Normy żywienia i wyżywienia. Zróżnicowanie diet dzieci i dorosłych. Ilościowe i jakościowe błędy żywieniowe Polaków. Zasady planowania i oceny żywienia różnych grup ludności. Zasady planowania i układania jadłospisów dla osób zdrowych. Piramida Zdrowego Żywienia i Aktywności Fizycznej IŻŻ dla różnych grup ludności. Zasady oceny stanu odżywienia. Klasyfikacja i charakterystyka diet. Niedożywienie i jego zdrowotne następstwa. Postępowanie dietetyczne jako część terapii. Żywienie człowieka w różnych stanach chorobowych (choroby układu krążenia, choroby metaboliczne, choroby przewodu pokarmowego). Żywienie człowieka w różnych stanach chorobowych (choroby układu moczowego, żywienie chorych ze zwiększonym katabolizmem). Leczenie żywieniowe – dojelitowe i parenteralne u dorosłych i dzieci. Monitorowanie chorego żywionego dojelitowe i parenteralne. Zasady edukacji żywieniowej. Udział pielęgniarki w leczeniu żywieniowym. Środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Dobór środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Zasady wystawiania recept na środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Opis zadania: Przygotowanie prezentacji na jeden z poniższych tematów. Nazwa diety – autorzy. Przeznaczenie. Zasady stosowania – założenia. Produkty zalecane/przeciwwskazane. Zalety i wady stosowania diety. Dieta wegetariańska – odmiany (semiwegetariańska, laktowegetariańska, wegańska). Dieta ketogeniczna. Dieta Dukana. Dieta redukcyjna – nadwaga i otyłość. Dieta bezglutenowa – glutenoależna choroba trzewna. Dieta w chorobach trzustki. Żywienie w chorobie refluksowej żołądka. Żywienie w chorobie wrzodowej. Żywienie w zaparciach. Żywienie w kamicy żółciowej. Żywienie w chorobie Leśniowskiego-Crohna. Żywienie w dnacie moczanej. Żywienie w chorobach serca. Żywienie w chorobach nerek. Dieta DASH. Dieta dla osób starszych. Dieta w cukrzycy typ 1 i typ 2. Dieta w SIBO. Dieta w insulinooporności. Dieta FODMAP. Dieta kobiet w ciąży oraz matek karmiących. Zasady żywienia w sporcie. IMF – Intermittent Fasting. Zasady żywienia dzieci. Dieta Dąbrowskiej. Kuchnia 5 przemian. Dieta paleo. Dieta pudełkowa.

Organizacja pracy pielęgniarki

Szczegółowe efekty uczenia się : C.W29., C.W30., C.W31., C.W32., C.W33., C.W34., C.W35., C.U59., C.U60., C.U61., C.U62., C.U63.

Organizacja podmiotów leczniczych. Metody organizacji opieki nad pacjentem. Czynniki warunkujące jakość opieki. Podstawy prawne regulujące prace pielęgniarek w podmiotach leczniczych, pojęcie odpowiedzialności, uprawnień na różnych stanowiskach pracy. Zasady planowania obsad pielęgniarskich. Zasady organizacji pracy własnej. Etapy planowania kariery zawodowej, uwarunkowania rozwoju zawodowego. Specyfika pracy zespołowej. Planowanie pracy zespołowej. Efektywność pracy zespołowej. Rozwiązywanie konfliktów w zespole. Proces motywowania pracowników. Sposoby rozwiązywania konfliktów w procesie pracy.

Badanie fizykalne w praktyce zawodowej pielęgniarki

Szczegółowe efekty uczenia się : C.W36., C.W37., C.W38., C.W39., C.W40., C.W41., C.W42., C.W43., C.W44., C.W45., C.U64., C.U65., C.U66., C.U67., C.U68., C.U69., C.U70., C.U71.

Zasady gromadzenia danych o stanie zdrowia i sposób przeprowadzenia badania podmiotowego. Dokumentowanie, analiza i interpretacja wyników. Zasady prowadzenia badania przedmiotowego. Wykorzystywanie techniki badania fizykalnego do oceny funkcji fizjologicznych i patologii w obrębie poszczególnych układów i narządów. Zastosowanie narzędzi klinimetrycznych do oceny stanu zdrowia, Wykorzystanie narzędzi pomiarowych i diagnostycznych (spirometr, elektrokardiograf) w badaniu

fizykalnym. Odrębności w badaniu podmiotowym i przedmiotowym dziecka oraz pacjenta geriatrycznego. Zasady prowadzenia dokumentacji pielęgniarskiej w zakresie badania fizykalnego. Wykorzystanie systemów teleinformatycznych /systemów łączności w badaniu fizykalnym. Zasady prowadzenia badania przedmiotowego, zastosowanie schematu OLDCRD i SAMPLE do zebrania danych. Zbieranie wywiadu o aktualnym stanie zdrowia, chorobowego, środowiskowego i rodzinnego. Badanie przedmiotowe stanu ogólnego i podstawowych parametrów życiowych. Badanie skóry, przydatków skóry i węzłów chłonnych. Badanie głowy i narządów zmysłów. Badanie struktur szyi. Ocena klatki piersiowej i gruczołów piersiowych. Samobadanie piersi. Badanie układu oddechowego. Wykonanie i wstępna ocena wyniku badania spirometrycznego. Badanie układu sercowo-naczyniowego. Wykonanie i wstępna ocena zapisu EKG. Badanie brzucha i odbytu. Badanie narządów płciowych żeńskich i męskich. Badanie neurologiczne. Badanie układu mięśniowo – szkieletowego. Badanie dziecka z uwzględnieniem odrębności fizycznych i psychomotorycznych. Badanie pacjenta geriatrycznego. Dokumentowanie wyników badania podmiotowego i przedmiotowego. Schemat cztery A, SOAP, system PES. Formułowanie diagnoz pielęgniarskich i planowanie opieki nad pacjentem na podstawie weryfikacji wyników badania fizykalnego. Przeprowadzenie i udokumentowanie badania fizykalnego pacjenta – nagranie prezentujące techniki oglądania, palpacji, opukiwania i osłuchiwania wybranego układu (oddechowego, krążenia, nerwowego lub jamy brzusznej).

Zakażenia szpitalne

Szczegółowe efekty uczenia się : C.W46., C.W47., C.W48., C.U72., C.U73., C.U74.

Wprowadzenie do problematyki zakażeń szpitalnych. Epidemiologia zakażeń szpitalnych. Drogi szerzenia się zakażeń szpitalnych. Zasady zapobiegania zakażeniom szpitalnym. Sposoby nadzoru nad zakażeniami w szpitalnictwie. Kontrola zakażeń szpitalnych. Organizacja zespołów. Szpitalny zespół do spraw zakażeń szpitalnych. Dezynfekcja jako element zapobiegania zakażeniom szpitalnym. Sterylizacja i kontrola sterylizacji jako element zwalczania zakażeń szpitalnych. Zakażenia łożyska krwi. Szpitalne zapalenie płuc i dolnych dróg oddechowych. Zakażenia dróg moczowych. Zakażenia układu pokarmowego o etiologii *Clostridioides difficile*. Zakażenia szpitalne w intensywnej terapii i na oddziałach zabiegowych. Zakażenia ran przewlekłych. Monitorowanie i rejestracja zakażeń szpitalnych. Zasady pobierania materiału do badań bakteriologicznych. Rodzaje izolacji pacjenta. Postępowania w przypadku zakażenia układu moczowego. Postępowania w przypadku zakażenia rany pooperacyjnej. Postępowania w przypadku zakażenia ogólnoustrojowego. Postępowania w przypadku zakażenia układu oddechowego. Postępowania w przypadku zakażenia powierzchownego skóry.

Zasoby i system informacji w ochronie zdrowia

Szczegółowe efekty uczenia się : C.W49., C.W50., C.U75., C.U76.

Relacyjne Bazy Danych - model baz danych wykorzystywany powszechnie we współczesnych systemach informatycznych. Geneza systemów informacyjnych. Definicje związane z informatyką medyczną oraz magazynowaniem i obróbką danych medycznych. Informatyczne wspomaganie procesu kontraktowania umów z NFZ. Współpraca z NFZ. Informatyczne wspomaganie procesu rozliczania umów, sprawozdawczość, raport statystyczny, lista deklaracji, żądanie rozliczenia, rachunek refundacyjny, kolejka oczekujących. Tworzenie i obsługa relacyjnych baz danych. Tworzenie i obsługa Systemu Zarządzania Bazą Danych. Informacje w globalnej sieci informatycznej Internet (Strona Ministerstwa Zdrowia, Strony centrali NFZ oraz oddziałów regionalnych. Tworzenie harmonogramów, obsługa wizyt i wystawianie recept. Bezpieczeństwo przechowywania danych i kopie zapasowe.

Zajęcia fakultatywne do wyboru: Język migowy

Szczegółowe efekty uczenia się : C.W51. C.U77.

Terminologia i dane liczbowe o osobach z uszkodzonym słuchem. Przyczyny i rodzaje uszkodzeń słuchu, budowa narządu słuchu. „Czym jest język migowy” środki komunikowania się z osobami z wadą słuchu. Jak posługiwać się językiem migowym – wskazówki praktyczne. Znaki daktylograficzne - statyczne i dynamiczne oraz polskich liter i diagrafów. Znaki pojęć liczbowych w zakresie do miliona. Pojęcia związane z „ja,, jako osoba, miejscem zamieszkania, rodziną. Pojęcia

związane z czynnościami życia codziennego - posiłki, w toalecie, czynności związane z ubieraniem się, nazwy miesięcy i dni tygodnia. Pojęcia związane ze zdrowiem, u lekarza, pobyt w szpitalu, wykupienie leków, wykonanie badań.

Zajęcia fakultatywne do wyboru: Telemedycyna i e-zdrowie

Szczegółowe efekty uczenia się : C.W52. C.W53. C.W54. C.W55. C.U78. C.U79. C.U80.

Podstawy telemedycyny i e-zdrowia. Definicje i pojęcia telemedycyny, teleopieki oraz e-zdrowia. System elektronicznej Dokumentacji medycznej (EDM) , systemgov.pl, Internetowe konto pacjenta. Teleporady i teleopieka pielęgniarska. Organizacja i prowadzenie teleporad. Komunikacja z pacjentem na odległość. Wywiad pielęgniarski realizowany z wykorzystaniem narzędzi teleinformatycznych. Technologie wykorzystywane w telemedycynie. Platformy do wideokonsultacji. Urządzenia do zdalnego monitorowania parametrów życiowych: Aplikacje mobilne wspierające zdrowie i profilaktykę. Bezpieczeństwo danych i aspekty prawne. Ochrona danych osobowych i medycznych (RODO). Etyka telemedycyny. Kompetencje cyfrowe pielęgniarki. Obsługa systemów informatycznych ochrony zdrowia. Wyszukiwanie i ocena wiarygodności informacji medycznych. Podstawy analizy danych zdrowotnych. Wykorzystanie sztucznej inteligencji i systemów. Telemedycyna w różnych obszarach pielęgniarstwa. Teleporady i teleopieka pielęgniarska. Organizacja i prowadzenie teleporad. Komunikacja z pacjentem na odległość.

D. NAUKI W ZAKRESIE OPIEKI SPECJALISTYCZNEJ

Choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne

Szczegółowe efekty uczenia się : D.W1., D.W2., D.W3. D.W4. D.W5. D.W6. D.W7. D.W8. D.W9. D.W12., D.U1., D.U2., D.U3., D.U4., D.U6., D.U7., D.U8., D.U9., D.U10., D.U11., D.U12., D.U15., D.U17., D.U18., D.U19., D.U20., D.U21., D.U41., D.U42.

Choroby układu krążenia- diagnostyka. Choroba niedokrwienna serca /patogeneza, postaci, objawy, metody leczenia, NZK/. Nadciśnienie tętnicze. Niewydolność krążenia. Choroby mięśnia serca, wsierdza i osierdza. Wady serca. Zaburzenia rytmu serca. Choroby naczyń obwodowych. Diagnostyka chorób układu oddechowego. Zapalenia płuc. Choroby oskrzeli. Przewlekła obturacyjna choroba płuc /niewydolność oddechowa, leczenie tlenem/. Astma oskrzelowa. Nowotwory układu oddechowego. Gruźlica /płuc i pozapłucna/. Choroba wrzodowa żołądka i dwunastnicy. Choroby trzustki. Choroby wątroby. Choroby jelit. Nowotwory przewodu pokarmowego. Diagnostyka chorób układu moczowego. Ostra i przewlekła niewydolność nerek. Kamica dróg moczowych. Stany zapalne układu moczowego. Choroby gruczołów wydzielania wewnętrznego. Cukrzyca. Reumatoidalne zapalenie stawów. Zesztywniające zapalenie stawów kręgosłupa. Osteoporoza. Diagnostyka chorób układu krwiotwórczego. Niedokrwistości i białaczki. Skazy krwotoczne. Wskazania do badań diagnostycznych. Wystawianie skierowań na określone badania diagnostyczne. Zapisy form recepturowych substancji leczniczych w porozumieniu z lekarzem lub na jego zlecenie. Zespół terapeutyczny – zadania pielęgniarki wobec pacjenta hospitalizowanego w oddziale internistycznym. Udział pielęgniarki w badaniach diagnostycznych. Zadania diagnostyczne pielęgniarki wobec pacjenta ze schorzeniami ze strony układu krążenia. Zadania pielęgniarki w edukacji zdrowotnej i rehabilitacji kardiologicznej chorych z dysfunkcją układu krążenia. Profilaktyka miażdżycy i nadciśnienia tętniczego – eliminacja zewnętrznych czynników ryzyka. Zadania diagnostyczne pielęgniarki wobec pacjentów z zaburzeniami ze strony układu oddechowego. Charakterystyka problemów pielęgnacyjno-opiekuńczych pacjentów z dychawicą oskrzelową. Procedury rozwiązywania problemów zdrowotnych pacjentów z niewydolnością oddechową, POCHP. Rola pielęgniarki w postępowaniu terapeutycznym, edukacji i kinezyterapii pacjentów z przewlekłymi chorobami dróg oddechowych. Zakres informacji niezbędnych do sformułowania diagnozy pielęgniarstwa u pacjenta hospitalizowanego z powodu dysfunkcji przewodu pokarmowego. Zakres informacji niezbędnych do sformułowania diagnozy pielęgniarstwa u pacjenta z dysfunkcją narządu ruchu. Zadania pielęgniarki wynikające z kompleksowego postępowania terapeutycznego wobec pacjentów z reumatoidalnym zapaleniem stawów. Procedury postępowania pielęgniarstwa wobec pacjenta z ostrą niewydolnością nerek i przewlekłą chorobą nerek. Funkcje zawodowe pielęgniarki wobec pacjentów dializowanych (zasady

dializoterapii i hemodializy). Zadania diagnostyczne pielęgniarki wobec pacjenta z zaburzeniami ze strony układu dokrewnego. Diagnoza pielęgniarska u pacjenta z cukrzycą. Funkcje zawodowe pielęgniarki wobec chorego z cukrzycą typu II. Diagnoza pielęgniarska u chorego z nadczynnością i niedoczynnością gruczołu tarczowego. Diagnoza pielęgniarska u pacjenta z zapaleniem trzustki, marskością wątroby. Zadania diagnostyczne pielęgniarki wobec pacjenta z chorobą układu krwiotwórczego. Zadania pielęgniarki w postępowaniu terapeutycznym wobec pacjentów z wadą serca- przegląd literatury. Program edukacji pacjentów z nadciśnieniem tętniczym i otyłością. Niewydolność krążenia- klasyfikacja NYHA- zasady obserwacji i postępowania terapeutycznego z pacjentem- studium przypadku. Zasady leczenia dietetycznego oraz odbarczającego w chorobach przewodu pokarmowego oraz gruczołów dokrewnych. Zadania pielęgniarki w edukacji pacjentów z chorobą wrzodową żołądka/ dwunastnicy. Wyjaśnij jaki wpływ na zaostrzenie procesu chorobowego ma styl życia i diety. Pacjent z przewlekłą niewydolnością nerek/ dializowany- program kompleksowej edukacji pacjenta w zakresie samoobserwacji i samokontroli. Pacjent z przewlekłą chorobą nerek- hemodializowany – rozpoznanie i planowanie opieki pielęgniarskiej (analiza studium przypadku). Proces pielęgnowania pacjenta z wybraną jednostką chorobową –schorzenie internistyczne. Zasady kompleksowej obserwacji i pielęgnacji chorego z ostrym zespołem wieńcowym (zawałem mięśnia sercowego) powikłanym zaburzeniami rytmu serca. Monitorowanie parametrów życiowych. Dokumentowanie stanu pacjenta- scenariusz symulacji. Stany hipoglikemii i hiperglikemii u pacjentów dorosłych/ w wieku geriatrycznym- scenariusz symulacji. Pacjent z zaburzeniami oddychania - zaostrzenie POChP/ dychawicy oskrzelowej- scenariusz symulacji. Udział pielęgniarki w specjalistycznych badaniach diagnostycznych wykonywanych u chorych z dysfunkcją układu krążenia. Zasady przygotowania chorych do badań diagnostycznych oraz obserwacji po badaniach. Wystawianie skierowań na określone badania diagnostyczne. Diagnoza pielęgniarska u pacjentów z dysfunkcją układu krążenia /choroba niedokrwienna serca, nadciśnienie tętnicze, niewydolność krążenia/. Problemy pielęgnacyjne pacjentów z dysfunkcją układu krążenia- zadania pielęgniarki w ich rozwiązywaniu. Zasady kompleksowej obserwacji i pielęgnacji chorego z zawałem mięśnia sercowego. Współdziałanie pielęgniarki w rehabilitacji i farmakoterapii chorych z dysfunkcją układu krążenia – ocena efektów leczniczych oraz skutków ubocznych stosowanych leków. Zapisy form recepturowych substancji leczniczych w porozumieniu z lekarzem lub na jego zlecenie. Rola pielęgniarki w przygotowaniu chorych z chorobą niedokrwienną serca / po zawale mięśnia sercowego; nadciśnieniem tętniczym/ do samokontroli i samoopieki. Zasady przygotowania pacjentów do specjalistycznych badań diagnostycznych, obserwacji i pielęgnacji pacjentów w trakcie i po badaniach (bronchoskopia, badania spirometryczne, testy alergiczne). Wystawianie skierowań na określone badania diagnostyczne. Ocena stanu funkcjonowania układu oddechowego oraz stopnia wydolności czynnościowej chorych z POCHP, R.Z.S i Z.Z.S.K. Diagnoza pielęgniarska u pacjentów z przewlekłą niewydolnością oddechową, dychawicą oskrzelową i POChP. Planowanie, realizowanie i ocena postępowania pielęgnacyjnego wobec pacjenta z chorobą nowotworową układu oddechowego. Procedury rozwiązywania problemów pielęgnacyjno-opiekuńczych pacjentów ze skazą krwotoczną, niedokrwistością, R.Z.S i Z.Z.S.K. Udział pielęgniarki w farmakoterapii chorych - zasady tlenoterapii i fizjoterapii drzewa oskrzelowego oraz obserwacji i pielęgnacji chorych poddanych chemioterapii. Zapobieganie skutkom ubocznym zastosowanych metod leczenia. Zapisy form recepturowych substancji leczniczych w porozumieniu z lekarzem lub na jego zlecenie. Udział pielęgniarki w edukacji i leczeniu usprawniającym chorych z chorobami układu oddechowego, narządu ruchu. Diagnoza pielęgniarska u pacjentów hospitalizowanych w oddziale zakaźnym. Procedury rozwiązywania problemów pielęgnacyjno-opiekuńczych pacjentów hospitalizowanych w oddziale zakaźnym. Udział pielęgniarki w farmakoterapii chorych hospitalizowanych w oddziale zakaźnym. Udział pielęgniarki w edukacji i leczeniu usprawniającym chorych hospitalizowanych w oddziale zakaźnym. Badania specjalistyczne wykonywane w chorobach układu moczowego, przewodu pokarmowego – zasady przygotowania, obserwacji i opieki pacjentów w czasie i po badaniach (gastroskopia, kolonoskopia, rektoskopia). Wystawianie skierowań na określone badania diagnostyczne. Zapisy form recepturowych substancji leczniczych w porozumieniu z lekarzem lub na jego zlecenie. Diagnoza sytuacji oraz planowanie postępowania terapeutyczno-opiekuńczego u wybranego pacjenta z chorobą przewodu pokarmowego. Problemy pielęgnacyjne i udział pielęgniarki w terapii chorego z marskością wątroby, zapaleniem trzustki. Diagnoza sytuacji i zasady planowania oraz postępowania leczniczo – opiekuńczego u pacjenta z chorobą zapalną nerek i dróg moczowych (ostra i przewlekła niewydolność nerek, zakażenia układu moczowego).

Wystawianie skierowań na określone badania diagnostyczne. Zapisy form recepturowych substancji leczniczych w porozumieniu z lekarzem lub na jego zlecenie. Diagnoza pielęgniarska chorych z zaburzeniami o podłożu endokrynologicznym – ustalenie gradacji potrzeb. Udział pielęgniarki w edukacji chorych z cukrzycą, chorych dializowanych- przygotowanie do samoopieki, samoobserwacji, samokontroli – program edukacji. Edukacja chorych z dysfunkcją przewodu pokarmowego. Realizowanie pełnego zakresu zadań i opieki pielęgniarskiej nad pacjentem w oddziale wewnętrznym specjalistycznym, wewnętrznym, kardiologicznym, SOR.

Chirurgia, blok operacyjny i pielęgniarstwo chirurgiczne

Szczegółowe efekty uczenia się : D.W2., D.W3., D.W4. D.W5., D.W6., D.W7., D.W8., D.W9., D.W11., D.W12., D.W13., D.W14., D.W15., D.W16., D.W17., D.U1., D.U2., D.U3., D.U4., D.U6., D.U7., D.U9., D.U10., D.U11., D.U12., D.U15., D.U17., D.U19., D.U22., D.U23., D.U24., D.U25., D.U26., D.U27.

Zaburzenia gospodarki wodno-elektrolitowej, równowagi kwasowo-zasadowej - rodzaje, przyczyny i ich leczenie. Wskazania i podstawowe zasady przetaczania krwi i preparatów krwiopochodnych. Leczenie żywieniowe w chirurgii. Farmakoterapia. Walka z bólem w oddziale chirurgicznym. Znieczulenia- rodzaje, wskazania i przebieg. Wstrząs – przyczyny i objawy. Problemy pielęgnacyjne u chorego we wstrząsie. Urazy głowy i kręgosłupa ich rozpoznawanie i leczenie. Pacjent neurochirurgiczny. Urazy układu kostno-szkieletowego i ich rozpoznawanie i leczenie. Postępowanie w oparzeniach i odmrożeniach. Postępowanie diagnostyczno-terapeutyczne w chirurgicznych chorobach tarczycy, nadnerczy i trzustki. Postępowanie diagnostyczno-terapeutyczne w wybranych chorobach klatki piersiowej. Ropniak opłucnej. Odma opłucnowa. Opieka nad pacjentem z drenażem opłucnej. Postępowanie diagnostyczno-terapeutyczne w chorobach chirurgicznych przewodu pokarmowego. Postępowanie diagnostyczno-terapeutyczne w chirurgicznych chorobach układu moczowo-płciowego. Postępowanie diagnostyczno-terapeutyczne w chorobach tętnic i żył. Pacjent kardiochirurgiczny. Wybrane zagadnienia z chirurgii dziecięcej. Wskazania do badań diagnostycznych. Wystawianie skierowań na określone badania diagnostyczne. Zapisy form recepturowych substancji leczniczych w porozumieniu z lekarzem lub na jego zlecenie. Transplantologia-nowe wyzwania w chirurgii. Chirurgia małoinwazyjna. Założenia opieki pielęgniarskiej świadczonej chorym na oddziałach chirurgicznych. Proces pielęgnowania jako metoda pracy pielęgniarki chirurgicznej. Przygotowanie chorego do zabiegu operacyjnego trybie nagłym i planowym. Podstawowe zasady opieki pielęgniarskiej po zabiegach operacyjnych, reakcje organizmu na zabieg operacyjny. Rodzaje powikłań pooperacyjnych i zapobieganie im. Metody i skale oceny bólu ostrego i oceny poziomu sedacji. Badania diagnostyczne w wybranych schorzeniach przewodu pokarmowego, w chorobach narządów klatki piersiowej, w chorobach układu moczowo-płciowego i zasady pielęgnacji pacjentów poddanych tym badaniom. Pielęgnowanie pacjenta po zabiegu operacyjnym w obrębie przewodu pokarmowego. Pielęgnowanie pacjenta ze schorzeniami w obrębie układu moczowego z uwzględnieniem wskazań i metod leczenia chirurgicznego. Przygotowanie i opieka pooperacyjna w przypadku zabiegów w obrębie klatki piersiowej. Aspekty pielęgnacyjne w chorobie oparzeniowej. Postępowanie doraźne w oparzeniach. Pielęgnowanie pacjenta po urazach narządu ruchu leczonego za pomocą opatrunku gipsowego oraz wyciągu. Opieka nad pacjentem z chorobami naczyń tętniczych i żylnych. Odżywianie chorych chirurgicznie. Zapobieganie zakażeniom w chirurgii. Przygotowanie pacjenta do zabiegu operacyjnego w trybie planowym i nagłym. Pielęgnowanie pacjenta po zabiegach operacyjnych w obrębie przewodu pokarmowego, ze szczególnym uwzględnieniem opieki nad pacjentem z wylonioną stomią. Pielęgnowanie pacjenta w okresie okołoperacyjnym z uwzględnieniem monitorowania stanu ogólnego, profilaktyki powikłań oraz leczenia bólu pooperacyjnego. Pielęgnowanie pacjenta po urazach i zabiegach operacyjnych narządu ruchu. Przygotowanie do zabiegu operacyjnego, pielęgnowanie w okresie tak zwanej choroby chirurgicznej z uwzględnieniem stanów zwiększających ryzyko operacyjne. Praca dydaktyczno-wychowawcza z pacjentami obciążonymi chorobą niedokrwienną kończyn dolnych. Aspekty pielęgnacyjne w chorobie oparzeniowej. Pielęgnowanie pacjentów po zabiegu operacyjnym w obrębie gruczołu piersiowego Zadania pielęgniarki wobec pacjenta leczonego chirurgicznie z powodu schorzeń układu moczowego. Przygotowanie chorego do badań radiologicznych i endoskopowych układu moczowego. Pielęgnowanie pacjentów z kamicą układu moczowego. Pielęgnowanie pacjentów po zabiegach endourologicznych i operacjach w zakresie układu moczowego.

Pielęgnowanie pacjentów z drenażami dróg moczowych. Praca dydaktyczno- wychowawcza z pacjentami oddziału urazowo-ortopedycznego. Zasady pielęgnowania chorych z obrażeniami wielomiejscowymi i wielonarządowymi. Problemy pielęgnacyjne po urazach narządu ruchu leczonego za pomocą opatrunku gipsowego. Problemy pielęgnacyjne po urazach narządu ruchu leczonego za pomocą wyciągu. Zadania pielęgniarki wobec pacjenta po amputacji kończyn. Przygotowanie pacjenta do zabiegów laryngologicznych: wywiad, badania, przygotowanie pola operacyjnego, edukacja pacjenta. Opieka pielęgniarska nad pacjentem po tracheotomii -pielęgnacja rurki tracheotomijnej, obserwacja drożności dróg oddechowych, zapobieganie powikłaniom. Opieka okołoperacyjna w zabiegach laryngologicznych (rola pielęgniarki w zespole operacyjnym, aseptyka, przygotowanie narzędzi i materiałów). Monitorowanie i ocena stanu pacjenta po operacjach laryngologicznych - kontrola krwawienia, drożność dróg oddechowych, ocena bólu i wdrażanie działań przeciwbólowych. Postępowanie w nagłych sytuacjach w laryngologii- krwotok z nosa, obrzęk krtani, duszność – algorytm postępowania pielęgniarskiego. Realizowanie pełnego zakresu zadań wynikających z charakterystyki pracy pielęgniarek pracujących na bloku operacyjnym. Realizacja całościowej opieki pielęgniarskiej nad pacjentem po urazach narządu ruchu z uwzględnieniem metod chirurgicznego leczenia (np. wyciągi, opatrunki gipsowe, zabiegi operacyjne). Realizowanie pełnego zakresu zadań w opiece nad pacjentem ze schorzeniami chirurgicznymi leczonymi zachowawczo i operacyjnie. Realizacja całościowej opieki pielęgniarskiej pacjenta leczonego w poradniach chirurgicznych. Realizowanie pełnego zakresu zadań w opiece nad pacjentem ze schorzeniami urologicznymi leczonymi zachowawczo i operacyjnie.

Pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne

Szczegółowe efekty uczenia się : D.W1., D.W2., D.W3., D.W4., D.W5., D.W6., D.W7., D.W8., D.W9., D.W12., D.W18., D.U1., D.U2., D.U3., D.U4., D.U7., D.U9., D.U10., D.U11., D.U12., D.U15., D.U17., D.U18., D.U19., D.U21.

Specyfika wieku rozwojowego i reakcja na hospitalizację. Okresy rozwojowe dziecka. Czynniki ryzyka i zagrożenia zdrowotne w różnych grupach wiekowych. Reakcja dziecka i jego rodziny na chorobę oraz hospitalizację. Stres adaptacyjny. Choroby układu oddechowego u dzieci. Anatomia i patofizjologia odrębności układu oddechowego. Zapalenie krtani, krup, zapalenie oskrzelików (RSV), zapalenie płuc, astma oskrzelowa. Etiopatogeneza, objawy, leczenie, zasady opieki i tlenoterapii. Choroby układu krążenia i hematologia. Najczęstsze wrodzone wady serca u dzieci. Niewydolność krążenia. Choroby krwi: niedokrwistości (z niedoboru żelaza, hemolityczne), skazy krwotoczne. Choroby układu pokarmowego i żywienie kliniczne. Zaburzenia czynnościowe i stany zapalne przewodu pokarmowego (biegunki, refluks, choroba trzewna). Patofizjologia odwodnienia. Zasady żywienia klinicznego: dojelitowego i pozajelitowego. Stosowanie środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Choroby układu moczowego. Zakażenia układu moczowego (ZUM), zespół nerczycowy, ostre i przewlekłe kłębuszkowe zapalenie nerek. Objawy, diagnostyka, powikłania. Choroby układu nerwowego. Drgawki gorączkowe, padaczka. Mózgowe porażenie dziecięce (MPD). Zakażenia układu nerwowego (zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych). Endokrynologia i metabolizm – ze szczególnym uwzględnieniem cukrzycy. Cukrzyca typu 1 u dzieci: patofizjologia, kwasica ketonowa. Zasady insulinoterapii. Inne zaburzenia: niedoczynność tarczycy, zaburzenia wzrastania. Alergologia i immunologia wieku dziecięcego. Alergie pokarmowe, atopowe zapalenie skóry (AZS), alergiczny nieżyt nosa. Anafilaksja – mechanizm i postępowanie. Onkologia pediatryczna i opieka paliatywna. Specyfika chorób nowotworowych u dzieci (białaczki, chłoniaki, guzy lite OUN). Zasady organizacji opieki onkologicznej i paliatywnej nad dzieckiem i jego rodziną. Choroby zakaźne i zasady izolacji. Choroby zakaźne wieku dziecięcego (wirusowe i bakteryjne). Organizacja izolacji pacjenta w podmiocie leczniczym. Profilaktyka zakażeń. Farmakoterapia w pediatrii. Grupy leków stosowane w pediatrii, drogi podania, interakcje i działania niepożądane w zależności od wieku. Ordynacja leków i wypisywanie recept przez pielęgniarki. Uprawnienia do samodzielnego zlecenia i kierowania na badania diagnostyczne. Wady rozwojowe, zaburzenia psychiczne i poradnictwo. Najczęstsze wady wrodzone. Zaburzenia psychiczne u dzieci i młodzieży (depresja, zaburzenia odżywiania, uzależnienia). Edukacji rodziny. Standardy, procedury i organizacja opieki specjalistycznej. Krajowe i międzynarodowe standardy opieki nad pacjentem pediatrycznym. Organizacja opieki (Oddział Pediatryczny, Chirurgia Dziecięca, OITD, SOR). Analiza wielochorobowości. Prawne i etyczne aspekty

opieki nad dzieckiem. Proces pielęgnowania pacjenta pediatrycznego. Gromadzenie danych, formułowanie diagnoz pielęgniarskich (NANDA/ICNP), ustalanie celów i planu opieki. Studium przypadku (np. dziecko z zapaleniem płuc, zapaleniem oskrzeli, niedokrwistością, hemofilią, zespołem nerczycowym, oparzeniem, mózgowym porażeniem dziecięcym, urazem czaszkowo-mózgowym). Narzędzia oceny stanu dziecka i badania diagnostyczne. Zastosowanie skal i kwestionariuszy (skale bólu: FLACC, Wong-Baker; skale rozwoju, siatki centylowe). Przygotowanie dziecka do badań diagnostycznych i zabiegów. Analiza uprawnień pielęgniarki w zakresie wystawiania skierowań na badania. Dietoterapia i żywienie sztuczne w teorii. Dobór dietoterapii w różnych jednostkach chorobowych (celiakia, skaza białkowa, mukowiscydoza). Zasady prowadzenia żywienia dojelitowego (sondy, PEG) i pozajelitowego. Zapobieganie powikłaniom metabolicznym i mechanicznym. Farmakoterapia w pediatrii i praktyczna diabetologia pediatryczna. Przeliczanie dawek leków na masę ciała i powierzchnię ciała (m^2), planowanie i obliczanie prędkości wlewów kroplowych (płynoterapia). Obliczanie dawek insuliny okołoposiłkowej (wymenniki węglowodanowe – WW, wymenniki białkowo-tłuszczowe – WBT). Modyfikacja dawek stałych insuliny na podstawie glikemii i aktywności fizycznej. Komunikacja terapeutyczna i opieka onkologiczna. Techniki prowadzenia rozmowy terapeutycznej z dzieckiem w różnym wieku oraz z jego rodzicami/opiekunami w sytuacjach trudnych (stres, odmowa leczenia, diagnoza niepomyślna). Przekazywanie informacji w zespole interdyscyplinarnym. Analiza planu opieki nad dzieckiem z chorobą nowotworową. Badanie fizykalne i parametry życiowe dziecka, procedury zabiegowe u dziecka, m.in. kaniulacja żył obwodowych, pobieranie krwi, cewnikowanie pęcherza moczowego u dzieci, bezpieczna tlenoterapia, techniki inhalacji i nebulizacji, przygotowanie i podawanie leków różnymi drogami; komunikacja z dzieckiem i jego opiekunami, komunikacja w zespole terapeutycznym podczas realizacji scenariuszy symulacyjnych wysokiej wierności: Postępowanie z dzieckiem w stanach nagłych w cukrzycy. Postępowanie z dzieckiem w ostrym stanie astmatycznym. Postępowanie z dzieckiem z biegunką i odwodnieniem. Postępowanie z dzieckiem z zakażeniem układu moczowego. Gromadzenie informacji i diagnozowanie (w ciągłym procesie): Przeprowadzanie wywiadów z opiekunami i dziećmi, realizacja badania fizykalnego w warunkach realnych, codzienne monitorowanie parametrów. Procedury pielęgnacyjne i standardy: Pielęgnacja dziecka w różnym wieku, realizacja standardów i procedur higienicznych oraz leczniczych. Ocena reakcji dziecka na hospitalizację i wdrażanie działań minimalizujących stres traumatyczny. Wdrażanie interwencji i profilaktyka powikłań: Prowadzenie profilaktyki odleżyn, zapaleń płuc, zakażeń szpitalnych. Opieka nad dzieckiem z unieruchomieniem. Wykonawstwo badań i zabiegów: Przygotowanie dzieci do badań laboratoryjnych, obrazowych (USG, RTG, MR) i zabiegów operacyjnych. Opieka nad pacjentem w trakcie i po procedurach diagnostyczno-terapeutycznych. Praktyczna farmakoterapia i monitorowanie powikłań: Przygotowywanie i podawanie leków na zlecenie lekarza, monitorowanie działań niepożądanych, dokumentowanie podania. Żywienie w oddziale: Nadzór nad dietoterapią, techniczne prowadzenie żywienia przez sondę/PEG, monitorowanie tolerancji wlewów kroplowych w żywieniu pozajelitowym. Współpraca w zespole: Raportowanie stanu zdrowia pacjenta, wymiana informacji z lekarzami, rehabilitantami, dietetykami. Organizacja izolacji pacjenta w warunkach oddziału. Trudna rozmowa terapeutyczna z agresywnym/przerażonym rodzicem. Samodzielne zarządzanie opieką: samodzielne formułowanie diagnoz, planowanie, wdrażanie i ewaluacja opieki nad powierzoną grupą pacjentów. Doskonalenie technik pomiarowych i interpretacji: bieżące analizowanie wyników badań laboratoryjnych i parametrów życiowych w celu modyfikacji planu opieki. Zaawansowana edukacja i poradnictwo (Self-care): prowadzenie poradnictwa dla dzieci i ich rodzin w zakresie samoopieki przy wadach rozwojowych, chorobach przewlekłych (np. astma, cukrzyca – w tym nadzór nad modyfikacją dawek insuliny przez pacjenta). Organizacja pracy i procedury specjalistyczne: koordynacja izolacji pacjentów zakaźnych, asystowanie przy zaawansowanych procedurach medycznych (np. biopsje). Komunikacja interdyscyplinarna: samodzielne, profesjonalne przekazywanie informacji o stanie zdrowia pacjenta członkom zespołu medycznego. Ewaluacja działań: dokonywanie oceny skuteczności podjętych działań opiekuńczych i terapeutycznych, wyciąganie wniosków i restrukturyzacja planów opieki.

Położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo-ginekologiczne

Szczegółowe efekty uczenia się : D.W2., D.W3., D.W4., D.W5., D.W6., D.W7., D.W8., D.W18., D.W19., D.W20., D.W21., D.W22., D.U1., D.U2., D.U3., D.U4., D.U7., D.U11., D.U12., D.U15., D.U17., D.U28., D.U36.

Podstawowe badania diagnostyczne w położnictwie i ginekologii. Biologiczny rytm płodności. Cele i zadania opieki prekoncepcyjnej. Zapłodnienie, rozwój zarodka i płodu. Zmiany zachodzące w organizmie kobiety pod wpływem ciąży. Kliniczne uwarunkowania porodu. Wybrane zagadnienia z patologii ciąży – patofizjologia i objawy chorób współistniejących z ciążą i ich wpływ na stan zdrowia matki i dziecka (cukrzyca ciążowa, nadciśnienie tętnicze, EPH – Gestoza). Profilaktyka i leczenie chorób przenoszonych drogą płciową, stany zapalne narządu rodnego. Badania diagnostyczne, postępowanie lecznicze. Menopauza, diagnostyka i postępowanie. Profilaktyka onkologiczna i promocja zdrowia w ginekologii – rak piersi, schorzenia nowotworowe narządów płciowych u kobiet. Postępowanie diagnostyczne i lecznicze. Przygotowanie kobiety ciężarnej i jej rodziny do świadomego uczestnictwa w porodzie – psychoprofilaktyka porodu, szkoła rodzenia. Opieka nad kobietą ciężarną z ciążą fizjologiczną. Postępowanie położniczo – pielęgnacyjne w porodzie fizjologicznym. Postępowanie w porodzie nagłym. Obserwacja i pielęgnacja położnicy w położu fizjologicznym. Promowanie karmienia naturalnego. Obserwacja i pielęgnacja noworodka donoszonego. Patofizjologia, objawy kliniczne chorób, stanów zagrożenia życia noworodka donoszonego i wcześniaka – istota opieki pielęgniarstwa w tym zakresie. Opieka pielęgniarstwa nad kobietami z wybranymi schorzeniami ginekologicznymi. Badanie podmiotowe i badanie fizykalne położnicy w pierwszej dobie położu (scenariusz postępowania). Pielęgowania rany pooperacyjnej, usuwanie szwów (scenariusz postępowania). Resuscytacja krążeniowo – oddechowa u noworodka (scenariusz postępowania). Sprawowanie opieki nad kobietą w przebiegu badań diagnostycznych w położnictwie i ginekologii. Sprawowanie opieki nad położnicą po porodzie fizjologicznym i cięciu cesarskim. Obserwacja i pielęgnacja noworodka donoszonego bezpośrednio po urodzeniu, w pierwszej i dalszych dobach życia. Obserwacja i pielęgnacja noworodka donoszonego i przedwcześnie urodzonego w stanach zagrożenia życia. Edukowanie położnic w zakresie karmienia naturalnego. Wczesne rozpoznawanie problemów związanych z laktacją. Opieka nad kobietami z chorobami ginekologicznymi. Obserwacja i pielęgnacja nad kobietami po zabiegach ginekologicznych. Przygotowywanie kobiet w różnym wieku i stanie zdrowia do samokontroli i samoopieki. Realizowanie pełnego zakresu zadań w opiece nad: położnicą po porodzie fizjologicznym, położnicą po porodzie zabiegowym i operacyjnym (CC). Realizowanie pełnego zakresu zadań w opiece nad: noworodkiem donoszonym, noworodkiem niedonoszonym (wcześniakiem), noworodkiem w stanie zagrożenia życia. Realizowanie pełnego zakresu zadań w opiece nad: kobietami ze schorzeniami ginekologicznymi, kobietami po zabiegach ginekologicznych.

Geriatryka i pielęgniarstwo geriatryczne

Szczegółowe efekty uczenia się : D.W1., D.W2., D.W3., D.W4., D.W5., D.W6., D.W7., D.W8., D.W23., D.W24., D.W25., D.W26., D.U1., D.U2., D.U4., D.U7., D.U9., D.U10., D.U11., D.U12., D.U15., D.U17., D.U29., D.U30.

Podstawy teorii starzenia się - odrębności fizjologiczne i psychologiczne wieku podeszłego. Główne problemy geriatryczne - odrębności przebiegu chorób wieku podeszłego. Cechy medycyny geriatrycznej. Zespoły neurologiczne: m.in. choroba Alzheimera, zespół Parkinsona. Etiopatogeneza, przebieg i specyfika wybranych chorób wieku starczego: miażdżycy, układu krążenia. Etiopatogeneza, przebieg i specyfika wybranych chorób wieku starczego: cukrzycy, układu oddechowego, układu ruchu, układu moczowego. Wielkie zespoły geriatryczne: nietrzymanie moczu i stolca, otępienie, upadki, depresja. Upośledzenie funkcji narządów zmysłu. Zaburzenia termoregulacji. Etiopatogeneza odleżyn, diagnostyka i leczenie odleżyn. Problem bólu w wieku starszym. Wskazania do badań diagnostycznych. Wystawianie skierowań na określone badania diagnostyczne. Zapisy form recepturowych substancji leczniczych w porozumieniu z lekarzem lub na jego zlecenie. Geriatryka, gerontologia i pielęgniarstwo geriatryczne we współczesnym świecie – cele i założenia. Charakterystyka procesu starzenia i jego następstwa na poziomie narządowym i psychospołecznym. Promocja zdrowia ludzi w wieku podeszłym a jakość życia – edukacja gerontologiczna w działaniach pielęgniarstwa. Teorie i modele pielęgnowania

w opiece nad osobą starszą. Identyfikacja problemów i potrzeb zdrowotnych i społecznych osób starszych - specyfika czynności pielęgnacyjnych. Specyfika chorobowości u starszych pacjentów. Zespół słabości. Całościowa Ocena Geriatryczna (COG) i jej zastosowanie oraz znaczenie w diagnostyce osób starszych. Zadania pielęgniarki w zespole geriatrycznym. Proces pielęgnowania (NANDA, ICNP). Pielęgnacja starszego pacjenta w przebiegu chorób układu nerwowego i układu sercowo-naczyniowego. Pielęgnacja pacjenta geriatrycznego w przebiegu chorób układu oddechowego i endokrynologicznego. Pielęgnacja starszego pacjenta w przebiegu chorób układu moczowego i pokarmowego. Pielęgnacja pacjenta geriatrycznego w przebiegu chorób układu ruchu - zasady usprawniania seniorów. Pielęgnowanie skóry u osób w podeszłym wieku. Odleżyny i owrzodzenia. Pacjent starszy w okresie pooperacyjnym. Zasady pielęgnacji pacjenta w przebiegu wielkich zespołów geriatrycznych i zadania pielęgniarki. Zasady medycyny paliatywnej. Zasady pielęgnacji pacjenta w przebiegu wielkich zespołów geriatrycznych i zadania pielęgniarki. Zasady medycyny paliatywnej. Specyfika działań opiekuńczo-pielęgnacyjnych wobec osób w wieku podeszłym w warunkach domowych. Komunikacja ze starszym pacjentem z zaburzeniami sensorycznymi i poznawczymi. Zasady farmakoterapii geriatrycznej. Postępowanie z pacjentem geriatrycznym z zespołem otępiennym. Postępowanie z pacjentem geriatrycznym odwodnionym. Opieka nad pacjentem po udarze mózgu z niedowładem lewostronnym z wysokimi wartościami ciśnienia tętniczego i hipercholesterolemią. Postępowanie z pacjentem niedosłyszącym z POCHP w fazie zaostrzenia. Postępowanie z pacjentem niedożywionym z odleżyną II stopnia w okolicy kości krzyżowej. Przeprowadzenie badania jakościowego z zastosowaniem metody indywidualnego przypadku, na podstawie wybranego pacjenta w starszym wieku z określonym stanem klinicznym (jak wyżej) z zastosowaniem COG, według wybranej teorii pielęgnowania, z wykorzystaniem wybranej klasyfikacji (NANDA lub ICNP) według wytycznych. Realizacja funkcji zawodowych pielęgniarki wobec pacjentów w starszym wieku (DPS, oddziały szpitalne, placówki pielęgnacyjne, opiekuńcze). Zadania pielęgniarki wobec podopiecznych prezentujących różne typy postaw w odniesieniu do starości. Metody i formy edukacji zdrowotnej w promowaniu starzenia pomyślnego. Proces pielęgnowania człowieka starego w określonych jednostkach chorobowych (zespoły otępienie, depresja, chor. Alzheimera, choroba Parkinsona, cukrzyca, POChP). Udział pielęgniarki w całościowej ocenie geriatrycznej (COG). Zakres współpracy pielęgniarki z członkami interdyscyplinarnego zespołu realizującego świadczenia na rzecz człowieka starego. Problemy pielęgnacyjne osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych: z upośledzeniem narządu ruchu (zmiany zwyrodnieniowe stawów, osteoporoza), zaburzeniach równowagi i upadkach), z porażeniami, z upośledzeniem słuchu, z zaburzeniami mowy, niewidomych. Specyfika pielęgnowania osób w podeszłym wieku ze zmianami skórnymi: - odleżyny, - owrzodzenia. Proces pielęgnowania w wybranych jednostkach chorobowych (niewydolność serca, miażdżyca, nadciśnienie tętnicze, choroba niedokrwienna serca). Problemy pielęgnacyjne osób starszych w chorobie terminalnej. Realizowanie pełnego zakresu zadań i opieki pielęgniarskiej nad pacjentem w oddziale geriatrycznym

Neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne

Szczegółowe efekty uczenia się : D.W2., D.W3., D.W4., D.W5., D.W6., D.W7., D.W8., D.W10., D.W27., D.U1., D.U2., D.U3., D.U4., D.U6., D.U7., D.U9., D.U10., D.U11., D.U12., D.U15., D.U17.

Badanie neurologiczne. Zaburzenia wyższych czynności nerwowych. Wady wrodzone i nabyte układu nerwowego. Urazy czaszkowo-mózgowe. Choroby demielinizacyjne. Guzy mózgu. Choroby obwodowego układu nerwowego. Choroby mięśni. Choroby zwyrodnieniowe kręgosłupa. Zakażenia układu nerwowego. Etiopatogeneza zaburzeń neurologicznych. Rozpoznanie problemów i planowanie działań wobec chorych po udarze mózgu. Problemy pielęgniarstwa w chorobach demielinizacyjnych i sposoby ich rozwiązywania. Rozpoznanie pielęgniarstwa i planowanie działań wobec pacjentów z padaczką. Pielęgnowanie pacjentów z zespołami otępiennymi pochodzenia neurologicznego. Zakres działań pielęgniarstwa w różnych fazach leczenia guzów mózgu. Zadania pielęgniarki w rozpoznawaniu i rozwiązywaniu problemów u chorych z zespołem korzeniowym w różnych fazach leczenia. Problemy opiekuńcze i sposoby ich rozwiązywania u chorych po urazie czaszkowo-mózgowym. Specyfika procesu pielęgnowania wobec chorych neurologicznie. Przygotowanie pacjenta do badań diagnostycznych i opieka po badaniach stosowanych w neurologii. Zakres edukacji zdrowotnej wobec chorych z różnymi schorzeniami układu nerwowego. Proces pielęgnowania pacjenta ze schorzeniem neurologicznym. Postępowanie z pacjentem z napadem padaczkowym uogólnionym.

Opieka nad pacjentem po udarze mózgu. Postępowanie z pacjentem po urazie czaszkowo- mózgowym. Zaburzenia świadomości- ocena stanu świadomości, czynniki wpływające na te zaburzenia, planowanie opieki wobec chorego z zaburzeniami świadomości. Zaburzenia komunikacji – ocena możliwości komunikowania się z pacjentem, określenie zaburzeń w zakresie mowy, zapamiętywania i rozumienia mowy, plan komunikowania się z pacjentem i rodziną. Ocena stanu w zakresie funkcji ruchu, poziom wydolności samoopiekunczej, działania usprawniające wobec pacjentów ze schorzeniem neurologicznym i ich skuteczność. Przygotowanie pacjenta do badań diagnostycznych i opieka po badaniach stosowanych w neurologii. Sprawowanie opieki nad pacjentem z udarem. Rozpoznawanie problemów i planowanie opieki dla chorych ze schorzeniami demielinizacyjnymi (SM). Rozpoznawanie stanu i planowanie opieki nad pacjentem z zespołem korzeniowym. Opieka nad pacjentem z zespołami otępiennymi pochodzenia neurologicznego. Udział pielęgniarki w rehabilitacji pacjentów z chorobami neurologicznymi. Zastosowanie procesu pielęgnowania w opiece nad osobą z chorobą układu nerwowego. Realizowanie pełnego zakresu zadań i opieki pielęgniarskiej nad pacjentem ze schorzeniami neurologicznymi.

Psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne

Szczegółowe efekty uczenia się : D.W2., D.W3., D.W4., D.W5., D.W6., D.W7., D.W8., D.W10., D.W28., D.W29., D.W30., D.U1., D.U2., D.U4., D.U7., D.U9., D.U12., D.U15., D.U16., D.U17.

Definiowanie choroby psychicznej i zaburzeń psychicznych. Objawy zaburzeń psychicznych. Klasyfikacja zaburzeń psychicznych. Leczenie psychiatryczne. Zespoły zaburzeń psychicznych. Metody diagnostyczne stosowane w psychiatrii. Rodzaje i zasady zlecenia badań diagnostycznych. Zaburzenia świadomości- definicja, ilościowe i jakościowe zaburzenia świadomości. Schizofrenia- diagnostyka i terapia. Zespoły natrętw, przyczyny, diagnozowanie, rokowanie. Zaburzenia snu, odżywiania- definicje, rozpoznanie, postępowanie medyczne. Zaburzenia osobowości. Upośledzenia umysłowe. Zespoły depresyjne, postępowanie medyczne. Choroby afektywne objawy i postępowanie z chorym. Zaburzenia dysocjacyjne, objawy, postępowanie medyczne. Zaburzenia pod postacią somatyczną- rozpoznanie- postępowanie medyczne. Zaburzenia seksualne- objawy, postępowanie medyczne. Psychiatria sądowa. Opiniowanie sądowo- psychiatryczne. Zaburzenia psychiczne wieku dziecięcego i młodzieńczego. Społeczność terapeutyczna w oddziale psychiatrycznym. Lecznictwo psychiatryczne w Polsce. Ośrodki i zakłady terapii osób uzależnionych w Polsce. Zespół terapeutyczny w oddziale psychiatrycznym. Organizacja opieki psychiatrycznej oraz rola pielęgniarki psychiatrycznej. Komunikacja terapeutyczna i budowanie relacji z pacjentem psychiatrycznym. Badanie podmiotowe, obserwacja pacjenta oraz dokumentacja pielęgniarstwa w psychiatrii. Opieka nad pacjentem z depresją, zaburzeniami lękowymi i ryzykiem samobójstwa. Opieka nad pacjentem ze schizofrenią i objawami psychotycznymi. Farmakoterapia w psychiatrii – podawanie leków psychotropowych, działania niepożądane i obserwacja pacjenta. Postępowanie wobec pacjenta agresywnego i pobudzonego psychoruchowo. Zasady stosowania przymusu bezpośredniego. Edukacja pacjenta i rodziny oraz współpraca w zespole terapeutycznym. Udział pielęgniarki w psychoterapii indywidualnej. Udział pielęgniarki w psychoterapii grupowej. Postępowanie pielęgniarki wobec pacjenta z objawami agresji, pobudzenia psychoruchowego lub zachowaniami autoagresywnymi w warunkach symulowanych. Formułowanie diagnoz pielęgniarstwa i planowanie opieki nad pacjentem na podstawie weryfikacji wyników badania fizykalnego. Przeprowadzenie i udokumentowanie badania fizykalnego pacjenta – nagranie prezentujące techniki oglądania, palpacji, opukiwania i osłuchiwania wybranego układu (oddechowego, krążenia, nerwowego lub jamy brzusznej). Nawiązanie kontaktu terapeutycznego z pacjentem oraz ocena stanu psychicznego pacjenta. Gromadzenie danych o pacjencie psychiatrycznym oraz formułowanie diagnoz pielęgniarstwa. Opracowanie planu opieki, realizacja i ocena działań pielęgniarstwa wobec pacjenta z zaburzeniami psychicznymi. Udział pielęgniarki w badaniach diagnostycznych oraz leczeniu pacjenta z zaburzeniami psychicznymi. Farmakoterapia w psychiatrii – przygotowanie i podawanie leków oraz obserwacja działań niepożądanych. Specyfika pracy pielęgniarki w oddziale psychiatrycznym oraz współpraca w zespole terapeutycznym. Problemy pielęgnacyjne pacjentów hospitalizowanych w oddziale psychiatrycznym oraz postępowanie wobec pacjenta agresywnego lub pobudzonego psychoruchowo. Przygotowanie pacjenta i jego rodziny do samoopieki, edukacja zdrowotna, podsumowanie zajęć oraz samoocena studenta. Realizowanie pełnego zakresu zadań i opieki pielęgniarskiej nad pacjentem w oddziale psychiatrycznym.

Medycyna ratunkowa i pielęgniarstwo ratunkowe

Szczegółowe efekty uczenia się : D.W4., D.W5., D.W6., D.W7., D.W8., D.W31., D.W32., D.W33., D.W34., D.W35., D.W36., D.W37., D.U1., D.U2., D.U3., D.U4., D.U7., D.U11., D.U17., D.U20., D.U31., D.U32., D.U33., D.U34., D.U35., D.U36., D.U37.

Organizacja i funkcjonowanie systemu Ratownictwa Medycznego w Polsce i na świecie. Podstawy prawne udzielania pierwszej pomocy. Standardy postępowania ratunkowego – „łańcuch przeżycia i „złota godzina”. Zagadnienia etyczne w ratownictwie medycznym. Podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy BLS + ADE, ALS. Organizacja działań ratunkowych w zdarzeniach masowych i katastrofach : rozpoznanie zagrożenia, hasło „na ratunek” – sposób komunikowania się z CPR, zabezpieczenie miejsca wypadku, segregacja poszkodowanych, ewakuacja poszkodowanego z miejsca zagrożenia, ewakuacja z samochodu, ocena wstępna pacjenta – ABC, skala AVPU i skala Glasgow, bezprzypadkowe zaopatrzenie dróg oddechowych, ocena układu krążenia, masaż serca. Zagrożenia środowiskowe - hipotermia, hipertermia, porażenie prądem, anafilaksja, ukąszenia, zatrucia. Zasady postępowania w urazach: wielonarządowych, zasady unieruchomienia złamań i zwichnięć, zasady zaopatrywania ran, wstrząs hipowolemiczny i sposoby tamowania krwotoków, urazy głowy i szyi, kręgosłupa, klatki piersiowej i brzucha. Postępowanie w stanach zagrożenia życia z przyczyn kardiologicznych /ostre zespoły wieńcowe, zawał serca, zaburzenia rytmu serca/. Postępowanie w stanach zagrożenia życia z powodu schorzeń układu oddechowego /stan astmatyczny, zapalenie krtani i tchawicy, zapalenie płuc, ropniak opłucnej, odma opłucnowa. Stany zagrożenia życia wieku dziecięcego. Zasady resuscytacji krążeniowo-oddechowej u dzieci. Badanie przedmiotowe w miejscu wypadku. Rozpoznanie i ocena stanu pacjenta urazowego. Parametry życiowe w ocenie stanu poszkodowanego. Segregacja poszkodowanych. Bezprzypadkowe udrożnienie dróg oddechowych. Zastosowanie AED. Przenoszenie poszkodowanego. Metody ogrzewania chorego – zastosowanie koca termicznego. Resuscytacja dorosłego - 1 ratownik, 2 ratowników. Resuscytacja dziecka – 1 ratownik, 2 ratowników. Pierwsza pomoc w omdleniu, w drgawkach. Pierwsza pomoc w zachłyśnięciu dorosłego i dziecka. Pierwsza pomoc w krwawieniu z nosa, w krwawieniu zewnętrznym (rany) i wewnętrznym. Unieruchamianie zwichnięć, skręceń i złamań. Pierwsza pomoc w oparzeniach termicznych, elektrycznych i chemicznych. Przekazywanie informacji do wybranych służb medycznych o zdrowiu i stanie poszkodowanego. Przygotowanie pacjenta do transportu. Międzynarodowe prawo humanitarne, rola i zadania organizacji pozarządowych w niesieniu pomocy ofiarom katastrof. Elementy zarządzania kryzysowego. Logistyka działań ratowniczych. Rola i zadania pielęgniarki w jednostkach systemu ratownictwa medycznego w Polsce. Zasady współpracy zespołów wyjazdowych, szpitalnych oddziałów ratunkowych i oddziałów intensywnej opieki medycznej. Wykorzystanie telemedycyny w systemie ratownictwa medycznego. Zasady transportu chorych w stanach zagrożenia życia. Opieka nad pacjentem po nagłym zatrzymaniu krążenia. Opieka nad pacjentem z zaburzeniami rytmu serca. Opieka nad pacjentem z urazem wielonarządowym oraz krwotokiem. Realizowanie pełnego zakresu działań i opieki nad pacjentem w nagłych stanach zagrożenia życia.

Anestezjologia i pielęgniarstwo w intensywnej opiece

Szczegółowe efekty uczenia się : D.W3., D.W4., D.W5., D.W6., D.W7., D.W8., D.W10., D.W12., D.W38., D.W39., D.W40., D.W41., D.U1., D.U2., D.U3., D.U4., D.U7., D.U9., D.U10., D.U11., D.U17., D.U19., D.U20., D.U36., D.U38., D.U39., D.U40.

Organizacja opieki w anestezjologii i intensywnej terapii. Dokumentacja na oddziale anestezjologii i intensywnej terapii. Standardy i procedury postępowania w oddziale intensywnej terapii: intubacja, toaleta drzewa oskrzelowego, cewnikowanie żył głównych, tętniczy dostęp naczyniowy, pomiar OCŻ, pomiar RR metodą inwazyjną. Rodzaje znieczuleń i ich powikłania. Stany zagrożenia życia – rozpoznawanie i postępowanie: niewydolność oddechowa, niewydolność krążenia, niewydolność układu nerwowego, wstrząs, sepsa. Farmakoterapia i tlenoterapia w stanach zagrożenia życia. Badania diagnostyczne wykonywane u chorego znieczulonego i leczonego w intensywnej terapii. Skale oceny bólu i poziomu sedacji, ocena stanu świadomości i przytomności. Delirium i zaburzenia snu u pacjentów w stanach zagrożenia życia. Żywnienie chorych w intensywnej terapii. Istota pracy zespołowej w intensywnej terapii i w anestezjologii. Komunikacja z pacjentem niezdolnym do nawiązania i podtrzymania efektywnej komunikacji. Reakcja pacjenta na chorobę i hospitalizację.

Zasady prowadzenia dokumentacji w oddziale intensywnej terapii. Standardy i procedury postępowania w oddziale anestezjologii i intensywnej terapii: intubacja, toaleta drzewa oskrzelowego, cewnikowanie żył głównych, tętniczy dostęp naczyniowy, pomiar OCŻ, pomiar RR metodą inwazyjną. Opieka nad chorym po znieczuleniu. Monitorowanie i pielęgnowanie chorego w stanie zagrożenia życia: niewydolność oddechowa, niewydolność krążenia, niewydolność układu nerwowego, wstrząs, sepsa. Dawkowanie i podawanie leków. Opieka i pielęgnacja nad pacjentem z tlenoterapią czynną i bierną. Opieka pielęgniarska nad chorym żywionym enteralnie i parenteralnie. Profilaktyka zakażeń w oddziale intensywnej terapii i bloku operacyjnym, izolacja pacjentów. Profilaktyka powikłań wynikających z unieruchomienia pacjenta. Opieka nad pacjentem wentylowanym mechanicznie- monitorowanie parametrów życiowych i toaleta drzewa oskrzelowego systemem zamkniętym. Pielęgnacja wkłucia centralnego oraz podłączenie infuzji z wykorzystaniem pompy infuzyjnej. Przygotowanie i wprowadzenie pacjenta do znieczulenia ogólnego dożylnego oraz monitorowanie stanu zdrowia. Zabiegi wykonywane w czasie resuscytacji krążeniowo-oddechowej – defibrylacja, kardiowersja, stymulacja. Planowanie opieki nad pacjentem po nagłym zatrzymaniu krążenia- monitorowanie podstawowych parametrów funkcji życiowych. Niedrożność dróg oddechowych i sposoby jej usuwania. Pielęgnowanie pacjenta z rurką intubacyjną i tracheostomią. Ocena wentylacji oddechowej w leczeniu respiratorem – badanie gazometryczne. Zasady obowiązujące przy podawaniu tlenu – tlenoterapia kontrolowana. Udział pielęgniarki w zapewnieniu prawidłowej gospodarki wodno-elektrolitowej i kwasowo-zasadowej. Zasady obowiązujące podczas żywienia dojelitowego i pozajelitowego. Udział pielęgniarki w diagnozowaniu i rozpoznawaniu urazów czaszkowo-mózgowych. Badania diagnostyczne i działania terapeutyczno - opiekuńcze wobec chorego z ostrą niewydolnością nerek. Realizacja kompleksowej opieki nad pacjentami w oddziale intensywnej terapii. Działania pielęgniarki w stanach bezpośredniego zagrożenia życia. Obsługa aparatury diagnostycznej, nadzorującej oraz wspomagającej lub zastępującej czynności życiowe pacjentów hospitalizowanych w oddziale intensywnej terapii.

Opieka paliatywna

Szczegółowe efekty uczenia się : D.W2., D.W3., D.W4., D.W5., D.W6., D.W7., D.W8., D.W9., D.W10., D.W12., D.W42., D.U1., D.U2., D.U3., D.U4., D.U5., D.U8., D.U9., D.U10., D.U11., D.U15., D.U17., D.U19., D.U41., D.U42.

Założenia i podstawy opieki paliatywnej i ruchu hospicyjnego w Polsce. Podstawowe pojęcia. Pielęgniarka członkiem zespołu wielodyscyplinarnego w opiece paliatywnej. Udział pielęgniarki w uśmierzaniu bólu w chorobie nowotworowej. Zadania pielęgniarki w leczeniu objawów ze strony układu oddechowego. Zadania pielęgniarki w leczeniu objawów ze strony układu pokarmowego. Zadania pielęgniarki w leczeniu objawów ze strony układu moczowego. Udział pielęgniarki w leczeniu zmian w obrębie skóry. Procedury rehabilitacyjne oraz praktyczne ich zastosowanie u pacjentów objętych opieką paliatywną. Udział pielęgniarki w opiece nad pacjentem z objawami wyniszczenia nowotworowego. Opieka nad pacjentem w okresie przedagonalnym, agonalnym i po śmierci chorego. Udział pielęgniarki w ocenie i leczeniu bólu nowotworowego. Opieka nad pacjentem w okresie umierania. Postępowanie po śmierci chorego. Stres pracy z umierającym - zespół wypalenia zawodowego. Wsparcie psychiczne i duchowe chorych oraz rodzin w okresie choroby, umierania i żałoby. Rola wolontariatu jako integralnej części zespołu hospicyjnego. Problemy psychiczne osób objętych opieką paliatywną. Jakość opieki i jakość życia osoby umierającej – zachowanie podmiotowości. Zastosowanie różnych form i metod działania w celu zapewnienia komfortu fizycznego osobie z chorobą nowotworową. Łagodzenie dolegliwości bólowych pacjentów w opiece paliatywnej. Proces pielęgnowania pacjenta w opiece paliatywnej (wybrana jednostka chorobowa). Duchowe potrzeby chorego w stanie terminalnym. Realizacja całościowej opieki pielęgniarskiej nad pacjentem w okresie terminalnym.

Pielęgniarstwo w opiece długoterminowej

Szczegółowe efekty uczenia się : D.W2., D.W3., D.W7., D.W8., D.W43., D.W44., D.W45., D.U8., D.U9., D.U15., D.U17., D.U43., D.U44., D.U45.

Uwarunkowania rozwoju, organizacja i zasady udzielania świadczeń w zakresie opieki długoterminowej w ramach systemu ochrony zdrowia i pomocy społecznej w Polsce - standardy i procedury. Kompetencje pielęgniarki do świadczenia samodzielnej, profesjonalnej, specjalistycznej opieki nad osobami przewlekle chorymi w różnym wieku. Znaczenie diagnozy pielęgniarskiej (indywidualnej, rodzinnej i społeczności lokalnej) w procesie pielęgnowania pacjenta przewlekle chorego - modele pielęgnowania. Specyfika opieki nad dzieckiem w opiece długoterminowej w instytucji oraz w środowisku domowym - problemy i deficyty potrzeb. Problemy osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz osób z zaburzeniami psychicznymi w aspekcie opieki długoterminowej. Problemy osób przewlekle chorych, niepełnosprawnych i z zaburzeniami psychicznymi w opiece długoterminowej. Problemy i potrzeby zdrowotne pacjentów przewlekle chorych (ze schorzeniami neurologicznymi, po urazach rdzenia kręgowego, z cukrzycą) – planowanie opieki. Specyfika opieki nad osobą starszą w opiece długoterminowej w warunkach instytucjonalnych i domowych, ze szczególnym uwzględnieniem pacjentów ze schorzeniami układu ruchu, z problemem nietrzymania moczu, w zespołach otępiennych i depresyjnych. Pielęgnacja pacjentów apalicznych i sztucznie wentylowanych – zadania pielęgniarki opieki długoterminowej. Etyczne aspekty w opiece długoterminowej nad pacjentami w różnym okresie życia i w różnych stanach chorobowych. Postępowanie z pacjentem z dysfagią. Pacjent z nietrzymaniem moczu. Postępowanie z pacjentem po urazach rdzenia kręgowego. Przygotowanie projektu z zastosowaniem metody indywidualnego przypadku, na podstawie wybranego pacjenta opieki długoterminowej w różnym wieku, z określonym stanem klinicznym (jak wyżej) z wykorzystaniem techniki procesu pielęgnowania (według wytycznych). Specyfika organizacji pracy w zakładach sprawujących opiekę długoterminową. Zapoznanie się ze strukturą organizacyjną podmiotu leczniczego. Poznanie zarządzeń, procedur, przepisów bhp oraz obowiązującej dokumentacji. Zasady współpracy pielęgniarki z członkami interdyscyplinarnego zespołu opieki długoterminowej oraz członkami rodziny osoby będącej podmiotem opieki; organizacja wsparcia na rzecz podmiotu opieki i rodziny. Rozpoznawanie problemów i potrzeb zdrowotnych pacjenta, planowanie i realizacja opieki. Doskonalenie umiejętności zawodowych podczas prowadzenia procesu pielęgnowania, w tym wykonywanie m. in.: karmienia pacjenta z zastosowaniem różnych technik (zgłębnik, PEG), kontrola bilansu płynów, pomiar i ocena obręzków, pomiar masy ciała oraz określanie wskaźnika BMI, ułożenie i przemieszczanie chorego w łóżku, wykonywanie lub pomoc podopiecznemu w toalecie ciała, ubieraniu, spożywaniu posiłków, prowadzenie aktywizacji i rehabilitacji przyłóżkowej celem zapobiegania powikłaniom wynikającym z unieruchomienia. Proces pielęgnowania pacjenta przewlekle chorego w oparciu o wybraną teorię pielęgnowania. Proces pielęgnowania w starszym wieku wg wybranego modelu pielęgnowania w chorobach układu nerwowego (zespoły otępienie, depresja, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona). Proces pielęgnowania nad dzieckiem w chorobie terminalnej. Proces pielęgnowania w opiece długoterminowej nad pacjentem z zaburzeniami psychicznymi. Proces pielęgnowania nad pacjentem w stanie apalicznym z uwzględnieniem wybranego modelu. Realizowanie pełnego zakresu zadań i opieki pielęgniarskiej nad pacjentem w oddziale geriatrycznym i zakładach opieki długoterminowej.

Podstawy rehabilitacji

Szczegółowe efekty uczenia się : D.W46., D.W47., D.U13., D.U14.

Rodzaje, kategorie i stopnie niepełnosprawności. Cele i zadania kompleksowej rehabilitacji. Elementy rehabilitacji leczniczej i społeczno-zawodowej. Znaczenie terapii zajęciowej w procesie rehabilitacji. Możliwości sterowania procesami regeneracji, kompensacji i adaptacji w wybranych sytuacjach klinicznych. Charakterystyka zabiegów z zakresu fizyko terapii i kinezyterapii. Zasady prowadzenia rehabilitacji w następstwie urazów, uszkodzeń nabytych i wad wrodzonych układu nerwowego. Zasady prowadzenia rehabilitacji w następstwie chorób przewlekłych chorób układu krążenia, oddechowego, chorób przemiany materii, chorób reumatycznych i zwyrodnieniowych stawów. Zasady prowadzenia rehabilitacji po wybranych zabiegach chirurgicznych (endoprotezoplastyka, amputacje kończyn, mastektomia). Rehabilitacja przyłóżkowa w schorzenia neurologicznych z wykorzystaniem sprzętu

pielęgnacyjno-rehabilitacyjnego i wyrobów medycznych. Rehabilitacja oddechowa pacjenta unieruchomionego i edukacja rodziny. Plan opieki z uwzględnieniem funkcji rehabilitacyjnej z wybrana jednostka chorobowa. Program edukacyjny dla pacjentów z przewlekłymi chorobami krążenia i oddechowego.

Badania naukowe w pielęgniarstwie

Szczegółowe efekty uczenia się : D.W48., D.W49., D.W50., D.W51., D.W52., D.W53., D.U46., D.U47.

Pojęcie i podział nauk, funkcje nauki, kierunki badań naukowych. Paradygmaty w pielęgniarstwie a rozwój teorii pielęgniarstwa i praktyki zawodowej. Znaczenie teorii w badaniach naukowych. Konstrukcja tekstów naukowych. Źródła informacji naukowej – przegląd piśmiennictwa. Poznanie naukowe - metodologiczne podstawy badań. Rodzaje badań naukowych i etapy postępowania badawczego. Koncepcja badania naukowego – struktura, cel, przedmiot. Problemy i kryteria ich poprawności. Zmienne, wskaźniki zmiennych i hipotezy badawcze. Planowanie badań i teoretyczne podstawy doboru próby. Teoretyczne podstawy konstruowania narzędzi badawczych. Metody i techniki badań naukowych – rodzaje i ich zastosowanie. Zasady prowadzenia badań naukowych. Prawo autorskie. Ochrona własności intelektualnej. Etyka w badaniach naukowych. Rola i zadania Komisji Bioetycznej. Jednolity System Antyplagiatowy. Prawne aspekty plagiatu (regulamin). Procedura antyplagiatowa. Określenie obszaru badań, przegląd piśmiennictwa i uzasadnienie wyboru w odniesieniu do źródeł. Próba konstruowania koncepcji pracy (cel, przedmiot i pytania problemowe) z uwzględnieniem różnych metod i technik badawczych. Zasady sporządzania piśmiennictwa do opracowań naukowych – style cytowania i zasady konstruowania narzędzi w odniesieniu do metod i technik. Planowanie badań, dobór próby badanej Zasady konstruowania narzędzi w odniesieniu do metod i technik oraz zasady prowadzenia badań. Zasady opracowywania materiału badawczego, interpretowania wyników badań naukowych, wnioskowania i ich wykorzystanie w praktyce (EBP). Przygotowanie i przeprowadzenie projektu badawczego z zastosowaniem wybranej metody, techniki i narzędzia badawczego. Opracowanie materiału badawczego i prezentacja wyników.